

VOJENSKÁ MYSL

Časopis ministerstva národní obrany

Ročník třináctý

4

MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

PRAHA 1963

Střetný boj v soudobé operaci

Plukovník Karol Vítěk

Redakce uveřejňuje článek, ve kterém autor na historických základech vojenského umění ukazuje oprávněnost hlavních druhů boje (útoků i obrany) první a druhé světové války a správně konstatuje, že střetný boj byl v minulosti v podstatě složkou útoku. Hlavní myšlenkou článku je tvrzení, že vzhledem k existenci a především účinkům raketových a jaderných zbraní, kvalitativním změnám vyplývajícím z charakteru soudobého boje je střetný boj nejen nejčastějším, ale základním a rozhodujícím druhem boje.

Z tohoto hlediska přináší některé nové názory na organizaci vojsk, bojové sestavy, atd.

Vzhledem k tomu, že jde o osobní názory autora, je celé pojednání diskusního charakteru; redakce Vojenské mysli očekává, že čtenáři přispějí v hojném počtu k řešení této problematiky.

V článku chci ukázat, že **střetný boj může být v soudobém ozbrojeném zápasu považován za základní nebo hlavní druh bojové činnosti vojsk.**

Při rozboru problému nemíním nijak absolutizovat význam střetného boje, protože jako dvoustranný proces bojové činnosti bude realizován všemi dosud v praxi vojenství známými formami a způsoby ničení nepřítele, z nichž bude převládat především útok (zteč) jako nejaktivnější projev iniciativy a rozhodnosti. Správné vyvození teoretických závěrů by mělo však najít svoji realizaci ve všech oblastech výstavby armády, v organizaci jednotek, útvarů a svazků, jejich technickém a materiálním vybavení, v obsahu bojové a politické přípravy, organizaci a zabezpečení velení, přípravě velitelů a štábů apod.

V celé historii vojenství vidíme, že určení úlohy a místa jednotlivých druhů boje v operaci (v ozbrojeném zápasu) vycházelo vždy z dané úrovně rozvoje vojenského umění a bylo správné jedině za předpokladu, že odpovídalo stavu, kvalitám, množstvím a možnostem bojové techniky, které charakterizovaly tu či onu armádu.

Tato kategorizace druhů boje byla vždy výchozím hlediskem pro výstavbu, organizační strukturu a systém řízení a zabezpečení bojové činnosti vojsk vůbec.

První i druhá světová válka znala dva základní druhy bojové činnosti — **útok a obranu.** Rozhodující úloha byla přiznána útoku, který jediný byl s to zabezpečit vítězství. Avšak v první světové válce byl prisuzován mimořádný význam i obraně. Bylo to zvláště v období, kdy ozbrojené síly stěží prosazovaly útokem svoji převahu nad souvislou pozici obranou.

Teprve hromadné použití tanků, zvýšení mohutnosti a manévrovosti dělostřelectva a letectva ve druhé světové válce ukázaly neudržitelnost pozici obrany. I zde se však zachovala silná stránka obrany, tj. nejefektivnější využití

prostředků ničení útočníka ve vhodně zvoleném a opevněném terénu, který s zejména zátarasý znásobil účinnost těchto prostředků.

V obou posledních světových válkách nebyla střetnému boji přiznána významnější úloha, než jakou mohl v operaci v těchto podmínkách sehrát.

—☆—

ÚLOHA A MÍSTO STŘETNÉHO BOJE V MINULÝCH VÁLKÁCH jsou na jednotlivých stupních rozvoje vojenského umění definovány v řadě názorů vojenských teoretiků a zakotveny v ustanoveních polních řádů a předpisů. V přehledu ukazuje tento problém plk. CSc E. Gramiš ve své knize „Střetný boj“ (Naše vojsko 1962).

Shrňme-li jednotlivé závěry, vidíme, že ve všech předpisech i názorech vojenských teoretiků minulosti byl střetný boj jako taktická kategorie definován jako druh útočného boje — nahodilý nebo plánovaný. **V každém případě byl střetný boj pokládán za určitou předeihu bojové činnosti hlavních sil.** Typická pro takové chápání úlohy a místa střetného boje je např. definice ve francouzské a z ní převzaté čs. předválečné vojenské terminologii, kde se pro střetný boj setkáváme s názvem „zahajovací boj“.

Takto chápaný význam si střetný boj zachoval v podstatě i v druhé světové válce. Zvýšenou manévrovostí operací při hromadném použití tankových a mechanizovaných svazků vyskytoval se však střetný boj častěji a jeho význam vzrostl.

Je pochopitelné, že časový a prostorový rozsah střetných bojů a účast značných sil v nich ovlivnily rovněž jeho charakter. Tím se vytvořily podmínky, že střetnými boji mohla být řešena jednotlivá údobí a dosahovány dílčí cíle operací.

Střetný boj v minulosti byl ve skutečnosti složkou útoku. Byl podstatnou formou boje se zálohami nepřítelů přicházejícími, rozvíjejícími se nebo již provádějícími protizteč nebo protiúder. Obdobně v obraně na střetném boji byla založena realizace ničení sil útočníka, které pronikly do obranné sestavy. Kromě toho byl střetný boj pokládán za jakýsi mezičlánek mezi útokem a obranou v tom smyslu, že v průběhu nebo přesněji v důsledku střetného boje jedna strana přešla hlavními silami do obrany, zatímco druhá organizovala a vedla útok proti této obraně (průlom této obrany). O konečném výsledku ozbrojeného střetnutí, kdy hlavním a jediným účinným prostředkem ničení nepřítelů byly soustředěná palba dělostřelectva, zteč tanků a pěchoty podporovaná údery letectva, nakonec rozhodly hlavní síly **základními druhy bojové činnosti, útokem nebo obranou,** i když podíl střetného boje na celkovém úspěchu operací byl nemalý. Zvláště podíl střetných bojů na průběhu operací zvětšil při použití tankových a mechanizovaných svazků v armádních a frontových rychlých skupinách, které své bojové úkoly řešily především střetnými boji.

Rozhodujícím předpokladem pro vznik střetného boje v souvislé frontě byl však vždy průlom taktické hloubky obrany nepřítelů a proniknutí do hloubky jeho sestavy.

Funkcí (posláním) střetného boje na bojišti bylo:

- čelnými prvky získat, popřípadě upřesnit zprávy o síle, složení, činnosti a možných záměrech nepřítelů a zničit jeho předsunuté části;
- zabezpečit rozvinutí a organizované zahájení bojové činnosti hlavních sil;

— ničit přicházející zálohy nepřítele a rozhodnou bojovou činností zabránit organizaci a zaujetí obrany výhodných čar nebo důležitých prostorů.

Znamená to, že střetným bojem měla být získána a udržena iniciativa a umožněn manévr hlavních sil pro nejúčelnější učlenění a neefektivnější použití prostředků ničení.

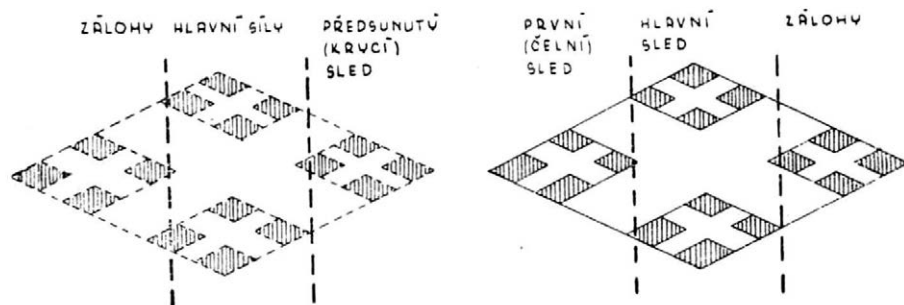
Toto poslání střetného boje vyplývalo ze skutečnosti, že ve výzbroji armád neexistovaly bojové prostředky, kterými by bylo možné účinně působit do celé hloubky operační sestavy nepřítele, efektivně jej ničit a znemožnit mu přejít po neúspěšném střetnutí do obrany silami, které byly mimo dosah úderů protivníka. Proto střetným bojem bylo stěží dosáhnout úplné porážky nepřítele. Střetný boj končil přechodem jedné z bojujících stran do obrany a nutností pro druhou stranu organizovat a provést útok, který jediný byl s to zabezpečit úplnou porážku nepřítele. Jak vidíme, konečné rozhodnutí v ozbrojeném zápase se dosahuje základními druhy bojové činnosti.

K jejich realizaci však bylo nezbytné odpovídající učlenění sil a prostředků. Zaujetí bojové sestavy, právě tak jako možnost přechodu k jednomu ze základních druhů boje, bylo obvykle podmíněno průběhem a výsledkem střetného boje.

Pro vojenské umění druhé světové války, charakterizované automatickými palnými zbraněmi a motorizací armád, zůstává z minulosti typické, že rozhodnutí o výsledku boje (operace) řeší hlavní síly učleněné v prvním sledu z přímého dotyku s nepřítelem v souladu s dosahem ničivých prostředků.

Uspořádání bojové (operační) sestavy se podřizuje základnímu požadavku — neefektivnějšímu využití maximálního počtu a účinnosti palných zbraní jako jediného a hlavního ničícího prostředku nepřítele.

Tento požadavek ovlivněn rovněž potřebou nebo snahou vytvořit příznivý poměr sil vedl obecně k učlenění sil a prostředků, které můžeme schematicky jak pro útok, tak i pro obranu znázornit trojúhelníkem:

(Schéma 1)

Jak vidíme na zkušenostech všech válek, hlavní síly, tj. dvě třetiny i více, jsou v prvním sledu, nesou hlavní tíhu bojové činnosti a na jeho úspěchu závisí výsledek celé operace.

Útočící první sled svými palbami a pohybem, tzv. „palebným válcem“, pokud dosáhl palebné převahy nad obráncem, ničil jeho hlavní síly, které byly učleněny rovněž v prvním sledu, prolamoval obranu a vytvářel předpoklady pro dokončení

jeho porážky. Tato nutnost vyčlenit do prvních sledů hlavní síly bojujících stran vyplývala ze skutečnosti, že neexistovaly prostředky, schopné působit do celé hloubky operační sestavy nepřítele. V poslední válce kvalita výzbroje pozemních ozbrojených sil, konkrétně dělostřelectva v útočné operaci, umožňovala současně umlčet nebo zničit síly a prostředky nepřítele jen na prvním pásmu jeho obrany — do hloubky 6—8 km, přičemž bylo nutné použít veškeré dělostřelectvo armády i frontu. Část dělostřelectva a hlavně letectva působila i na větší hloubku, avšak účinnost těchto prostředků v porovnání s raketovými jadernými zbraněmi byla nesrovnatelně méně účinná a nedostačující. Po průlomu taktické hloubky obrany zasazením tankových a mechanizovaných vojsk se při pronásledování ve střetných bojích nebo při průlomu spěšně zaujatých obranných čar ničily nepřátelské druhé sledy a zálohy. Zastavením útočících vojsk před připravenou a včas organizovanou obranou nepřítele se proces opakuje — přeskupují se síly a zahazuje se průlom. V této „cykličnosti“ nepatří rozhodně střetnému boji hlavní úloha. Jeho výsledky mohly zrychlit nebo zpomalit průběh operací, nebyly však s to samy o sobě rozhodnout o konečné porážce nepřítele. Rozhodující vliv na rozvinutí úspěchu operace měla činnost rychlých skupin (ARS, FRS), realizovaná nejčastěji ve střetných bojích, jen pokud, pokud neumožnila nepříteli vybudovat a organizovat nebo zaujmout předem připravenou souvislou hluboko členěnou obranu. V této situaci podmínky pro rozvíjení operace manévrovými formami bojové činnosti pominuly a její průlom vyžadoval soustředění a přípravu hlavních sil armády (frontu). Hlavním a na dosažení cílů operace rozhodujícím obdobím, na jehož plnění se podílela absolutní většina sil armády vyčleněných do prvního sledu, byl průlom taktické hloubky obrany nepřítele. Tím byl dán i celkový charakter operace jako útočné. V jejím rámci byly střetné boje jen průvodním jevem.

Naopak obranná operace byla charakterizována použitím hlavních sil armády na odražení nepřátelského útoku a udržení taktické hloubky obrany.

Analogickou úlohu jako v útoku sehrál střetný boj rovněž v obraně při ničení vklínivších se sil útočníka. Rozhodující funkci obrany plnily první sledy, které svými palbami všech druhů využívaly výhodných podmínek terénu a jeho ženíjního vybudování a ničily hlavní síly útočníka — v tom byla síla obrany v minulosti.

Střetný boj v uvedených podmínkách vznikal ve všech operacích jako důsledek průlomu a končil ve větším nebo menším měřítku, jakmile nastala nutnost všeobecného přechodu do obrany jednou a tím jejího průlomu druhou z bojujících stran.

Na tyto obecně známé zkušenosti poukazují především proto, aby ještě pronikavěji vynikly ty kvalitativní rozdíly v soudobé operaci a zvláště v úloze a místě střetného boje v ní za použití raketových jaderných zbraní.

—☆—

ÚLOHA A MÍSTO STŘETNÉHO BOJE V SOUDOBÉ OPERACI

Mluvíme-li o operaci minulých válek, máme vždy na zřeteli jeden vyhraněný typ — obrannou nebo útočnou operaci. Jejich charakter byl dán jednak cíli, stanovenými pro operaci a především způsoby a formami jejich realizace — jinými slovy: druhem bojové činnosti hlavních sil armády.

Raketové jaderné zbraně změnily kvalitativně obsah i způsoby realizace operace ať již jsou stanoveny jakékoli operační cíle.

Zásadním kritériem zůstává zničení nepřítele. Hlavním prostředkem jeho plnění jsou raketové jaderné zbraně a posláním ostatních druhů vojsk spočívá v tom, aby

a) svou činností na bojišti vytvářely co nejvýhodnější podmínky pro nejúčinnější použití vlastních raketových jaderných zbraní;

b) neefektivnějším využitím jejich účinků dovršily úplnou porážku nepřítele, přičemž v jejich činnosti musí být respektován požadavek snížit účinnost nepřítelem použitých raketových jaderných zbraní na minimum a zabezpečit trvalou bojeschopnost pro plnění dalších úkolů v souladu s cíli operace.

Při nesprávném pochopení úlohy a významu raketových jaderných zbraní a posláním ostatních druhů vojsk může vzniknout názor, že jsou-li raketové jaderné zbraně hlavními nositeli ničení nepřítele, pak pozemní vojska a letectvo budou mít v ozbrojeném zápase podružnou nebo dokonce jen výpomocnou úlohu. Tento závěr vznikne, neujasníme-li si, že raketové zbraně v žádném případě nenahrazují žádný z druhů pozemního vojska.

Veškeré ničivé prostředky nepřítele je nutné vidět v dialektické jednotě v celém procesu ozbrojeného zápasu, jehož objektivní zákony se všemi jednotlivými stránkami si i v soudobých podmínkách zachovaly svoji platnost.

Proto z hlediska posláním všech ostatních druhů vojsk, jak jsem je uvedl, vyplývají i způsoby jejich bojové činnosti v nových podmínkách.

Vliv raketových jaderných zbraní na bojišti se projevuje především v těchto kvalitativně nových hlediscích:

1. Tam, kde v minulosti bylo nutné zabezpečit převahu, soustředit značné síly a mnoho prostředků na zničení nepřítele např. v taktické hloubce jeho obrany, dnes stačí úder raketovými zbraněmi, aby byl vytvořen průlom (mezera) v sestavě nepřítele a vytvořeny podmínky pro jeho úplnou porážku, nebude-li ovšem pod vlivem nebezpečí jaderného napadení vytvářet souvislou hluboko členěnou a silami a prostředky přesycenou obrannou sestavu.

2. Silná stránka obrany minulosti — znásobení činnosti paleb opevnění terénu — v operačním pojetí při dostatku jaderných zbraní pominula.

Raketové jaderné zbraně vzhledem k účinnému dosahu nejsou ovlivněny natolik druhem bojové činnosti pozemních vojsk jako klasické palebné zbraně. Naopak na statické cíle (jako např. vojska nepřítele v pozici obraně) je jejich použití účinnější než na rozptýlené pohyblivé cíle.

3. Soustředění sil a prostředků, jejich vysoká koncentrace na malých prostorech nezvyšuje odolnost obrany ani průbojnost sil určených k průlomu, ba naopak — staví obránce i útočníka do nebezpečí, že rychle ztratí značné síly a prostředky dříve, než jich použil.

K tomu přispěje ještě hrozba vysoké úrovně radiace v prostorech po pozemních úderech, která může způsobit, že při velké koncentraci vojsk znemožní jejich vyvedení z prostoru a volnost manévru a jejich zasazení, a tím i předčasné a velké ztráty.

Z uvedených hledisek pak vyplývá, že přesycení prvního sledu bojové sestavy silami a palebnými prostředky svazků prvního sledu bude v operaci (ať již útočné nebo obranné) neúčelné, protože jejich palebnou funkcí v ničení a umlčení ne-

přítele — palební převahu na rozhodujícím směru — plní raketové jaderné zbraně. Funkci údernou — využití účinků paleb z proniknutí do sestavy nepřítele a dokončení jeho zničení — mohou splnit nepoměrně menší síly vyčleněné jako první sled.

Pro úplnou porážku velkého uskupení nepřítele a dosažení cílů operace však nutno mít značné síly v pohotovosti, možnost kdykoli využít účinků vlastních raketových jaderných zbraní, proniknout rozhodnou manévrovou činností do hloubky nepřátelské sestavy a zničit nepřítele, který si ještě zachoval bojeschopnost.

Posláním prvního (čelního) sledu bojové sestavy svazků v soudobé operaci bude:

a) využít vlastních raketových jaderných úderů k rychlému proniknutí do sestavy nepřítele;

b) ničit předsunuté (čelní) síly nepřítele, zvláště pak jeho prostředky jaderného napadení; přinutit hlavní síly nepřítele k předčasnému, pro něj nevýhodnému rozvinutí a vytvořit tak podmínky k cílevědomému použití vlastních raketových jaderných úderů;

c) rozhodnou bojovou činností zabezpečit hlavní síly před účinnými údery taktických jaderných zbraní nepřítele, zabezpečit jim volnost manévru a organizované zahájení bojové činnosti k nejefektivnějšímu využití účinků vlastních raketových jaderných úderů.

V souladu s posláním prvních (čelních) sledů bojové sestavy je nutné volit sílu, složení i vzdálenost jejich činnosti od hlavních sil.

Správné určení jejich síly a složení bude ovlivněno těmito činiteli a požadavky:

- schopností samostatně vést kterýkoli druh bojové činnosti;
- vlastními prostředky organizovat všestranné bojové a materiální zabezpečení se zvláštní pozorností na průzkum nepřítele, jeho prostředků jaderného napadení a jejich okamžitého ničení.

U svazků nebude síla prvního (čelního) sledu přesahovat jednu čtvrtinu až jednu třetinu sil.

Na základě těchto skutečností může čtenář dojít k závěru, že jde o funkci předsunutých odřadů (PO), jak je známe z praxe Velké vlastenecké války Sovětského svazu. Nemám v úmyslu měnit vžitou terminologii, používám však úmyslně výrazu „první (čelní) sled“ z toho důvodu, aby ostřeji vynikl rozdíl v učlenění sil a prostředků pro vedení soudobého boje a jednak proto, že jde o kvalitativně nové vztahy mezi prvky bojové sestavy. Předsunutý odřad v minulé válce byla vždy jednotka (útvary) vyšší kvality než hlavní síly divize, což se projevovalo ve větší pohyblivosti, úderné a palebné síle, samostatnosti apod. Předsunutý odřad byl obvykle předem vyčleněn a připraven plnit samostatné řady i bojovými podmínkami specifikované úkoly.

Vzhledem k těmto vlastnostem odlišil se od hlavních sil divize především tím, že byl schopen vést rozhodnější bojovou činnost a ve vyšším tempu.

V soudobých podmínkách, zvláště pak v širokém pásmu činnosti divize, v kterém útvary budou působit většinou na směrech, musí být schopna kterákoli jednotka nebo útvar uvedené úkoly plnit.

Úlohu předsunutých odřadů v analogii s jejich posláním v minulosti budou s to plnit především taktické, popřípadě operační výsadky.

V soudobé operaci způsob činnosti jednotek prvního sledu (čelních jednotek) bude dán charakterem operace. Nejčastěji budou ničit krycí prvky nepřítele ve střetném boji, pronikat jednotlivými postaveními spěšně zaujaté obrany nepřítele, pronásledovat odcházející zbytky a bojovat s přicházejícími zálohami, popřípadě bránit důležité prostory proti nepříteli, který je v převaze.

V každém z uvedených úkolů musí být sledována zásada, aby hlavní síly divize nebyly předčasně v dosahu nepřátelských jaderných zbraní, aby jim bylo zabezpečeno nejefektivnější použití vlastních raketových jaderných zbraní a volnost manévru k využití jejich účinků.

Splnění těchto požadavků předpokládá zcela jednoznačně aktivní formy bojové činnosti, z nichž nejvýraznějším projevem je ničení nepřítele ztečí. Protože musíme předpokládat, že v soudobých podmínkách se nepřítel bude řídit obdobnými zásadami, musí dojít nejčastěji a zákonitě ke střetnému boji.

Tento předpoklad potvrzují názory západních vojenských teoretiků na vedení soudobých operací i praxe armád Severoatlantického paktu.

Učlenění sil a prostředků, jak je známe v NATO na střeoevropském válčišti, má zabezpečit jeho způsoblost vést bez zvláštního přeskupení jak útočné, tak i obranné operace.

Vyhodnotíme-li k tomu názory západních vojenských teoretiků na vedení obranné operace, jak jsem uvedl v článku „Střetný boj a jaderné zbraně“ (Vojenství 5/1962), můžeme dospět k závěru, že úkoly operací budou řešeny hromadným použitím jaderných zbraní a jiných prostředků hromadného ničení a rozsáhlou manévrovou bojovou činností sil a prostředků. Důležité je přitom vidět, že významná úloha je svěřena početně menším silám, vyčleněným do prvního (krycího) sledu, které buď útokem mají proniknout obranou pohraničních jednotek nebo obranou hraničních přechodů zastavit nebo zdržet postup našich vojsk. V každém případě mají využít účinků jaderných úderů a zabezpečit co nejvýhodnější podmínky pro úspěšnou činnost hlavních sil, jejichž úkolem je za použití jaderných zbraní a ostatních prostředků hromadného ničení zničit hlavní síly prvního sledu operačního uskupení našich vojsk.

Tento zámysl předpokládá, že hlavní síly budou výsledek střetnutí s hlavními silami našich vojsk řešit střetným bojem za použití raketových jaderných úderů.

Tyto názory potvrzují správnost závěru, že přesycení prvního sledu bojové sestavy na začátku operace by bylo předčasné a neúčelné. V každém případě však musí být síly dostačující k tomu, aby rozhodnou bojovou činností při střetnutí s prvním (krycím) sledem nepřítele, byly s to tyto rychle zničit a zabezpečit hlavním silám svazků prvního sledu nejvýhodnější podmínky pro ničení hlavních sil nepřítele. Nebude přitom rozhodující, jakým druhem a formami bojové činnosti bude první (čelní) sled tyto podmínky vytvářet. Může to být střetný boj nebo útok na spěšně zaujatou obranu. Právě tak to může být obrana důležitých prostorů proti nepříteli, který je v převaze. Je nutné však počítat s tím, že hlavní síly svazků prvního sledu armády v každém případě budou své bojové úkoly řešit střetným bojem s hlavními silami nepřítele.

Vidíme tedy, že střetný boj, jako nejčastější druh bojové činnosti v soudobých podmínkách právě vlivem raketových jaderných zbraní stírá základní charakteristické rozdíly mezi útočnou a obrannou operací. Rozdíly totiž zůstávají jen v charakteru (druhu) bojové činnosti menší části sil, tj. prvních (čelních) sledů divizí, které vedou bojovou činnost formami a způsoby, odpovídajícími

charakteru a cílům operace. Hlavní síly divizí jako celek se střetnou obvykle s nepřátelskými silami, vedoucími aktivní útočnou činnost.

Jen v méně častých případech budou divize jako celky řešit své úkoly útokem na spěšně zaujatou obranu nepřítele nebo přechodnou obranou v důsledku neúspěchu střetného boje (při odrážení protiúderu sil nepřítele, které jsou v převaze).

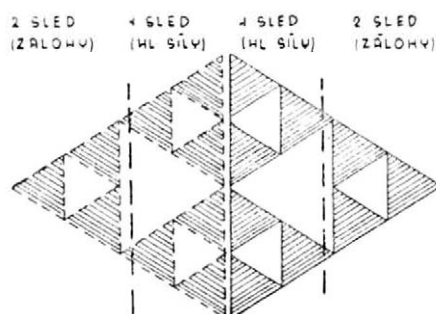
Pokládám za nutné zdůraznit, že nebude účelné síly prvního sledu bojové sestavy mít tak velké jako v minulosti, protože rozhodnutí o výsledku boje (operace) nepadne na základě činnosti prvních sledů (boje klasickými palebnými prostředky). Bude tomu tak proto, že:

1. Úlohu průlomových útvarů a svazků minulosti na jedné straně a obranných paleb na straně druhé přejímají raketové jaderné zbraně.

2. Hlavní obsah bojového úkolu a tím splnění podmínek k dosažení cíle operace bude v ničení hlavních sil nepřítele až po zničení jeho krycích prvků prvosledovými (čelními) jednotkami zasazením hlavních sil svazků 1. sledu armády v součinnosti s raketovými jadernými údery.

3. Způsob bojové činnosti je založen na vyhraněném manévrovém pojetí, kdy obě strany se snaží řešit bojové úkoly rozhodnými aktivními formami použití svých sil, což vede zákonitě ke střetným bojům.

Učlenění sil a prostředků pro bojovou činnost v soudobých podmínkách můžeme znázornit tímto schématem.

(Schéma 2)

Tento systém učlenění sil svazků není zcela nový — v praxi naší armády se vcelku vžil a pro operace počátečního období i další operace má plné uplatnění. Uplatňuje se v zásadách bojové činnosti svazků jako vysílání tankového pluku jako PO. Rovněž v operačním měřítku tato zásada učlenění sil je uplatňována do určité míry jednak v tom, že i když v prvním sledu operačního uskupení armády budou 2—3 divize, jejich síly budou v prvních sledech nepoměrně slabší než v minulosti. Kromě toho počítáme s tím, že tankové divize vzhledem k jejich bojovým kvalitám budou na rozhodujícím směru operovat daleko před hlavními silami armády (pokud v její sestavě budou msd).

Není cílem mého článku analyzovat do podrobností tento systém, který je

velitelskému sboru naší armády vcelku znám. Avšak právě proto chci ukázat, že v této metodě vedení operací stává se **střetný boj nejen nejčastějším, ale základním druhem boje svazků a útvarů.**

V soudobých podmínkách, kdy vlivem raketových jaderných zbraní souvislá pozici obrana, vyžadující značných sil pro průlom, ztratila na svém významu, kdy přesycování bojiště silami a prostředky nese zbytečné ztráty, **úloha střetného boje se kvalitativně změnila** v tom, že útok (nebo obrana) prvních (čelních) sledů, tzn. menší část sil je předehrou k rozhodnutí o výsledku střetnutí s nepřítelem. Za použití jaderných raketových zbraní hlavní síly budou ničit hlavní síly nepřítele nejčastěji střetným bojem, který jako druh bojové činnosti v soudobých podmínkách je s to zabezpečit nejrychleji úplnou porážku nepřítele.

Je tomu tak proto, že

- střetný boj nejlépe řeší rozpor objektivního zákona ozbrojeného zápasu o nutnosti soustředování převahy sil a současného rozptýlení k snížení účinků jaderných zbraní nepřítele;

- svým rozhodným charakterem zabezpečuje maximální využití účinků raketových jaderných úderů ostatními druhy vojsk;

- svým manévrovým pojetím, kdy statické řešení bojové činnosti je odsouzeno k porážce — zabezpečuje rychlé ničení nebo zajetí nepřítele při jakkoli rychle se měnící situaci.

Z uvedeného je možné vyvodit jednoznačný závěr, že totiž střetný boj bude nejen nejčastějším, ale zároveň základním rozhodujícím druhem bojové činnosti vojsk naší armády.

Prostudujeme-li ještě podrobně podmínky jeho vzniku, charakteristické rysy a možnosti realizovat soudobé operace zvláště v počátečním období války střetnými boji, bude tento závěr ještě výraznější.

NĚKTERÉ PROBLÉMY, KTERÉ JE NUTNÉ ŘEŠIT Z HLEDISKA POTŘEB SOUDOBÉHO BOJE A STŘETNÉHO BOJE ZVLÁŠTĚ

Rozvoj vojenskoteoretického myšlení v oblasti taktiky, jak jsem již poukázal v článku „Rozvoj taktiky a atomové zbraně“ (Vojenství 1/1962), se jen zvolna vymaňuje z představ o způsobech ozbrojeného zápasu, ovlivněných zkušenostmi z poslední války a nepostihuje dosud vždy ty kvalitativní změny, které do ozbrojeného boje vnesly raketové jaderné zbraně.

Mají-li se názory na vedení soudobého boje přímo odrážet například na organizační struktuře jednotek, útvarů a svazků, pak musíme zkoumat, jak se nové požadavky, zabezpečující předpoklady úspěšné bojové činnosti našich vojsk, prakticky realizují v jejich výstavbě.

Od zavedení raketových jaderných zbraní do výzbroje prožíváme bouřlivý rozvoj a množství změn v názorech ve všech oblastech vojenství, avšak jejich realizace nese s sebou zákonitě jevy odrážející vliv jednak zkušeností z poslední války a jednak ekonomických možností. Rovněž skutečnost, že veškerá bojová technika se nerozvíjí v harmonickém souladu, projevují se v praktickém uskutečňování nových opatření vesměs jen kvantitativní změny. Budeme-li zkoumat

například složení motostřelecké divize a v ní motostřeleckého pluku, najdeme praktický odraz závěru, že svazek a útvar tohoto složení je schopen úspěšně vést útok i obranu, jako uznávané hlavní druhy bojové činnosti. Zařazení tankového pluku do sestavy motostřelecké divize je přímý důsledek zkušeností posledního období Velké vlastenecké války Sovětského svazu, kdy bylo třeba mít v divizi předem organizovaný a připravený prvek s větší rychlostí, údernou a palebnou silou a samostatností, než ostatní prvky její sestavy, určený pro rozvíjení úspěchu jako PO nebo jako efektivní, mohutný prostředek pro protizteče v obraně.

Propočítáme-li jednotlivé zbraně a ostatní bojové prostředky například u tankového praporu motostřeleckého pluku, přesvědčíme se, že organizační principy skutečně vycházejí z hledisek kategorizace útoku a obrany jako hlavních druhů boje. 30 bojových tanků v sestavě motostřeleckého pluku v souladu s čl. 97 polního řádu odpovídá při průlomu na frontě do 4 km hustotě 10–15 tanků na 1 km fronty (za předpokladu, že část pásma je pro tanky nedostupná nebo nevýhodná). Tato hustota odpovídá požadavkům průlomu připravené obrany nepřítele za použití raketových jaderných zbraní. Obdobně tomu je při kalkulaci dělostřelectva a ostatních bojových technických prostředků.

Obdobná situace je i v otázkách bojového zabezpečení, zvláště průzkumu a PVO, v otázkách materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení a v neposlední míře i v otázkách velení.

Není cílem mého článku podrobně rozebírat stav těchto otázek, ale právě na nich chci ukázat, proč je důležité si ujasnit, jaký bude hlavní druh bojové činnosti a upozornit, kterým otázkám je nutné věnovat mimořádnou péči s ohledem na potřeby rozvoje a zvyšování bojeschopnosti vojsk.

Pokládáme-li závěr, že střetné boje jsou nejtypičtější jevem na soudobém bojišti, a tedy střetný boj jako nejaktivnější forma ničení nepřítele bude hlavním druhem bojové činnosti, pak musíme veškerou pozornost věnovat zkoumání, jak všechny oblasti výstavby a přípravy našich jednotek, útvarů a svazků odpovídají požadavkům soudobého boje za použití raketových jaderných zbraní, v nichž střetný boj bude dominovat.

Charakteristické rysy soudobého boje vyžadují především vysokého morálního ducha vojsk, samostatnosti, iniciativy a rozhodnosti každého bojovníka, jednotky i útvaru a svazku, jejich velitelů a štábů.

Jsem přesvědčen, že politickovýchovná práce, založená na celém procesu výchovy našich občanů v duchu marxismu-leninismu, odpovídá těmto požadavkům a v celém systému výchovného působení k socialistickému vlastenectví a proletářského internacionalismu, ve výchově k pracovnímu hrdinství, iniciativě, samostatnosti, tvůrčímu přístupu a osobní odpovědnosti za plnění společenských úkolů socialistické výstavby jsou v duchu potřeb obrany socialistické vlasti a zabezpečují ty morálně bojové vlastnosti, které náročný soudobý boj potřebuje.

Systém stranickopolitické práce v armádě tyto kvality ještě prohlubuje a zkušenosti za cvičení ukazují cílevědomost přípravy pro nejtěžší podmínky vedení ozbrojeného zápasu.

V soudobém boji zvláštní náročnost je kladena na schopnost samostatné rozhodné bojové činnosti za nejsložitějších podmínek.

Rychlé zvraty situace — nepřátelské, vlastní a zvláště situace radiační, nutnost nepřetržité pohotovosti kdykoli a kdekoli vstoupit do boje často se silněj-

ším nepřítelem, zvláště pak s jeho prostředky jaderného napadení, to vše vyžaduje promyšlený účelný systém učleňování sil a prostředků.

Organizace a složení vojenských útvarů a svazků i v současnosti odráží vliv různých, často protichůdných požadavků. Na jedné straně požadujeme maximální samostatnost, vyjádřenou palebnou silou a nutným množstvím technických prostředků pro všestranné zabezpečení bojové činnosti a života jednotky nebo útvaru. Na druhé straně stojí dnes nepostradatelný požadavek pohyblivosti, maximálního odlehčení a pružnosti organizace.

Najít správné proporce mezi bojovými, palebnými složkami a složkami všestranného, tj. bojového (v tom rovněž ženiijního a chemického), materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení a v neposlední míře orgánů velení a spojení, je složité tím více, že vzhledem k vysoké dynamičnosti soudobé operace a zvláště střetného boje, bude nesmírně obtížné, ne-li neproveditelné přeskupování a změna v podřízenosti posilových jednotek a útvarů a ostatních prostředků zabezpečení všeho druhu.

Která kritéria pro organizační výstavbu, technické a materiální vybavení je třeba považovat za rozhodující?

Je to především **pohyblivost** vyjádřená rychlostí pohybu, průchodivostí, schopností překonávat terénní překážky a vodní toky, velké zamořené prostory, jakož i schopnost rychlé změny sestavy a okamžitého zahájení bojové činnosti.

Tyto požadavky, zvláště pro soudobý střetný boj při nutnosti maximální **samostatnosti** již na stupni jednotek, nás staví před řešení takové otázky, jako je dosažení stejné **odolnosti** všech prvků sestavy před účinky nepřátelských jaderných zbraní.

Tento problém je zvláště aktuální při překonávání velkých zamořených prostorů s vysokou úrovní radiace s cílem dosáhnout nepřetržité nebo okamžité bojeschopnosti na hranici zamořeného prostoru (s přípustnou úrovní radiace), kde je nebezpečí střetnutí s nepřítelem. Tento požadavek je o to vážnější, že v podobné situaci vliv nadřízeného velitele na průběh boje bude obvykle omezen.

Z hlediska těchto požadavků nejlépe odpovídají tankové jednotky a útvary. Avšak při vši jejich úderné a palebné síle je jejich samostatnost podmíněna přidělováním posilových prostředků. Je tomu tak především proto, že postrádají síly a prostředky pro vedení průzkumu, PVO a pro bojovou činnost v noci. Mám na zřeteli přímou ochranu tanků a zabezpečení optimálních podmínek pro zahájení a vedení boje proti nepříteli silně dotovanému protitankovými prostředky, zvláště protitankovými řízenými střelami.

Při hromadném zavádění taktických jaderných zbraní malé kilotonáže až do stupně praporu a protitankových řízených střel v armádách NATO je především nutné řešit otázku průzkumu a zvláště prostředků umlčení a ničení těchto prvků bojové sestavy nepřítele z hlediska zabezpečení úspěšné samostatné bojové činnosti na stupni základních taktických jednotek.

Jako nejúčelnější jádro základní taktické jednotky je nutné pro soudobý boj pokládat tankový prapor. Vzhledem k účinnosti, zásadám použití jaderných zbraní a jejich vlivu na charakter soudobého boje můžeme učinit závěr, že to budou právě tankové prapory, ať již budou začleněny v jakékoli organizační struktuře útvarů (svazků) za použití raketových jaderných zbraní článkem vojsk rozhodujícím o úspěchu operace.

V soudobých podmínkách vyčkávat soustředění a rozvinutí celého útvaru

a tím více svazku jako celku bude málokdy účelné, nebo možné. Bojiště, jak tvrdí vcelku správně někteří vojenští teoretikové, bude jako šachovnice, na které každý jednotlivý prvek sestavy musí být maximálně samostatný.

Proto tomuto organizačnímu stupni patří největší pozornost.

Řešit maximální samostatnost základní taktické jednotky na bázi tankového praporu pro soudobý střetný boj, který je typický a nejnáročnější druh bojové činnosti, je nutné a možné.

Pro zabezpečení jeho bojových kvalit vidím nutnost včlenit speciálně organizovanou motostřeleckou jednotku na obrněných transportérech s úkoly průzkumu (zvláště PT prostředků nepřítele), přímého zajištění, ženijního a chemického zabezpečení. Kromě toho k umlčování nebo ničení plošných cílů, které nebyly vyřazeny raketovými jadernými údery, je nutné začlenit do složení tankového praporu raketometnou jednotku na pásech s pancéřovou ochranou osádek. Raketometry se nabízejí proto, že rychlý spád boje vyžaduje účinný palebný přepad časově co nejkratší a přitom co nejmohutnější, což bude zvláště významné ve střetném boji.

Pro přímou ochranu proti nízkoleťcím cílům doporučuji začlenit rovněž jednotku malorázového protiletadlového dělostřelectva na pásech.

Centralizace posilových prostředků a jejich přidělování těsně před nebo v průběhu střetného boje je pro soudobé podmínky neúnosné. Jejich přidělení, přesuny, začlenění do sestavy, stanovení úkolů a organizace součinnosti by neumožnily jejich včasné zasazení. Proto bude účelnější mít tyto přímo a trvale v organizačním složení základní taktické jednotky. Je nutné se zamýšlet rovněž nad tím, že po zasažení nepřátelskými jadernými údery části pluku bude často třeba podřídit bojeschopné prapory jiným plukům. Vyřazení části pluku, zvláště pak plukovních prostředků bude pluk jako celek mít natolik sníženou bojeschopnost, že počítat s jeho dalším bojovým použitím by bylo nereálné. Nebylo by správné počítat s touto možností až ve válce. Již v míru je třeba shromažďovat a vyhodnocovat zkušenosti ze cvičení v otázce vyjmutí jednoho nebo i více praporů ze sestavy pluku a jejich podřízení jinému veliteli pluku.

V průběhu nebo již při samém zahájení střetného boje bude účelné k plnění dílčích úkolů vytvářet organizační celky a sjednocovat je pružně pod jednotné velení. Uvědomujeme si totiž, že složitá situace na značném prostoru neumožní vždy vzhledem k časové tísní organizovat součinnost mezi útvary velitelem divize.

Základní taktické jednotky musí být zcela samostatné nejen v tom, že budou mít ve své sestavě veškeré bojové prostředky, jak jsem uvedl, ale budou mít i nutné (**zdůrazňuji — potřebné**) materiální zásoby, aby mohly vést bojovou činnost a nemusely být ihned po změně podřízenosti dotovány jak posilovými prostředky, tak i materiálními zásobami a technickým zabezpečením velitele a štábu, kterému byly podřízeny.

V článku nechci do všech podrobností rozvést přesnou organizaci, uvádím jen zásadu. Správnost této zásady nebo požadavku je podtržena skutečností, že v soudobých operacích **nebude souvislé fronty**, která dříve jako „zed“ zabezpečovala vše, co bylo v hloubce bojové (operační) sestavy, ať již to byly týly všech stupňů, komunikace, zálohy, místa velení atd. Nyní ani jedna z těchto složek, ani jedno místo v prostoru, ať je jakkoli daleko za prvními sledy, nemůže spoléhat na svoji bezpečnost a ochranu vojsky bojujícími vpředu. V těchto podmín-

kách otázka samostatnosti základní taktické jednotky ve všech oblastech vyniká ještě výrazněji.

Požadavek rozptylování sil a prostředků se za použití raketových jaderných zbraní rovněž vztahuje na zásoby všeho druhu. Je třeba jen zvážit, zda bude účelnější je rozptylovat v hloubce 15—20 km od fronty a vyčleňovat ochranu na úkor bojujících jednotek, nebo je rozptylovat přímo do sestavy vojsk. Otázka je složitější než se na první pohled zdá. Vezmeme-li v úvahu situaci praporu nebo pluku ve střetném boji, vzniká nebezpečí, že jeho týly, budou-li daleko vzadu, mohou být zničeny nezávisle na situaci na frontě, nebo přeseknutím komunikací nepřítelem budou odříznuty a svoji funkci plnit nebudou.

Může vzniknout námitka, že dotováním základní taktické jednotky zásobami všeho potřebného materiálu se sice zabezpečí samostatnost, avšak jednotka bude těžkopádná. Na problém je nutné se podívat rovněž z jiné strany. Víme, jaké potíže působí týlové zabezpečení operace a boje při požadovaném vysokém tempu. Nebude asi mnoho platná vysoká pohyblivost bojových jednotek při těžkopádných týlech na vyšších organizačních stupních. Jejich rychlost půjde na úkor bojeschopnosti a trvalého nebezpečí, že zásoby materiálů všeho druhu budou zá-
sahem nebo činností nepřítele zničeny nebo odříznuty, a to současně pro více jednotek.

Bojové zabezpečení a v něm zvláště komplexní průzkum v soudobém střetném boji, vedeném na velkém prostoru s odkrytými boky a týly jednotek a útvarů, kde často budou zůstat nezničené zbytky nepřítele, klade daleko náročnější požadavky na organizaci, řízení i vlastní činnost vojsk.

Nepřetržitě nebezpečí napadení jadernými údery a velké zamořené prostory nás nutí vést prostorový průzkum v celém pásmu činnosti i na bocích jednotek a útvarů. Kdyby těmito úkoly byly pověřovány jen speciální jednotky vytvořené u útvarů a svazků, úkol by byl nesplnitelný. Perspektivní se zdá, mít u svazků (útvarů) speciální průzkumné jednotky pro technický a hloubkový průzkum zvláštního určení a pro potřeby bojových jednotek mít přímo v jejich sestavě řadové jednotky, vycvičené pro průzkum, zvláště nepřátelských prostředků jaderného napadení a protitankových řízených střel, pro zjišťování radiační a chemické situace, rázu terénu a stavu komunikací.

V soudobém střetném boji v složitých, dynamických podmínkách se komplikuje velení. Nejasná a rychle se měnící situace neumožní veliteli a štábu reagovat vždy a včas na každou změnu. Ovlivnění průběhu boje, zasazování sil a prostředků nebude v ničem podobné minulosti. Nelze předpokládat kompaktní rozvinování a zasazování celých útvarů nebo svazků, nechceme-li vyčkávat a vystavovat vojska nebezpečí zničení jadernými údery nepřítele.

Nepředpokládáme rovněž, že nepřítel bude uskupovat značné síly v malých prostorech, abychom byli nuceni pro zajištění převahy sil soustředit naše svazky jako celky. Pak by bylo účelnější rozbít jeho uskupení raketovými jadernými údery a směle zasazovat jednotky do rozhodné zteče tam, kde narazily na nepřítele, s cílem nedopřát mu čas k protiopatřením, proniknout do hloubky jeho sestavy a po částech jej ničit. Jakékoli otálení nebo váhání, jakož i snaha obklíčovat může znamenat, že nepřítel bude mít čas připravit a uskutečnit jaderné údery.

Mluví-li o obklíčování v průběhu střetného boje, mám na zřeteli požadavek, aby jednotky, kterým se podařilo proniknout do hloubky nepřátelské sestavy,

nevyčleňovaly zbytečné síly na obklíčení vojsk, kterým vyšly do týlu, ale aby s překvapením udeřily a rozhodnou ztečí zničily síly nepřítele přicházející z hloubky. Je třeba vidět, že nepřítel, který bojuje v obklíčení a váže na sebe síly, plní úspěšně svůj úkol, zvláště podaří-li se mu získat čas pro hlavní síly a hlavně pro přípravu a uskutečnění jaderných úderů.

Zdánlivý úspěch pozemních jednotek může vést k porážce, nedoceníme-li možnosti a důsledky nepřátelského jaderného napadení. Proto orientace všech velitelů a štábů na průzkum a zničení nepřátelských prostředků jaderného napadení je prvořadý požadavek.

V takové situaci bude značně ztíženo centralizované velení a proto se vnučuje otázka nutnosti maximální samostatnosti útvarů a svazků. **Samostatnosti nikoli v hesle, ale ve skutečné bojové samostatnosti dotované potřebnými silami a prostředky!** Samostatnost je nutné vidět kromě toho ve znalosti zámyslu velitele divize a ve stanovení úkolu na delší dobu (na větší hloubku) než tomu bylo dosud.

Zvlášť obtížná bude organizace a udržení součinnosti v průběhu střetného boje. Největší potíž bude spočívat ve sjednoceném úsilí vojsk při jejich prostorově rozptýlené činnosti s cílem maximálně využít raketové jaderné údery k rychlé a úplné porážce nepřítele.

Charakteristické rysy soudobého střetného boje ukazují, že ještě méně než v minulosti bude možné řídit bojovou činnost divize dlouhými podrobnými rozkazy. Nebude to možné pro nedostatečnou znalost situace a nutnost neztrácet čas.

V žádném případě to však neznamená, že při dodržení požadavků samostatnosti a iniciativy na všech stupních může probíhat střetný boj živelně bez vlivu nadřízených velitelů, tím více, že v rukou velitele divize a armády jsou dnes prostředky — raketové jaderné zbraně, kterými může zvrátit i nepříznivě se vyvíjející boj s nepřítelem a usměrnit činnost svých vojsk k dosažení cílů operace.

Závěr

V článku jsem se pokusil ukázat úlohu a místo střetného boje v soudobé operaci především z hlediska jeho významu jako druhu bojové činnosti a upozornit na některé rozhodující problémy s tím spojené. Hlavní cíl článku vidím v tom, aby čtenáři pochopili, že **střetný boj v soudobém ozbrojeném zápase se stal hlavním druhem boje.** Pokládám proto za prospěšné, aby toto hledisko se promítlo při řešení základních otázek ve všech oblastech přípravy naší lidové armády. To vše ovšem neznamená, že útok nebo i obrana na jednotlivých stupních velení, zvláště taktických, nemají ten význam, který jim vymezují naše řády. Soudobý boj a jeho nejtypičtější druh bojové činnosti — střetný boj ve svém obsahu se bude vždy realizovat útokem, ztečí, popřípadě částí sil přechodem k obraně.

Prieskum pri zasadení tankovej divízie do útoku z chodu

Podplukovník Juraj Šaletroš, major Koloman Bartoš

Aby sa dosiahlo nepretržitej bojovej činnosti vojsk k narastaniu úderu a k zvyšovaniu tempa operácie na rozhodujúcom smere činnosti vševojskovej armády, vyžaduje operácia vytváranie silných druhých sledov a záloh.

V rámci vševojskovej armády môže tieto úkoly plniť tanková divízia, ktorá môže byť v druhom slede armády. Z hľadiska utajenia musí byť tanková divízia až do zasadenia do útoku z chodu sústredená v priestore sústredenia a jej presun na čiaru zasadenia bude prebiehať rýchle a v širokom pásme.

Úspech zasadenia tankovej divízie druhého sledu armády v priebehu útočnej operácie je podmienený dôsledným operačným zabezpečením, na ktoré i v tohoročnom rozkaze MNO bol položený veľký dôraz. Zvlášť významné miesto v operačnom zabezpečení druhého sledu armády má jeho prieskumové zabezpečenie. Hlavnou podmienkou úspešného vedenia boja tankovej divízie pri zasadení do útoku z chodu je všestranný a komplexný prieskum. Pri plánovaní útoku tankovej divízie veliteľa všetkých stupňov sú povinní zvlášť starostlivo plánovať, organizovať a nepretržite riadiť prieskum.

Aby sme si ujasnili problematiku organizácie, plánovania a vedenia boja tankovej divízie druhého sledu vševojskovej armády pri zasadení do útoku z chodu, musíme si najskôr zrekapitulovať zvláštnosti, ktoré vyplývajú na organizovanie, plánovanie a vedenie boja a kladú zvýšené nároky na prieskum pri zasadení tankovej divízie do útoku z chodu.

Tanková divízia druhého sledu vševojskovej armády môže byť zasadzovaná do útoku z chodu spravidla v druhý deň operácie. Zasadenie sa spravidla bude plánovať na dvoch smeroch, na každom smere najmenej z dvoch čiar. Vzhľadom k tomu, že tanková divízia druhého sledu sa bude zasadzovať do útoku z chodu obvykle do medzery, alebo spoza bokov prvosledových zväzkov armády, nadobúdajú zvláštného významu otázky prieskumového zabezpečenia tohto zasadenia.

Pochodová zostava tankovej divízie z priestoru sústredenia musí odpovedať plánovanej zostave na čiare zasadenia.

Veľký význam majú predovšetkým prieskumné odrody, predsunutý odrod divízie a predvoje prvosledových plukov. Tieto musia urýchlene preniknúť do zostavy nepriateľa, zistiť uskupenie jeho síl pred čiarou zasadenia, zabezpečiť ciele pre údery armádnych a vlastných jaderných raketových zbraní a zabezpečiť čiaru zasadenia tankovej divízie. Veliteľ tankovej divízie pri zasadzovaní použije časť jaderných nábojov pridelených divízii na najdôležitejšie ciele v zostave nepriateľa. Armádne jaderné raketové zbrane budú predovšetkým použité viacej do hĺbky, na ZHN operačne taktického charakteru a

zistené zálohy s dôrazom na tankové jednotky.

Prvoradým úkolom prieskumu bude zistiť ZHN nepriateľa, aby tieto mohli byť zničené ešte pred zahájením rozčleňovania tankovej divízie a nemohli narušiť zasadenie tankovej divízie.

Súčinnosť so zväzkami prvého sledu nadobúda nového charakteru aj po stránke prieskumového zabezpečenia, lebo v súčasných podmienkach pri zasadzovaní tankovej divízie do medzery zväzky prvého sledu nebudú zabezpečovať čiaru zasadenia, ale budú útočiť na svojich samostatných smeroch.

Tanková divízia musí zabezpečiť svoje zasadenie vlastnými prostriedkami, predovšetkým klasickými zbraňami a jedným až dvoma údermi oddielu vojenských raket tankovej divízie. Hlavné ťažisko zabezpečenia tankovej divízie bude spočívať na armáde, ktorá zabezpečí jej zasadenie vlastnými údermi jaderných raketových prostriedkov. Prieskum divízie musí pre tieto úderky zistiť ciele. Takýmito cieľmi budú raketové prostriedky nepriateľa vo vyčkávacích a palebných postaveniach, dôležité oporné body a uzly obrany, druhé sledy a zálohy s dôrazom na tankové jednotky a VS.

Jaderné úderky tankovej divízie budú použité na zistené taktické ZHN nepriateľa, zvlášť vo vyčkávacích postaveniach a na dôležité oporné body, ktorých zničenie urýchli rýchly postup divízie. Armádných jaderných raketových úderov bude použité na ZHN operačne taktického charakteru, na sústredené, alebo prisunované zálohy, sklady atómovej munície a tylové zariadenia nepriateľa. Treba si ovšem uvedomiť, že jaderných úderov musí byť použité efektívne a len na preverené ciele.

Tanková divízia po svojom zasadení bude prevážne plniť úkol na rozhodujúcom smere vševojskovej armády, čo predpokladá vysoké tempo a odtrhnutie od hlavných síl armády.

Čiara zasadenia tankovej divízie dru-

hého sledu armády sa upresňuje až v priebehu operácie. Spravidla býva na tom úseku, kde majú prvosledové zväzky najväčší úspech, kde sú medzery a kde nie sú väčšie nepriateľské zálohy.

Uvedené vševojskové zásady o použití tankovej divízie druhého sledu vševojskovej armády vnášajú do prieskumového zabezpečenia určité zvláštnosti oproti divíziám prvého sledu.

Oddelenie prieskumu tankovej divízie druhého sledu až do doby zasadenia bude zprávy získavať zo štábu vševojskovej armády a od prvosledových zväzkov. To kladie vysoké požiadavky na prieskumovú súčinnosť.

Plán prieskumu druhosledovej tankovej divízie k zabezpečeniu útoku z chodu bude možno spracovať pri zahájení útočnej operácie armády len v hrubých rysoch, podľa najpravdepodobnejších variantov.

Úspech zasadenia druhosledovej tankovej divízie armády bude v mnohom závisieť od najefektívnejšieho využitia síl a prostriedkov prieskumu prvosledových divízií, vševojskovej armády a vlastných síl a prostriedkov prieskumu.

Zvláštnosti v prieskumovom zabezpečení druhosledovej tankovej divízie sú vyvolané aj tým, že nepriateľ za použitia súčasných bojových prostriedkov môže účinne pôsobiť proti tankovej divízii druhého sledu ešte do doby zasadenia hlavne jadernými údermi, použitím ostatných ZHN, údermi vzdušných síl, zásahmi diverzne-prieskumových skupín apod. Okrem toho veľké medzery v obrane nepriateľa a útočná činnosť vlastných vojsk na smeroch zanecháva často nelikvidované bojové skupiny v týle vlastnej zostavy, ktoré môžu aktívne pôsobiť zvlášť pri presune tankovej divízie na čiaru zasadenia.

I keď je nutné zdôrazniť, že na prieskumových opatreniach do doby zasadenia druhosledovej tankovej divízie sa veľkou mierou bude podieľať armáda, stoja pred

oddelením prieskumu tankovej divízie veľké úlohy po stránke komplexného plánovania a riadenia prieskumu, získavania a vyhodnocovania zprávy a informácií.

Pri tom celá činnosť oddelenia prieskumu druhosledovej tankovej divízie musí byť zameraná hlavne na rýchle vyhodnocovanie zprávy o ZHN a operačných zálohách nepriateľa, na rýchle informovanie o radiačnej situácii v súčinnosti s operačným a chemickým oddelením a na zabezpečenie včasných, hodnotných a prevzatých podkladov pre rozhodnutie veliteľa.

Možná metodika práce oddelenia prieskumu druhosledovej divízie v jednotlivých obdobiach môže byť nasledujúca:

V priestore sústredenia náčelník oddelenia prieskumu divízie po obdržaní úkolu divízie zoznámi príslušníkov oddelenia s nastávajúcim úkolom, organizuje prácu celého oddelenia, vydá pokyny a podklady pre plánovanie a riadenie prieskumu, pre zhromažďovanie a vyhodnocovanie zprávy a pre informácie u štábu divízie a u podriadených vojsk. V ďalšom organizuje prieskumovú súčinnosť v štábe divízie, s prvosledovými divíziami a so štábom armády. Je pripravený kedykoľvek informovať veliteľa a náčelníka štábu divízie o situácii nepriateľa a navrhnúť organizáciu prieskumu, usmerňuje spracovanie najdôležitejších dokumentov oddelenia prieskumu a celú svoju činnosť zamerá tak, aby sa dosiahlo spoľahlivého prieskumového zabezpečenia zasadenia divízie. Spravidla s prvým pomocníkom musí súbežne s útvarmi spĺňať prieskumové zabezpečenie sústredenia, presun na čiaru zasadenia a prieskumové zabezpečenie stretnutia boja. Pre plánovanie prieskumu využije pokynov náčelníka štábu pre organizáciu a plánovanie prieskumu a bojového nariadenia armády pre prieskum. Pri plánovaní musí ďalej vy-

chádzať i zo situácie nepriateľa, úkolu divízie a zo síl a prostriedkov prieskumu divízie. Pri plánovaní prieskumového zabezpečenia na čiarach zasadenia bude vychádzať z dvoch variant, ktoré budú upresnené podľa vznikajúcej situácie na fronte a v pásme presunu.

Druhý a tretí pomocník náčelníka prieskumu budú v tomto období komplexne získavať a vyhodnocovať zprávy všetkého druhu. Nie je možné si predstaviť, aby oddelenie prieskumu druhosledovej divízie začalo získavať a vyhodnocovať zprávy až tesne pred zasadením divízie. Naopak oddelenie prieskumu musí byť od začiatku armádnej operácie zamerané na získavanie zprávy z fronty a dôrazom na hĺbku zostavy nepriateľa. Oddelenie prieskumu bude do zasadenia získavať zprávy z týchto zdrojov:

- z prieskumových informácií armády;
- odpočúvaním zprávy vzdušného prieskumu;
- prieskumovou súčinnosťou s prvosledovými divíziami a armádou;
- štúdiom leteckých fotografií.

Za tým účelom náčelník prieskumu bude povinný vyslať styčných dôstojníkov s úkolom predávať zistené zprávy a dávať požiadavky na upresnenie nepriateľa s dôrazom na čiaru zasadenia. Závery zo získaných zprávy stanú so podkladom pre rozhodovanie veliteľa divízie a pre informačnú činnosť oddelenia prieskumu, ktoré musí v potrebnom rozsahu rôznymi formami informovať podriadené útvary a štáb divízie.

Do zahájenia presunu divízie na čiaru zasadenia je treba, aby náčelník oddelenia prieskumu vydal bojové nariadenia pre prieskum útvarom a zameril činnosť oddelenia prieskumu na kontrolu materiálne technického a zdravotníckeho zabezpečenia síl a prostriedkov prieskumu a na zabezpečenie prepravných prostriedkov pre prepravu prieskumových skupín do týlu nepriateľa.

ORGANIZÁCIA A VEDENIE PRIESKUMU ZA PRESUNU A PRI ZASADENÍ TANKOVEJ DIVÍZIE DRUHÉHO SLEDU DO ÚTOKU Z CHODU

V období presunu na čiaru zasadenia druhošledovej divízie do útoku z chodu bude oddelenie prieskumu pokračovať v započatej činnosti a jeho postup práce môže byť nasledujúci:

Náčelník oddelenia prieskumu s jedným pomocníkom sa presunú spolu s operačnou skupinou divízie do priestoru veľkej zastávky, kde spravidla dostane divízia upresnenie úkolu. Na základe upresňujúceho bojového nariadenia od armády spresní náčelník prieskumu plán prieskumu divízie a pripraví konkrétne bojové nariadenia pre prieskum pre podriadené útvary. Ďalší príslušník oddelenia prieskumu je povinný skontrolovať tesne pred zahájením presunu z priestoru sústredenia správnosť zariadenia síl a prostriedkov prieskumu do pochodových prúdov a riadiť činnosť prieskumných jednotiek až do priestoru veľkej zastávky.

Náčelník prieskumu v priestore veľkej zastávky osobne vydá úkoly prvosledovým útvarom, prieskumnému odraďu a prieskumným skupinám.

Aby mohol prieskum včas získať podklady pre zničenie nepriateľa pred čiarou zasadenia, musí zahájiť plnenie úkolu značne skôr než vojská. Skúsenosti ukazujú, že prieskumný odraď divízie musí mať najmenej dve hodiny a prieskumné skupiny najmenej štyri až šiest hodín časového predstihu pred útočiacimi vojskami, aby mohli získať zprávy v pásme zasadenia divízie. Aby bol zabezpečený tento predstih, práca orgánov a prostriedkov prieskumu v priestore veľkej zastávky musí byť dokonale organizovaná a rýchla. Vyčlenené sily a prostriedky prieskumu v priestore veľkej zastávky sú umiestnené v čele, aby mali čo najvýhodnejšie podmienky k rýchlemu vyrazeniu. Prieskum za presunu plní úkoly pozorovaním, prie-

skumom komunikácií, objektov apod. Úkoly bezprostredného prieskumu za presunu vykonávajú samostatné prieskumné hliadky motostreleckých a tankových jednotiek.

Náčelník prieskumu spolu s jedným pomocníkom a výkonnou rádiovou stanicou presunie sa s veliteľom a operačnou skupinou na čiaru zasadenia. V prípade, že veliteľ sa nepresunie na čiaru zasadenia pred presunujúcim sa zväzkom, vyšle náčelník prieskumu svojho zástupcu s výkonnou rádiovou stanicou na čiaru zasadenia. V oboch prípadoch pri naviazaní dotyku s nepriateľom riadi prieskum na čiare zasadenia a o výsledkoch informuje veliteľa, štáb divízie, podriadené útvary a štáb armády.

Obdobie, keď je tanková divízia zasaďovaná na čiare zasadenia, je jedným z najťažších pre činnosť oddelenia prieskumu a to z toho dôvodu, že sily a prostriedky prieskumu divízie musia zabezpečiť ciele pre divíziu a armádne jaderné údery k podpore zasadenia. To znamená, že sily a prostriedky prieskumu tankovej divízie musia najmenej 1½–2 hodiny pred zasadením tankovej divízie zabezpečiť ciele pre efektívne použitie divízijských a armádnych atomových úderov a klasického delostrelectva, hlavne k vyradeniu ZHN nepriateľa a k rozbitiu nepriateľských záloh, ktoré by mohli ohroziť rýchle prenikanie tankovej divízie do hĺbky a tým získať čas pre prísun ďalších operačných záloh nepriateľa na smer hlavného úderu divízie. Zvlášť si je treba uvedomiť, že fronta pri zasaďovaní bude v neustálom pohybe, čo značne zťažuje využitie technických prostriedkov prieskumu. Preto je nutné vytvárať silné prieskumné odraďy a samostatné prieskumné hliadky u divízie a útvarov, využívať medzier v zostave nepriateľa a vysielat ich

ve smeroch hlavného úderu na maximálne dosahy ich spojovacích prostriedkov s hlavným úkolom zisťovať a ničiť ZHN. V prípade, že by ich sila na zničenie nestačila, zabezpečiť všetkými formami zničenie týchto prostriedkov skôr, než by mohli pôsobiť proti vlastným vojskám na čiare zasadania. Ďalej budú zisťovať rádiotechnické prostriedky, sledovať činnosť ustupujúcich jednotiek nepriateľa a budovanie jednotlivých ústupových postavení. Hlavným úkolom v ďalšej ich činnosti bude včas zistiť prisun ďalších operačných záloh s dôrazom na ZHN a tankové jednotky a zabezpečiť efektívne použitie vlastných i armádnych atómových úderov k rozbitiu nepriateľských záloh skôr než dojde k stretnutiu boju.

Do zostavy prieskumných odradov a samostatných prieskumných hliadok je nutné zaraďovať prieskumníkov druhov vojsk, zvlášť odborníkov pre vedenie chemického a radiačného prieskumu a delostreleckých prieskumníkov pre riadenie a opravu paľby vlastných raketových zbraní a klasického delostrelectva. Jadro prieskumného odradu a samostatných prieskumných hliadok tvorí z prieskumných jednotiek a zosilovať ich tankami. Podľa nášho názoru prieskumné odrady sú schopné pri dostatočnej palebnej sile a vhodnom technickom vybavení viesť prieskum v operačnej hĺbke na vzdialenosť 40 i viac kilometrov do čela hlavných síl a samostatné prieskumné hliadky na vzdialenosť 20 i viac kilometrov. Je nutné zdôrazniť, že ich základnou prednosťou je naprostá presnosť a hodnovernosť získaných správ. Sú jedným z málo prostriedkov prieskumu, ktoré môžu nielen zisťovať, ale okamžite ničť prostriedky atómového napadnutia nepriateľa.

Nakoniec je treba zdôrazniť, že veliteľ tankovej divízie druhého sledu musí v plnej miere využívať pre plnenie prieskumných úkolov v hĺbke nepriateľskej zostavy predsunutých odradov. Do zostavy predsunutých odradov je nutné včle-

ňovať prieskumníkov-špecialistov k plneniu dôležitých prieskumných úkolov. Podľa získaných skúseností pri cvičeniach je nutné vyčleniť jednu až dve tankové rotý v zostave predsunutého odradu ako špeciálne odrady pre ničenie ZHN. Prieskumné odrady a samostatné prieskumné hliadky budú úzko spolupracovať s predsunutými odradmi. V prípade, že sila a prostriedky prieskumného odradu a zvlášť samostatnej prieskumnej hliadky nebudú postačovať na zničenie zistených ZHN, veliteľ predsunutého odradu okamžite vyšle vyčlenený špeciálny odrad pre zničenie ZHN.

Veľký význam pri prieskumovom zabezpečení zasadania tankovej divízie majú prieskumné skupiny. Podľa súčasnej organizácie môže tanková divízia vyslať 2—3 vševojskové prieskumné skupiny od prieskumnej rotý divízie, 1—2 delostrelecké prieskumné skupiny a 1—2 ženijné prieskumné skupiny. I napriek tomu, že prieskumné skupiny je možné poverovať rôznymi úlohami, javí sa ako najvýhodnejšie využiť ich na zisťovanie ZHN a presunov druhých sledov alebo záloh. Pri zisťovaní presunov a záloh je výhodné zasadzovať prieskumné skupiny na hlavné komunikačné, zvlášť na komunikačné uzly a križovatky. ZHN je naproti tomu treba vyhľadávať predovšetkým vo vyčkávacích priestoroch a priestoroch sústredenia. Iba u prostriedkov operačného určenia je ekonomické zisťovať odpalovacie zariadenia i v palebných postaveniach, kde sa zdržujú najmenej 2—3 hodiny. Zisťovanie atómových prostriedkov prieskumnou skupinou na presune stráca na význame z toho dôvodu, lebo doba doručenia správ na štáb nedovoľuje vykonať účinné protiopatrenia. Z toho dôvodu vystupuje do popredia požiadavka, aby i u prieskumných skupín zisťovanie ZHN bolo spojované v niektorých prípadoch s ich okamžitým ničením.

Náčelník prieskumu divízie bude spravidla vyslať prieskumné skupiny z prie-

storu veľkej zastávky. Divízné prieskumové skupiny bude výhodné vysadzovať pomocou vrtulníkov. Je treba zdôrazniť, že bojová činnosť v operačnej hĺbke vytvára výhodné podmienky pre dopravu prieskumných skupín vrtulníkmi, pretože v tomto priestore bude už menšia hustota protivzdušnej obrany i pozemných vojsk a s výhodou bude možno využiť medzier v nepriateľskej zostave.

Z doterajších skúseností získaných pri cvičeniach vyplýva, že divízné prieskumné skupiny bude treba vysadzovať do hĺbky 30–60 km. Pri dodržaní týchto zásad môže mať veliteľ divízie dôležité zprávy z hĺbky 30–50 km, čo v rámci plnenia úkolu divízie je dostačujúce. Z hľadiska bezpečnosti prieskumných skupín bude nutné sledovať v priestore ich činnosti radiačnú situáciu, každé zamorenie hlásiť na štáb, a tiež zabezpečiť, aby skupiny neboli ohrozené vlastnými jadernými údermi. Náčelník prieskumu musí zasadzovanie všetkých prieskumných skupín divízie riadiť plánovite tak, aby prieskumove zabezpečil celú hĺbku útoku divízie.

Nakoniec je treba zdôrazniť, že štáb tankovej divízie druhého sledu musí v plnej miere využívať pre plnenie prieskumných úloh v hĺbke zostavy nepriateľa taktického vrtulníkového výsadku, do ktorého je nutné včleňovať prieskumníkov špecialistov k plneniu dôležitých prieskumových úkolov. Podľa doterajších skúseností z cvičení vrtulníkový výsadok sa vysadzuje na vzdialenosť 30–40 km od čela útočiacich vojsk k zachváteniu dôležitých komunikačných uzlov, vchodov do sútesiek a prechodov cez vodné toky, alebo k ničeniu dôležitých ZHN v súčinnosti s prieskumnými a predsunutými oddiarmi. Oddelenie prieskumu získané zprá-

vy od vrtulníkového výsadku musí starostlivo vyhodnocovať a v niektorých prípadoch podľa nich usmerňovať prieskum.

Dôležitou úlohu pri prieskumovom zabezpečení boja tankovej divízie musí zohrať vzdušný prieskum a to zvlášť pri sledovaní záloh, pri zisťovaní presunov ZHN a pri dopreverení cieľov pre vlastné atómové údery.

Jednou z podmienok úspešného vedenia prieskumu je organizácia neprerušiteľného spojenia. Na stupni divízia je nutno organizovať sieť prieskumu, v ktorej sú napojené všetky zasadené sily a prostriedky prieskumu. Z prostriedkov, ktoré sú zavedené do výzbroja prieskumných jednotiek, je výhodné vytvoriť dve rádiové siete:

— 1. rádiovú sieť — náčelník prieskumu divízie, náčelník prieskumu plukov prieskumné oddiary divízie — sieť vybaviť rádiovými stanicami R-113;

— 2. rádiovú sieť — náčelník prieskumu divízie, prieskumné skupiny — sieť vybaviť rádiovými stanicami R-109.

Zloženie siete organizuje náčelník prieskumu divízie, dopravné údaje určuje náčelník spojenia divízie. Spojenie jednotlivých prieskumných skupín a prieskumných oddiary s náčelníkom prieskumu divízie sa uskutočňuje podľa vzdialenosti buď priamo podľa donosnosti rádiových staníc, alebo cez retranslačné rádiové stanice, ktoré sa umiestňujú na význačných dominantách na prednom okraji, prípadne sa zriaďujú v hĺbke nepriateľskej obrany. Ďalej je treba dodržať zásadu, aby sa pracovalo jednostranne a v predom stanovenných reláciách. Pre príjem a vysielanie dôležitých zprávy, ktoré nestrpia odkladu, je treba stanoviť signál.

Z á v e r

Z miesta a úlohy druhosledovej tankovej divízie armády vyplýva pre oddelenie prieskumu divízie rad zvláštnosti v práci na prieskumovom zabezpečení. Tieto zvláštnosti sú zapríčinené tým, že je nutné okrem prieskumového zabezpečenia stretného boja divízie zabezpečiť prieskumove

priestor sústredenia, presun na čiaru zasadzenia a samotnú čiaru zasadenia.

Charakteristické pre prieskum bude získavanie zpráw z veľkej hĺbky a z rozsiahlych priestorov za vysokého tempa vedenia boja. Zvláštnu pozornosť je nutno venovať prieskumovému zabezpečeniu odkrytých bokov. Vzhľadom k možným zmenám situácie javí so nutnosť udržiavať silnú zálohu prieskumu pre plnenie nepredvídaných úkolov. Oddelenie prieskumu musí maximálne skrátiť dobu potrebnú na získanie a vyhodnocovanie zpráw a tým zvýšiť účinnosť vlastných protiopatrení.

Z týchto skutočností vyplýva, že úspešné zasadenie druhosledovej divízie armády do útoku z chodu bude v mnohom závislé na schopnosti oddelenia prieskumu zvládnuť úkoly s tým spojené. Hlavné úsilie prieskumu treba zamerať na zistenie a preverenie zpráw o ZHN nepriateľa s dostatočným časovým predstihom. Prieskum je treba riadiť komplexne a jeho výsledky komplexne vyhodnocovať. Pri posudzovaní úlohy prieskumu za súčasných podmienok vedenia boja je treba si uvedomiť, že ani najmodernejšie palebné prostriedky včetně jaderných raketových zbraní nie sú schopné rozhodnúť o výsledku boja v prípade, že prieskum včas nezistí ciele pre ich použitie.

Bojové použití letecké armády

Major Boris Neoral

Operační a taktické vlastnosti soudobého letectva podstatně zvyšují možnosti bojového použití letecké armády, což se projevuje :

- ve vysokých manévrovacích schopnostech v taktickém i operačním měřítku a v možnostech změny cílů i za letu ;
- v širokých možnostech použití různých variant pumové zátěže (raket, kanónů) jak s jadernou, tak chemickou i klasickou náplní a ve značném rozvoji průzkumové techniky ;
- ve schopnosti ničit málo rozměrné a pohyblivé cíle v celých pásmech činnosti pozemních vojsk ;
- v možnostech plnit bojové úkoly za jakýchkoli denních i ročních podmínek.

Proto i při hlavní úloze operačních a taktických raket v operaci zachovává si letecká armáda svůj význam a je nejpohyblivějším palebným prostředkem v ruce velitele frontu.

V pozemních operacích plní tyto hlavní úkoly :

- ničí prostředky raketového jaderného napadení a letectva nepřítele ;
- podporuje pozemní vojska frontu a ničí zálohy nepřítele ;
- chrání stíhacím letectvem hlavní uskupení vojsk frontu ;
- vede taktický i operační vzdušný průzkum ;
- přepravuje, zabezpečuje a podporuje vzdušné výsadky ;
- přepravuje vojska vzduchem a zásobuje je.

Odpovědné úkoly bude plnit letecká armáda především v počátečním období války, přičemž bojová činnost musí mít vždy vysoce aktivní charakter.

Nejdůležitější podmínkou úspěšné aktivní činnosti je její vysoká úroveň bojové pohyblivosti ještě před zahájením války a komplexní připravenost jednotlivých druhů letectva.

Bombardovací a stíhací bombardovací letectvo představuje v sestavě letecké armády hlavní údernou sílu. Zařazení taktických a operačních raket do sestavy pozemních vojsk specifikuje do značné míry použití bombardovacího a stíhacího bombardovacího letectva především na málo rozměrné a pohyblivé cíle. Bojovou připravenost stíhacího bombardovacího letectva musíme hodnotit především z hlediska, v jakém čase a jak účinně je schopné v daném pásmu činnosti pozemních vojsk ničit raketové prostředky nepřítele, zvláště za použití tříštivotrhavé munice a raket „vzduch-zem“. Rovněž důležitá je připravenost k ničení malých a bodových cílů jadernou municí malé ráže s využitím překvapení a nových způsobů manévru u cíle. Množství, možnosti i způsob použití záloh zvyšuje nároky na připravenost bombardovacího stíhacího letectva k jejich rychlému a překvapivému ničení za pohybu, zvláště při rozvinování, za použití jak jaderné, tak klasické munice.

Přesto, že zařazením protiletadlových raket značně vzrostly možnosti obrany velkých uskupení pozemních vojsk, zachovává si stíhací letectvo svůj význam

jako důležitý bojový prostředek doplňující prostorově i časově činnost protiletadlových raket. Závažnou otázkou zůstává maximální využití manévrovacích možností stíhacího letectva a plné využití bojové účinnosti raket třídy „vzduch-vzduch“. Za vysoce manévrových operací, složitě a rychle se měnící vzdušné situace je značně důležité maximálně využít možností radiotechnického vzdušného průzkumu systému PVO vojsk a sladit jej s úkoly stíhacího letectva letecké armády.

S použitím operačních a taktických raket v sestavě pozemních vojsk prudce vzrůstá úloha vzdušného průzkumu. Při nasycenosti bojiště prostředky PVO a značné manévrovosti raketových prostředků i vojsk nepřítele vystupuje do popředí požadavek uskutečňovat vzdušný průzkum novými taktickými formami na vysokých rychlostech a z malých výšek, při zabezpečení jeho nepřetržitosti. Zvláště při průzkumu nepřátelských prostředků jaderného a raketového napadení se zvyšují požadavky na rychlosti a přesnost předávaných údajů a v mnoha případech bude výhodné ničit objevený prostředek přímo průzkumným letcem. Vzhledem k množství cílů na válčišti je správně vyžadována speciální připravenost k vedení vzdušného průzkumu i u ostatních druhů letectva.

Zvýšené požadavky na tempa i manévrovost soudobých operací vyžadují použití výsadků všeho druhu. Použitím jaderných zbraní bude často vznikat na válčišti složitá situace, která bude vyžadovat rychlé řešení přepravy vojsk a jejich zásobování jedinou možnou cestou, a to vzduchem. Z těchto důvodů značně vzrůstá úloha dopravního výsadkového letectva jak v taktickém, tak i operačním měřítku. Nejdůležitější otázkou připravenosti při výsadku i zásobování zůstává organizace a sladění činnosti dopravního výsadkového letectva s jinými druhy letectva, vyčleněnými k zabezpečení těchto akcí. Hlavním řídicím orgánem v tomto směru musí být štáb letecké armády, včetně zabezpečení součinnosti se vševojskovými štáby. V taktickém měřítku vzrůstá úloha vrtulníkových výsadků, umísťovaných v krátké době do prostoru vlastních jaderných úderů.

Za soudobého použití raketových a jaderných zbraní i významu prvku překvapení v počátečním období války vystupuje do popředí otázka bojového použití letecké armády v prvním hromadném úderu. Jím bude totiž do značné míry řešen boj o získání iniciativy obou útočících stran jak ve strategickém, tak i operačním měřítku.

Na boji o získání iniciativy v operačním měřítku se bude letecká armáda podílet značnou měrou. V tomto období vystupují do popředí tři hlavní úkoly:

- odražení prvních vzdušných úderů protivníka;
- získání maximálního množství průzkumných údajů pro vlastní raketová vojska;
- ničení leteckých a operačních raket a letectva protivníka.

Vycházíme-li z předpokladu, že první hromadné údery obou válčících stran budou téměř současné, pak je zřejmé, že nebude čas na zdlouhavé rozhodování k odražení prvních vzdušných úderů protivníka. Proto bojová činnost frontového stíhacího letectva musí být zplánována podle požadavků a zásad součinnosti s PVOS již v míru a prakticky vytvořeny podmínky pro zahájení činnosti na signál. Přihlédneme-li k názorům západních leteckých teoretiků, kteří zdůrazňují hromadné použití malých skupin především v malých výškách, pak bude důležité zaměřit bojové použití stíhacího letectva na přehrazování proti nízkoletícím cílům k přehrazení hlavních náletových směrů, již na přístupech.

Neméně důležitou otázkou v tomto období je zachování bojeschopnosti letectva, jeho rozptýlení (pokud to nebylo provedeno předem). Vzhledem ke značné zranitelnosti letišť a možnostem jejich prozrazení ukazuje se nutným zabezpečit v minimálním čase vzlet maximálního množství jednotek letecké armády. To se týká především bojových útvarů rozmístěných na mírových letištích. Samozřejmě, že tyto jednotky by měly mít už v míru určený bojový úkol (popřípadě varianty), který budou plnit v prvním vzletu. Zbytek jednotek by byl použit k narůstání úsilí a na nově zjištěné cíle.

Velmi závažnou úlohu musí sehrát v rámci prvního hromadného úderu **průzkumné letectvo**. V tomto období bude totiž známo minimum údajů o cílech protivníka, zvláště v operační hloubce. Z toho důvodu bude většina raketových jaderných úderů závislá na zprávách zjištěných vzdušným průzkumem, zvláště nebude-li vojsový průzkum v tomto období ještě rozvinutý. Hlavním úkolem průzkumného letectva bude získat za nejkratší možnou dobu přesné údaje o operačně taktických raketových prostředcích nepřítele, leteckých nosičích atomových pum a o pohybu obrněných svazků. K získání těchto údajů je nejvýhodnější hromadný průzkumný oblet podle předem připravených úkolů na stanovený signál, úsilím až do $\frac{2}{3}$ průzkumných útvarů.

Značná pohyblivost operačně taktických raketových prostředků nepřítele velmi ztěžuje, zvláště v období prvních hromadných úderů, jejich vyhledání a ničení. Proto v rámci 1. hromadného úderu musí být použito značného úsilí stíhacího bombardovacího letectva k vyhledávání a ničení především těchto prostředků. Důležitou roli zde hraje otázka času. Pro získání operační iniciativy bude značně důležité, jak brzy se nám podaří narušit a ochromit operačně taktické rakety protivníka. Půjde o to, nedovolit jim vůbec vystřelit, anebo po prvním vystřelení je ihned vyhledat a ničit, aby nestačili zaujmout nová palebná postavení. Ukazuje se výhodným určit již v míru stíhacím bombardovacím svazkům prostory vyhledávání a ničení raketových jaderných prostředků nepřítele a po prvním vzletu jim úkoly podle vývoje situace a zpráv vzdušného průzkumu pouze upřesňovat.

Závažnou otázkou, kterou je třeba se zabývat v souvislosti s bojovou činností letectva v prvním hromadném úderu, je zabezpečení jeho bojové činnosti. Jde především o boj s protivzdušnou obranou protivníka, zvláště protiletadlovými raketami HAWK. Jejich činnost je možné narušit jednak přímým ničením, jednak zarušením jejich průzkumného a naváděcího systému. K ničení protivzdušné obrany nepřítele by měly být připraveny varianty bojové činnosti při účelném použití raketových jaderných úderů a úderů stíhacího bombardovacího letectva na určených směrech. K tomu je třeba využít ověřených údajů všech druhů průzkumu (o stabilních palebných postaveních) a stíhacím bombardovacím letectvem vyhledávat a ničit tyto prostředky v pravděpodobných prostorech jejich rozmístění. Neméně důležité bude účinné narušení naváděcích systémů protiletadlových raket jednak speciálními přístroji pro aktivní rušení a novými způsoby pasivního rušení.

Nový způsob pasivního rušení by mohl být vystřelení rakety nad prostor umístění protiletadlových raket typu HAWK, kde by bylo rozprášeno potřebné množství radiolokačních odrážeců. Tím by bylo možné na určitou dobu zarušit radiolokační i naváděcí systém raket. Neméně důležité však bude uskutečnit první úder letectva hromadně, členěním do malých skupin na všech výškách a tím

vytvářet podmínky pro zahlcení a dezorientaci systému průzkumu a navedení nepřitele.

Shrneme-li uvedené požadavky na bojovou činnost letecké armády v prvním hromadném úderu, je zřejmé, že jak z hlediska bojových úkolů, tak pokud jde o zabezpečení bojové činnosti, je nejdůležitější metodika úderu zplánovaná co do času a úsilí. Právě na postavení úkolů a zplánování metodiky účasti letectva v prvním hromadném úderu je možné si ověřit, jak jsou osvojeny zásady vedení operací v počátečním období války. Vyskytly se názory, že letectvo vzhledem k silné PVO nepřitele nemůže plnit úkoly dříve, dokud tato PVO nebude umlčena. To by však mohlo vést k nadřazení úkolů zabezpečení bojové činnosti letectva nad vlastní bojové úkoly.

Mohou se vyskytnout i takové názory, že bojová činnost letectva bude zahájena až za 30—50 minut po prvních jaderných úderech. Může též dojít k tomu, že k ničení prostředků PVO nepřitele je plánována značně velká část úsilí stíhacího bombardovacího letectva a k plnění hlavního úkolu letecké armády — ničení a vyhledávání ZHN pak zbývá poměrně malé úsilí. Rovněž vzdušný průzkum nelze plánovat jen malým úsilím neumožňujícím hromadný oblet a nelze jej zahajovat až za 35 minut po prvních jaderných úderech. Tím však bychom prakticky paralyzovali činnost vlastních raket (nejdou prvky pro palbu) a na druhé straně ponechali nepříteli volnost palby i manévru jeho vlastními prostředky. Nehledě k tomu, vytvářeli bychom postupnou činností letectva podmínky pro plné zorganizování systému PVO nepřitele a jeho účinné použití. Je jasné, že takové názory jsou nesprávné a bude třeba připravit štáby i vojska k bojové činnosti v prvním hromadném úderu podle jasně stanovených zásad ke splnění výše uvedených hlavních úkolů.

Z hlediska prvního vzletu je nutné dodržovat tyto zásady :

— účast letecké armády v prvním hromadném úderu musí mít charakter použití velkého množství malých skupin členěných do všech výšek ;

— bojová činnost letectva musí těsně navazovat na první jaderné údery, ke splnění již v míru stanovených úkolů, při vzletu na signál ;

— hlavní úsilí letectva musí být zaměřeno k hromadnému průzkumu obletu, rychlému předávání zpráv raketovým vojskům a vyhledávání a ničení operačních a taktických prostředků jaderného napadení nepřitele.

Z rozboru vyplývá značná důležitost bojové činnosti letecké armády v prvním hromadném úderu, kterým jsou vytvářeny podmínky pro získání iniciativy, a tím úspěchu prvních operací. Konkrétním a tvůrčím rozpracováním uvedených zásad ve štábech a vojscích mohou být vytvořeny základní předpoklady pro splnění úkolů letecké armády v prvním hromadném úderu.

Hodnotíme-li ze všech uvedených hledisek úlohu letecké armády v soudobých operacích, ukazuje se, že bojová činnost letectva si zachovává nadále zásadní význam. Soudobé frontové letectvo, vyzbrojené nadzvukovými letouny a raketami „vzduch-zem“ i „vzduch-vzduch“, bude jedním z rozhodujících prostředků podpory a ochrany pozemních vojsk. Je tomu tak proto, že ve vysokém tempu operace je to právě letectvo, vyznačující se velkou manévrovací schopností a palebnou silou, která je schopna rychle řešit složité situace ve prospěch vlastních pozemních vojsk zvláště na málo rozměrné a pohyblivé cíle. Základní podmínkou úspěšného bojového použití letecké armády zůstává i nadále požadavek dokonalého sladění bojové činnosti letectva s úkoly pozemních vojsk.

Protivzdušná obrana oddílu vojenských raket

Podplukovník Jiří Martinek

Úkolem protivzdušné obrany divize je zabezpečit hlavní uskupení divize před nepřátelským vzdušným průzkumem a napadením ze vzduchu s důrazem na ty objekty, které z hlediska boje jsou nejdůležitější. Při klasifikaci důležitosti bráněných objektů bude bezesporu na prvním místě oddíl vojenských raket, jako nejmohutnější palebný prostředek, schopný ničit cíle nukleární náloží. **Plnění úkolů divize bude záležet do značné míry na tom, podaří-li se zabezpečit oddíl vojenských raket před vyřazením zásahem nepřátelských raket, letectva, dělostřelectva i pozemních jednotek.** Budu se zabývat protivzdušnou obranou oddílu vojenských raket, která je jedním z rozhodujících prvků bojového zabezpečení.

● Důležitost správně organizované nepřetržité a vysoce účinné protivzdušné obrany je nejlépe patrná z toho, že nepřátelské letectvo má jeden z hlavních úkolů stále zjišťovat a ničit nosiče ZHN. Letecký průzkum je schopen v krátké době na značné hloubky zjišťovat postavení raket a vyhodnocovat jejich souřadnice. Výsledky leteckého průzkumu mohou být s úspěchem využity jak pro potřebu vlastních raketových prostředků, tak i pro potřebu dělostřelectva, diverzních skupin a v neposlední řadě i pro potřebu letectva. Kromě toho při způsobu použití letectva „volným lovem“ může být využito výsledku průzkumu ihned k zásahu. Soudobá výzbroj letectva, jako jsou rakety, řízené střely vzduch-zem a pumy s nukleární náloží, činí z letectva prostředek, který je schopen s vysokou přesností a účinností provést úder na postavení oddílu vojenských raket.

Z hlediska snížení možných účinků nepřátelského leteckého útoku a požadavků protivzdušné obrany musí postavení oddílu vojenských raket dodržovat zejména tyto zásady:

— dodržovat vzdálenosti 2–3 km mezi jednotlivými prvky bojové se-

stavy; mezi jednotlivými vozidly nejméně 60 m;

— využívat pokrytosti terénu pro skryté rozmístění vozidel před vzdušným průzkumem;

— využívat plánovitě komunikační síť včetně možnosti sjet do terénu a využít terénní skryty;

— rozmísťovat prostředky v dostatečné vzdálenosti od výrazných orientačních čar a bodů, umožňujících orientaci letectva a činnost nízkoletajících letounů;

— stanoviště (postavení) volit v dostatečné vzdálenosti od tras vedení s vysokým napětím a jiných terénních předmětů, ztěžujících činnost radiolokátorů protivzdušné obrany;

— využívat terén z hlediska ženíjního budování okopů a krytů.

Vzhledem ke zranitelnosti jednotlivých prvků bojové sestavy oddílu vojenských raket úderem ze vzduchu je nejzranitelnější přepravní a překládací skupina a startová baterie, zejména při zájezdu z vyčkávacího postavení do startového, kdy je odpalovací zařízení mimo skryt. Nejnebezpečnějším údobím boje oddílu vojenských raket z hlediska vzdušného průzkumu a na-

padení jsou přesuny a přemisťování v průběhu boje. V této situaci, s výjimkou nočních přesunů mimo dosah pozemních radiolokátorů typu SNAR, je možno leteckým průzkumem zjistit složení oddílu — jeho místo i směr pohybu. Proto lze očekávat, že těžiště činnosti letectva bude směřovat proti oddílů vojenských raket za pohybu.

Vycházejí z těchto předpokladů, bude nutné organizovat i celý systém protivzdušné obrany oddílů vojenských raket. Při obraně oddílů na místě, v palebném postavení, se prostor rozmístění jeví jako plošný objekt se čtyřmi výraznými bodovými cíli (rozmístění startových baterií, přepravní a překládací skupiny a velitelské stanoviště). Bude proto třeba z hlediska protiletadlového dělostřelectva volit jednak skupinovou sestavu, pro obranu objektu jako celku před útoky z horizontálního letu, jednak rozmístovat jednotlivé baterie tak, aby mohly zabezpečovat jednotlivé bodové cíle proti náletům ze šikmého letu. Za přesunu tvoří oddíl vojenských raket podle způsobu přesunu jeden nebo dva pochodové proudy, vyžadující plynulé ochrany palbou protiletadlového dělostřelectva, začleněného do pochodových proudů. **Vlastní organizace systému protivzdušné obrany bude záviset na druhu protiletadlového materiálu, kterým bude oddíl vojenských raket posílen, na jeho množství a na průběhu boje.**

Podle dosavadní zkušenosti činí nejmenší hodnota posílení protiletadlovými prostředky dvě protiletadlové baterie. Jeví se však potřebné zesilovat oddíl vojenských raket nejméně třemi bateriemi nebo celým protiletadlovým útvarem. V současné době se projevují dvě základní tendence v posilování oddílů vojenských raket. Buď posílení dvěma až třemi bateriemi 30mm PLdvK posilového oddílu, nebo organickým útvarem 57mm PLK.

Posílení 30mm PLdvK je výhodné zejména u tankových divizí v útočném boji ve vysokém tempu, při častějších změnách startových postavení a dlouhotrvajícím přesunu — kdy vyniknou přednosti této zbraně zejména stálá pohotovost k palbě a vysoká manévrovací schopnost. Toto posílení je možné za předpokladu, že divize posilový útvar dostala.

Není-li divize zesílena protiletadlovým útvarem, nebo posílení oddílu vojenských raket jednotkami 30mm PLdvK není výhodné, je třeba organizovat zabezpečení organickým útvarem 57mm PLK. To je nevyhnutelné při boji v noci a při ztížené viditelnosti. Útvar 57mm PLK se přiděluje jako celek a jeho síly se netřísťí na obranu dalších objektů.

Vyžaduje-li to situace, může být k zabezpečení oddílu vojenských raket použit i celý posilový protiletadlový útvar. Taková situace nastává například, je-li u oddílu vojenských raket větší množství jaderných hlavic. V tom případě je možné využít výhodných vlastností obou druhů protiletadlových zbraní.

Protivzdušná obrana oddílů vojenských raket má podle použitého druhu protiletadlového materiálu své zvláštnosti. 30mm PLdvK lze s výhodou použít k bezprostřední obraně jednotlivých startových zařízení a ostatních prvků bojové sestavy oddílů vojenských raket. Jednotky 30mm PLdvK mohou doprovázet bráněné objekty od jednoho postavení k dalšímu, rychle zaujímat palebná postavení a vést boj jak se vzdušným nepřítelem, tak i s pozemními jednotkami nepřítele. Nevýhodou je, že 30mm PLdvK nemůže vést palbu na neviditelné cíle a že vzhledem k svému rozsahu účinné působnosti a ke značným vzdálenostem mezi jednotlivými prvky bojové sestavy oddílu vojenských raket nemůže nad celým

prostorem vytvořit souvislou zónu palby. Výhody 30mm PLdvK vyniknou zejména při přemísťování oddílů vojenských raket po jednotlivých startových bateriích.

57mm PLK naproti tomu má menší pohyblivost a delší přípravu k palbě, což se nepříznivě projevuje při zabezpečování oddílů vojenských raket za přesunu (i když část kanónů bude připravena k palbě z podvozku). Jeho výhodou je možnost vytvořit souvislé zóny palby nad rozmístěním celé bojové sestavy oddílů vojenských raket a to, že může vést palbu jak při přímé viditelnosti, tak i na neviditelné cíle pomocí radiolokačních přístrojů. 57mm PLK lze s výhodou použít při přemísťování oddílů vojenských raket jako celku. Při přemísťování po jednotlivých startových bateriích nemůže část prostředků využít plně svých kladných vlastností, zejména střeleckého radiolokátoru.

Nejvyššího účinku při organizování protivzdušné obrany oddílů vojenských raket lze dosáhnout dovedným spojo-
váním vlastností obou druhů zbraní.

Za organizaci protivzdušné obrany oddílů vojenských raket odpovídá velitel divize. O způsobu protivzdušné obrany rozhoduje se velitel na základě návrhu náčelníka protivzdušné obrany divize. Ve svém návrhu vychází náčelník protivzdušné obrany:

- z úkolů divize a předpokládaného tempa postupu;

- z úkolu oddílů vojenských raket, jeho způsobu přemísťování, množství vezených raket s jadernými hlavicemi a způsobu doplňování;

- z množství sil a prostředků protivzdušné obrany a jejich bojových možností;

- ze stupně aktivity vzdušného nepřítele v jednotlivých fázích boje;

- z toho, jakým způsobem ovlivní terén, denní a roční doba, činnost ne-

přátelského letectva i činnost jednotek protivzdušné obrany.

Veliteli divize navrhne náčelník protivzdušné obrany:

- jakými silami a prostředky protivzdušné obrany posílí oddíl vojenských raket;

- způsob zabezpečení proti nepřátelskému letectvu v jednotlivých údobích boje;

- ve kterém prostoru a kdy posílí oddíl vojenských raket jednotkami protivzdušné obrany.

Současně podá veliteli divize informaci, jakými silami a prostředky bude oddíl vojenských raket zabezpečován v rámci systému protivzdušné obrany armády v nejdůležitějších fázích boje, zejména ve kterých prostorech bude oddíl působit pod ochranou protiletadlových řízených střel a stíhacího letectva.

Protivzdušnou obranu oddílů vojenských raket organizuje náčelník protivzdušné obrany v těsné součinnosti s velitelem dělostřelectva a s operačním oddělením. I když protiletadlový útvar nebo jednotlivé baterie jsou veliteli oddílů vojenských raket podřízeny, je nutné, aby náčelník protivzdušné obrany udržoval s velitelem protiletadlového útvaru nepřetržitě spojení a usměrňoval jeho činnost.

Je-li oddíl vojenských raket posílen několika bateriemi, vysílá se k veliteli oddílů vojenských raket představitel protivzdušné obrany s rádiovou stanicí pro spojení s náčelníkem protivzdušné obrany divize. Zkušenost ukázala, že toto spojení je možné s výhodou použít i pro zdvojení spojení pro velení oddílů vojenských raket.

Velitel posilového protiletadlového útvaru udržuje s velitelem oddílů vojenských raket přímý, nejlépe osobní styk. Je výhodné umísťovat velitelská stanoviště dvou útvarů v těsné blízkosti. Velitel posilového protiletadlo-

vého útvaru je povinen neustále informovat velitele oddílu vojskových raket o vzdušné situaci, varovat oddíl před hrozbou ze vzduchu a řídit boj prostředků protivzdušné obrany v závislosti na vzdušné i pozemní situaci. Velitel oddílu vojskových raket informuje velitele útvaru o činnosti oddílu, zejména o přemísťování jednotlivých prvků bojové sestavy a o těch prvcích, které jsou na dané etapě nejdůležitější (např. která startová baterie veze raketu s jadernou hlavicí, kde se rakety překládají apod.). Současně ho seznamuje s pozemní situací. **Úspěch v boji proti vzdušnému nepříteli může být dosaženo pouze v těsné součinnosti obou velitelů.**

V průběhu bojové činnosti není výhodné uskutečňovat změny v posilových prostředcích protivzdušné obrany. Odebrat posilové prostředky je možné jen tehdy, neplní-li oddíl vojskových raket dále svou funkci a protiletadlové prostředky jsou nutné k zabezpečení jiného rozhodujícího objektu.

Přidělovat baterii 30mm PLdvK oddílu vojskových raket je možné, byl-li posilový útvar přidělen divizi včas, nejpozději při zahájení přesunu z prostoru rozptýlení na čáru zasazení. Jednotky 30mm PLdvK mohou být zařazeny do pochodového proudu oddílu vojskových raket buď po bateriích nebo po četách. Možný způsob začlenění je na obr. 1.

Při začlenění po bateriích bude palba řízena veliteli baterií, při zařazení po četách bude palba decentralizována na čtyry.

První způsob je výhodnější při odražení skupinových cílů, druhý při odražení jednotlivých cílů z různých směrů.

Osvědčilo se rozmísťovat jednotky 30mm PLdvK v bojové sestavě oddílu vojskových raket podle těchto zásad:

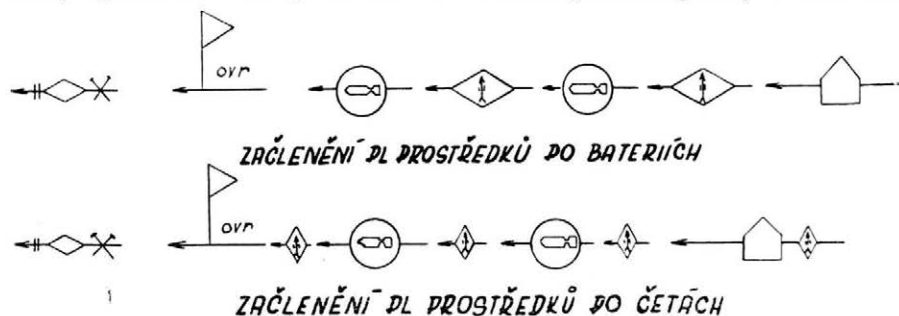
— jednotky 30mm PLdvK rozdělit na nejdůležitější objekty;

— umísťovat jednotky nejvýše do 500 m od postavení odpalovacích zařízení tak, aby byl zabezpečen výhled i výstřel do nejnebezpečnějších náletových směrů s důrazem na směry náletu nízkoletečích cílů;

— palebná postavení volit tak, aby zabezpečovala možnost vedení palby na pozemního nepřitele;

— volit palebná postavení tak, aby měla vhodné cesty příjezdu a možnost rychlého manévru při zájezdu odpalovacích zařízení z vyčkávacího do startového postavení.

Palba je řízena veliteli jednotek. Představitel protivzdušné obrany u velitele oddílu vojskových raket usměrňuje povolení a zákaz palby podle směrnic pro součinnost vlastním stíhacím letectvem a řídí přesuny baterií podle změn v bojové sestavě oddílu. Velitelé jednotek pracují v těsné sou-

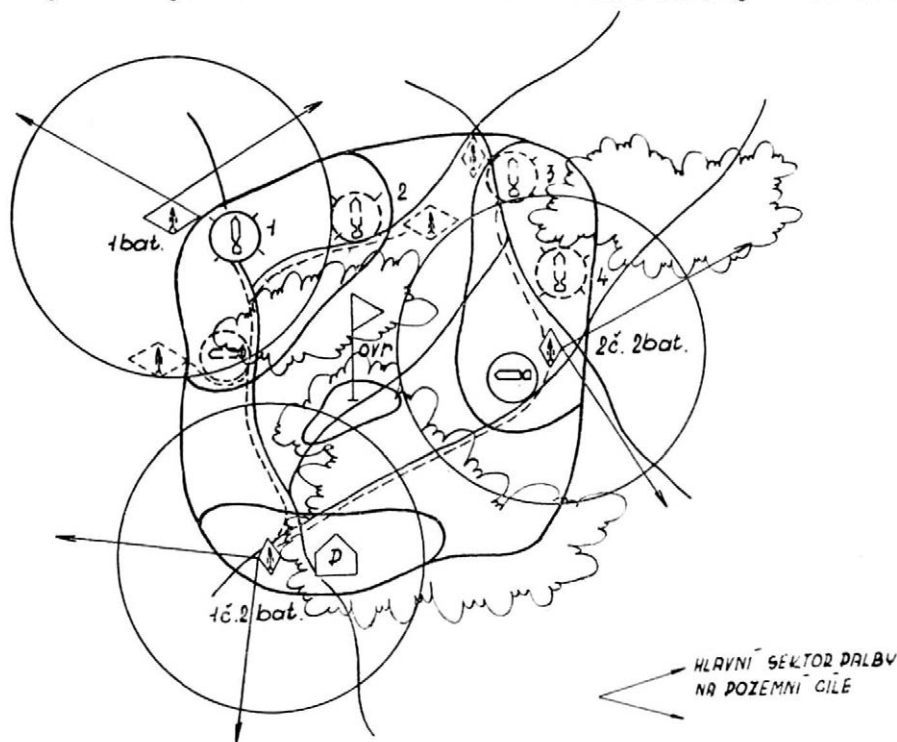

Obr. 1

činnosti s veliteli startových baterií a podle úkolů, které jsou jim ukládány z velitelského stanoviště oddílu.

Možný způsob rozmístění protiletadlových jednotek a jejich manévr v prostoru bojové sestavy oddílu vojskových raket je na obr. 2.

ket organickým útwarem 57mm PLK začleňují se jednotky do pochodového proudu oddílu vojskových raket zásadně po bateriích. Dělení na čtyři není přípustné. Přitom je část děl v neustálé pohotovosti k vedení palby z podvozku za krátké zastávky. Při dostatku

Obr. 2

Při přemísťování bojové sestavy oddílu vojskových raket v průběhu boje přemísťují se protiletadlové jednotky se svými bráněnými objekty. Přitom je třeba dodržet zásadu, aby u té startové baterie, která veze jadernou hlavici, byla nejméně jedna protiletadlová baterie. Přeskupování sil řídí představitel protivzdušné obrany u oddílu vojskových raket. Při protivzdušné obraně oddílu vojskových ra-

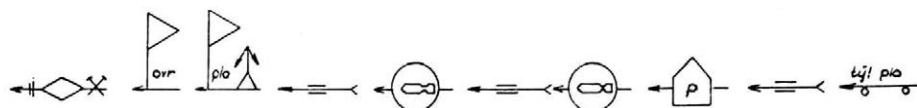
času rozvinuje se část baterií z chodu poblíž komunikací. V případě, že na ose přesunu se vyskytuje úzké místo (soutěska, vodní tok apod.), může být část nebo celý útvar předsunut k obraně tohoto místa při průchodu oddílu vojskových raket. Tento případ může nastat zejména při nočním pochodu nebo složitých povětrnostních podmínkách, znemožňujících činnost letectva v přízemních a malých výškách. Při-

klad možného začlenění protiletadlového útvaru do pochodového proudu oddílů vojenských raket je na obr. 3.

Při zaujímání bojové sestavy protiletadlového útvaru k obraně oddílů vojenských raket je třeba dbát těchto zásad:

jednotlivých prvků oddílů vojenských řídit činnost útvaru podle situace, úkolů a požadavků velitele oddílů vojenských raket. Velitelé baterií udržují součinnostní styk s veliteli startových baterií.

Možný způsob rozmístění proti-

Obr. 3

— baterie rozmisťovat tak, aby byla vytvořena souvislá zóna palby nad bojovou sestavou oddílů;

— jednotlivé baterie umisťovat poblíž komunikací mezi vyčkávacími a startovacími postaveními tak, aby měly co nejvýhodnější podmínky pro palbu na nízkoletící cíle, útočící ze šikmého letu. Tento požadavek je nutný proto, že není možno měnit palebné postavení za přesunu odpalovacího zařízení z vyčkávacího do startového postavení;

— pro každou baterii mít nejméně dvě záložní postavení pro případný manévr;

— umisťovat baterie tak, aby mohly svou palbou působit proti pozemnímu nepříteli;

— řídicí radiolokátor umisťovat mimo sestavu oddílů vojenských raket s cílem zmenšit možnost odhalení umístění bráněného objektu;

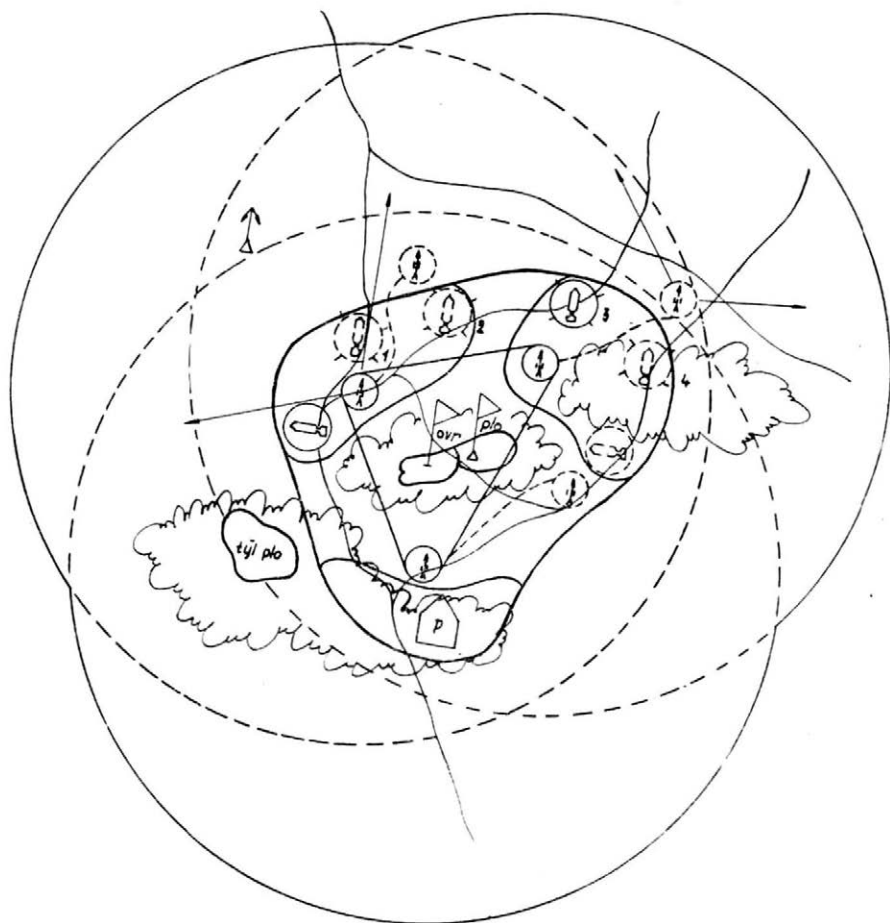
— velitelské stanoviště protiletadlového útvaru volit v těsné blízkosti stanoviště oddílů vojenských raket a raket. Velitel protiletadlového útvaru zabezpečit tak úzký styk mezi oběma veliteli.

Rozmístění prvků bojové sestavy protiletadlového útvaru podle těchto zásad umožňuje jak centralizované řízení palby z velitelského stanoviště protiletadlového pluku, tak i její decentralizaci do baterií při napadení

letadlového útvaru při obraně oddílů vojenských raket je na obr. 4.

V průběhu boje se oddíl vojenských raket přemísťuje do jednoho prostoru při tempu útoku 50—60 km za den, při vyšších tempech se přemísťuje překračováním po startových bateriích. Velitelské stanoviště se přemísťuje tak, aby bylo vždy u čelní baterie, která je v pohotovosti k úderu. Dopravní a překládací skupina postupuje zpravidla tak, aby mohla doplnit odpalovací zařízení před skokem do předního postavení. Podle tohoto principu je nutné organizovat i protivzdušnou obranu.

Při přemísťování oddílů vojenských raket jako celku bude se protiletadlový oddíl přesunovat v pochodovém proudu bráněného objektu. Samostatně se přemísťují průzkumy, zpravidla společně s průzkumy oddílů vojenských raket. Řídicí radiolokátor je výhodné přemísťovat samostatně za průzkumem tak, aby zaujal stanoviště a byl schopen udávat cíle před rozvinutím protiletadlového útvaru do bojové sestavy. V některých případech — např. v noci — se může protiletadlový útvar přesunout samostatně před oddílem vojenských raket tak, aby dosáhl bojové pohotovosti k zabezpečení oddílů vojenských raket při zaujímání bojové sestavy. K přesunu zabezpečujících protiletadlových jednotek je využíváno vy-

Obr. 4

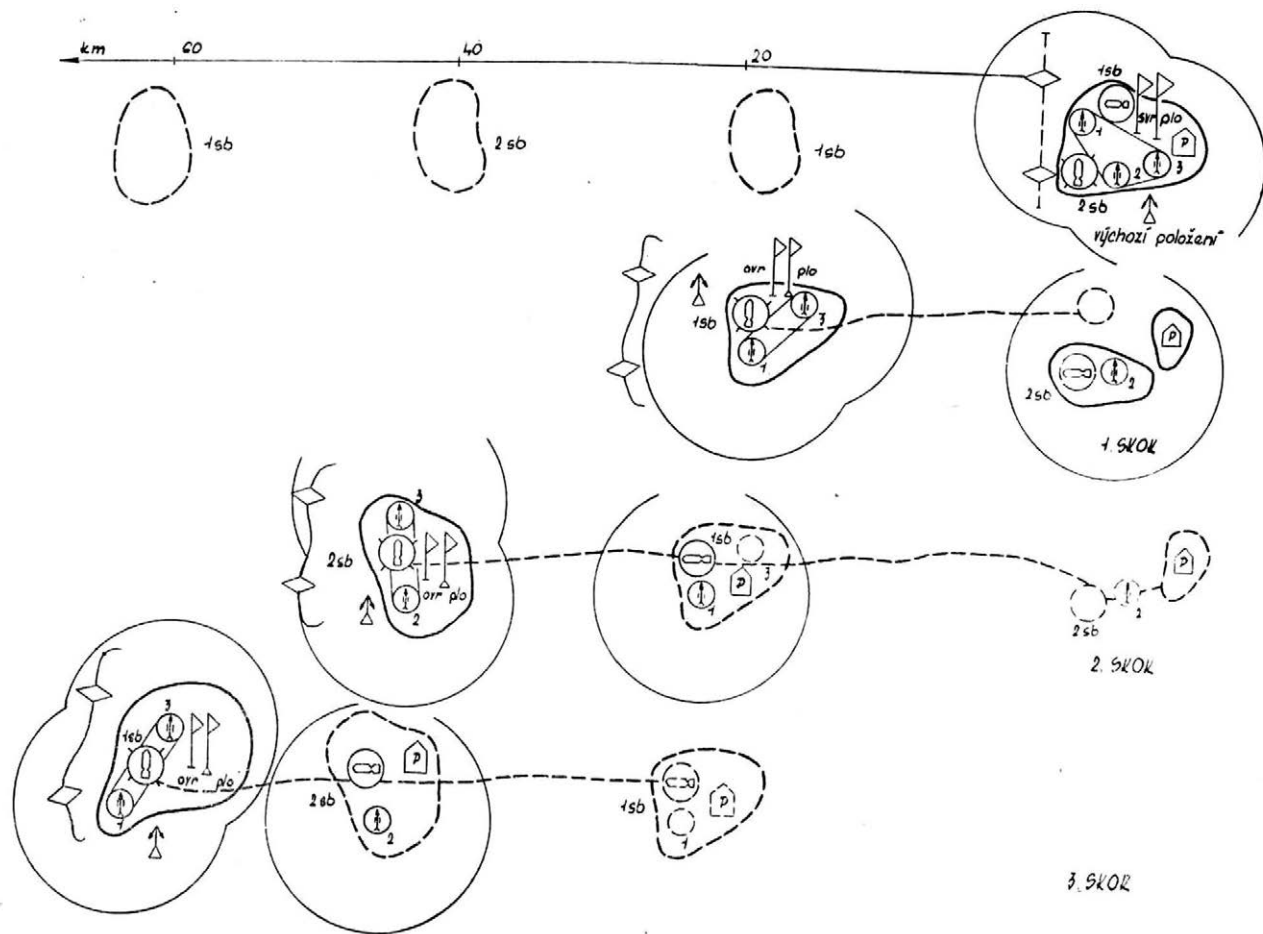
hrozených komunikací pro oddíl vojskových raket na stanovený signál. Týl protiletadlového útvaru se přesunuje za přepravní a překládací skupinou. **Přemísťuje-li se oddíl vojskových raket do nového společného prostoru po částech, začleňují se jednotlivé protiletadlové baterie do pochodového proudu bráněných objektů.**

Při přemísťování oddílu vojskových raket překračováním jednotlivých star-

tových baterií bude délka skoku činit asi 20—22 km, podle tempa postupu vojsk.

Prostředky protiletadlového útvaru budou rozděleny a nebude možné dosáhnout nad oběma postaveními startových baterií společné souvislé zóny palby, pro přílišnou vzdálenost těchto prvků.

Těžiště protivzdušné obrany bude spočívat vždy na čelní startové baterii,

Obr. 5

připravené k úderu. Podle toho bude třeba upravit i způsob přemísťování protiletadlových jednotek. Možný způsob přemístění je na obr. 5.

Podle tohoto schématu se při prvním přemístění přesune první startová baterie. K jejímu zabezpečení se přemístí skokem dvě baterie protiletadlového útvaru (1. a 3.), velitelské stanoviště útvaru a řídicí radiolokátor. Čelní startová baterie bude chráněna hodnotou dvou protiletadlových baterií, další startová baterie, spolu s přepravní a dopravní skupinou, hodnotou jedné baterie. Při dalším přemístění se přesune druhá startová baterie a s ní současně jedna protiletadlová baterie (druhá). Na úrovni první startové baterie se k ní přidá velitelské stanoviště obou útvarů a další protiletadlová baterie (třetí), takže po zaujetí startového postavení bude opět čelní — druhá startová baterie — bráněna hodnotou dvou baterií. Je výhodné, aby se přepravní a překládací skupina přesunula ihned za druhou startovou baterii až na úroveň první startové baterie, pod ochranou protiletadlové baterie. Zde při doplňování první startové baterie bude tato skupina zabezpečována jednou protiletadlovou baterií. Podobně se uskutečňuje přemísťování.

Při dostatku posilových protiletadlových prostředků — jestliže to situace vyžaduje, může být oddíl vojenských raket **zabezpečován celým posilovým protiletadlovým útvarem**. Protivzdušná obrana posilovým útvarem plně zabezpečuje oddíl vojenských raket jak za pohybu, tak i na místě bez ohledu na denní dobu.

Při zabezpečení přesunu oddílu vojenských raket budou do pochodového proudu začleněny jednotky 30mm PLdvK, Baterie 57mm PLK spolu s VS a řídicím radiolokátorem se přemístí před oddílem vojenských raket do prostoru bojové sestavy.

Při organizaci protivzdušné obrany v prostoru bojové sestavy oddílu vojenských raket bude výhodné vytvořit z baterií 57mm PLK souvislou clonu nad celým prostorem a baterie 30mm PLdvK přidělit k obraně jednotlivých prvků sestavy k přímému zabezpečení. Baterie 57mm PLK uskutečňuje protivzdušnou obranu z místa, baterie 30mm PLdvK stále doprovází palbou a pohybem jednotlivé startové baterie.

Příklad rozmístění posilového útvaru je uveden na obr. 6.

Při přemísťování oddílu vojenských raket v průběhu boje je možné volit tento způsob přemísťování protiletadlových prostředků. Především přemísťovat do určeného prostoru baterie 57mm PLK, velitelské stanoviště a řídicí radiolokátor před oddílem vojenských raket. Baterie 30mm PLdvK začlenit do pochodového proudu oddílu vojenských raket a zabezpečit tak vlastní přesun. Bojovou sestavu oddílu vojenských raket zaujmát pod ochranou baterií 57mm PLK.

Bude-li se oddíl vojenských raket přemísťovat skoky po startových bateriích, přemístit baterie 57mm PLK spolu s velitelským stanovištěm a řídicím radiolokátorem předem do prostoru rozmístění čelní startové baterie. Přesun startové baterie zabezpečit baterií 30mm PLdvK a zbytek jednotek 30mm PLdvK ponechat k ochraně ostatních prvků oddílu vojenských raket na místě. Další skoky organizovat tak, aby vždy čelní baterie byla chráněna maximálním počtem prostředků. Vyžaduje-li to situace, je možné vytvořit dvě smíšené skupiny baterií 57 a 30 mm, které budou se střídatě překračovat se svými startovými bateriemi. Tento případ je výhodný, jsou-li u posilového útvaru dva řídicí radiolokátory. Protivzdušnou obranu oddílu vojenských raket nelze organizovat šablonovitě.

Některé otázky ženijního zabezpečení frontové útočné operace

Plukovník Štěpán Romoňský

Jaderné zbraně a vysoká mechanizace vojsk podstatně zvýšila tempo útočných operací a tím vzrostl i význam ženijního zabezpečení. K jeho úkolům přibýly některé nové, jako např. překonávání rozsáhlých prostorů, rozrušených a zamořených jadernými zbraněmi, ženijní zabezpečení raketových vojsk, protiatomová ochrana vojsk a bojové techniky, protipožární opatření a odstraňování následků zbraní hromadného ničení.

Se zvětšením rozmachu útočné operace frontu se zvýšil podstatně i rozsah úkolů ženijního zabezpečení, přičemž se zkrátily lhůty pro jejich splnění. **Hlavním úkolem ženijního vojska je zabezpečit pohyb vojsk na bojišti v požadovaných tempech bez ohledu na denní či noční dobu a meteorologické podmínky.**

Ženijní vojsko, které je vybaveno dokonalou technikou s vysokou efektivností práce, je schopné splnit úkoly ženijního zabezpečení jen při účelném použití ženijních sil a prostředků a v úzké součinnosti se všemi druhy vojsk.

Rychlé změny situace budou klást značně vysoké nároky i na organizační schopnosti štábu náčelníka ženijního vojska frontu.

Z tohoto hlediska hlavní úkol ženijního zabezpečení útočné operace frontu v počátečním období války bude:

- zabezpečit ženijními silami a prostředky vysoké tempo operace a manévru, především dovedným překonáváním zátarasů a překážek, prováděním silničních a mostních prací, uvolňováním závalů vzniklých po vlastních a nepřátelských jaderných úderech a zabezpečením násilných přechodů vodních toků z chodu na široké frontě;

- organizovat a provést ženijní opatření, zvláště maskování a opevňovací práce k ochraně vojsk před účinky zbraní hromadného ničení. Zvýšenou pozornost je nutné věnovat zabezpečení manévru a prostorům bojového rozmístění raketových vojsk;

- připravit ženijní opatření k odrazení protiztečí a protiúderů nepřítele, k zabezpečení boků a styků jak manévrem zátarasy, tak i rychlou ženijní úpravou terénu;

- vytvořenými ženijními zálohami mít možnost řešit nepředvídané situace a podílet se na odstraňování následků po úderech zbraní hromadného ničení.

Počáteční období války může mít tu zvláštnost, že nemusí být k zahájení války ještě k dispozici všechny ženijní síly a prostředky. Bude se vyznačovat tím, že veškerá tíha ženijního zabezpečení bude spočívat především na ženijních jednotkách, útvech a svazcích, existujících již v míru.

Armády prvního sledu mohou být podle úkolů zesíleny každá několika ženijními prapory a 1—2 pontonovými prapory. Plánovat s vyššími počty by bylo

nereálné a proto se musí štáby naučit zabezpečovat úkoly uvedenými silami při velmi složitých bojových situacích počátečního období války.

Přitom nelze vyloučit, že bude někdy potřeba odejmout i některé organické prostředky (ženijní a pontonové) druhosledové armádě a ve zcela výjimečných případech i divizní přepravní prostředky k dočasnému zesílení armád prvního sledu. Bude to vyžadovat dovedně zplánovat manévr tak, aby armáda druhého sledu byla včas a ve vhodném prostoru před svým zasazením úměrně zabezpečena.

Při takto omezeném počtu sil a prostředků bude častým případem, zvláště v počátečním období války, že ženijní jednotky a útvary budou přidělovány jen ke splnění určitých prostorově a časově vymezených úkolů (zatarasování, odta-rasování, přechodu rozsáhlých rozrušených prostorů po jaderných úderech a přechodu vodního toku), po jejichž splnění budou podřízeným odejmuty.

Jen tak bude možné dosáhnout, že ženijní vojsko bude využíváno na plnění rozhodujících úkolů frontové operace počátečního období války.

ROZBOR HLAVNÍCH ÚKOLŮ ŽENIJNÍHO ZABEZPEČENÍ V POČÁTEČNÍM OBDOBÍ VÁLKY

Ženijní průzkum. Cílem ženijního průzkumu je získat s dostatečným předstihem maximum podkladů pro plánování úkolů ženijního zabezpečení na celou hloubku útočné operace frontu. Těžiště ženijního průzkumu frontu bude na směru nebo směrech rozhodující činnosti vojsk, a to především ve prospěch tankových a výsadekových svazků získávat konkrétní údaje o současném stavu terénu (vodních toků, komunikací, horských přechodů atd.) a o charakteru, rozsahu a technickém provedení ženijních opatření nepřítele, aby mohly být vytvořeny podmínky k plnému využití jejich úderné síly. A jako každý průzkum v týlu nepřítele, je i ženijní průzkum povinen získávat zprávy o jaderných zbraních nepřítele.

Ke splnění těchto úkolů je výhodné používat ženijních průzkumných jednotek jako samostatných průzkumných skupin. Složení a sílu ženijních průzkumných skupin je třeba určovat podle důležitosti stanovených úkolů. Začleňování ženijních průzkumníků do vševojskových průzkumných skupin bude v případech, kdy budou tyto skupiny vysílány do prostorů, na kterých má zvláštní zájem i štáb ženijního vojska frontu a kdy vševojskové skupiny nejsou s to z ženijního odborného hlediska získat potřebné údaje.

Je však nutné, aby štáb náčelníka ženijního vojska frontu na základě stanovených úkolů prvosledovým armádám přidělil dostatečný počet ženijních průzkumných skupin, které by zabezpečily požadované zprávy pro upřesnění plánu ženijního zabezpečení armádní útočné operace. Na stupni frontu je nutné počítat do splnění bližšího úkolu s vytvořením dostatečně silné zálohy ($\frac{1}{3}$ až $\frac{1}{2}$) prostředků ženijního průzkumu.

Kromě toho se ukazuje nutné, aby štáb náčelníka ženijního vojska stanovil a plánoval úkoly nejen ženijním průzkumným prostředkům, ale předkládal také požadavky na získávání zpráv ostatními průzkumnými prostředky (např. leteckým snímkováním) z prostoru předpokládané bojové činnosti.

Ženíjní průzkum ve prospěch armády druhého sledu je organizován péčí frontu a prvosledových armád. Bude-li druhý sled pokračovat v rozvíjení útoku na směr, kde postupovaly prvosledové armády, bude výhodné ženijní průzkumné skupiny, které pracují již v týlu nepřítele, předat do podřízenosti štábu náčelníka ženijního vojska armády druhého sledu a současně jim stanovit doplňkové úkoly průzkumu.

Je samozřejmé, že příslušníci ženijních štábů a velitelé musí již v míru dosáhnout potřebné znalosti o charakteru budoucího možného válčiště.

Zabezpečení vysokého tempa operace. Na možnostech soudobých zbraní lze těžko předem přesně určit průběh operace frontu v prvních dnech války. Rychlé proniknutí vojsk na území nepřítele a překonání jeho taktického pásma obrany dává předpoklady úspěšného odrazení nepřátelských protiztečí a protiúderů z chodu bez snížení tempa útoku. V operační hloubce se musí útok rozvíjet ještě rozhodněji a tempo musí narůstat.

Tento úkol je třeba vidět jako souhrn řady opatření:

- úprava a údržba cest, zabezpečení pohybu jak po komunikacích, tak i mimo ně, zvláště přes horské a lesní masívy, přes rozrušené a zamořené prostory po vlastních a nepřátelských jaderných úderech;

- v některých případech odtarasování průchodů ve výbušných zátarasech;

- zajistit příchod vojsk k řece ve vysokém tempu a provedení násilného přechodu z chodu na široké frontě a v takových místech, kde to nepřítel nejméně očekává. Přepřahu uskutečňovat bez zastávky a bez shromažďování vojsk před řekou. Po přechodu zabezpečit rozvíjení útoku na rozhodujícím směru činnosti vojsk.

Význam úpravy a údržby cest pro zabezpečení manévru silami a prostředky v soudobých podmínkách útočné operace značně narůstá. Na tomto úkolu se podílejí všechny druhy vojsk. Ženíjní jednotky v průběhu boje plní náročné úkoly v rámci odřadů zabezpečení pohybu, které se organizují na stupni pluk-divize. Význam plného využití těchto odřadů zvláště vyniká v počátečním období vánky, kdy je třeba zabezpečit vysoké tempo postupu prvosledových svazků, při překonávání závalů, vzniklých hromadnými údery obou válčících stran.

Vysoké tempo operace a omezené ženijní síly a prostředky, vyčleněné pro úpravu a údržbu frontových komunikací vyžadují uskutečňovat tento úkol odlišným způsobem od úpravy cest na nižších stupních, a to hlavně co do formy organizace těchto úkolů. Na stupni divize vytváříme 1—2 OZP pro úpravu jedné nebo dvou divizních komunikací a na stupni armády vyčleňujeme ženijní jednotky, které odpovídají vždy za úpravu komunikací v celé hloubce. Na stupni frontu jeví se výhodné upravovat komunikace „zónovým (prostorovým) způsobem“. Tento způsob umožňuje zvládnout úpravu a údržbu komunikací nejen na stanovených osách, ale i na připravených objížďkách nebezpečných úseků a prostorů (města, soutěsky, křižovatky apod.), které jsou nezbytné pro zabezpečení rychlého průchodu druhého sledu a operačních záloh frontu procházejících tímto prostorem.

„Zónový způsob“ úpravy a údržby komunikací má ještě tyto další výhody:

- umožňuje lépe organizovat systém velení v rámci ženijní jednotky;

- umožňuje soustředit síly a techniku na nebezpečné úseky jednotlivých komunikací;

— dává možnost rychleji uskutečnit manévr silami a prostředky z jedné osy na druhou.

Počítáme-li, že každý svazek operačních záloh nebo armády druhého sledu frontu potřebuje 2—3 komunikace, pak při dvou až třech svazcích v druhém sledu to je 6—9 komunikací. Při průměrné vzdálenosti 300 km jde o úpravu 1800—2700 km cest o únosnosti 60 t.

Z uvedeného plyne, že tento úkol je z frontových úkolů skutečně nejsložitější a k jeho plnění je třeba plánovat dostatečné množství ženijních sil a prostředků. Do plnění tohoto důležitého úkolu jsou ženijní jednotky přesunujících se svazků plně zapojeny.

V průběhu útočné operace v počátečním období války bude často docházet ke změnám os přesunu, proto musí štáby a útvary ženijního vojska umět rychle reagovat na vzniklou situaci a dovedně využívat os prvosledových armád a ženijních jednotek pro úpravu komunikací.

Odtarasování. Snahou protivníka bude snížit, popřípadě zastavit tempo postupu našich vojsk alespoň na některých směrech. Toho může dosáhnout nejen aktivní bojovou činností na daném směru, ale i zřízením velikého množství nejrozumnějších typů zátarasů. Z výbušných zátarasů budou to především minová pole a atomové fugasy s různým tritlovým ekvivalentem. Nejzávažnějším problémem bude však překonávání hlubokých závalů v prostorech po vlastních a nepřátelských jaderných úderech.

Pro rychlé ražení průchodů v minových polích protivníka je třeba v maximální míře využívat především mechanických a výbušných prostředků, organicky začleněných v sestavě tankových útvarů, těch zatarasených prostorů, které svazky armády obešly, ale které podvazují manévr frontových záloh. Kromě tohoto odtarasení zůstanou i nadále zaminovány prostory nebo komunikace, přes které vojska neprošla, nebo které nebyly vojsky využívány a proto nebyly odtaraseny. Na toto odtarasování nemá front sil a nebude v průběhu operace tento úkol řešit.

Soudobá tempa operací vyžadují, aby odtarasování uskutečňovaly všechny druhy vojsk prostředky, kterými jsou vybaveny.

ŽENIJNÍ ZABEZPEČENÍ NÁSILNÝCH PŘECHODŮ A PŘEPRAV PŘES VODNÍ PŘEKÁŽKY

Velký význam pro zabezpečení vysokého tempa útočné operace zvláště s ohledem na charakter území nepřítele má rychlý přechod vodních překážek. **Překonávání řek ve vysokém tempu nutí využívat především ty přepravní prostředky a způsoby přepravy, které při vynaložení nejmenšího úsilí zabezpečí nejrychlejší přepravu.** Především je třeba využívat pro první sledy brodů a zřizování přepravišť pro mělké a hluboké brodění a pro jízdu tanků pod vodou. Vždy, dovolí-li to situace, je nutné ihned zahájit především stavbu plovoucího mostu. Na stupni divize při současných tempech nelze počítat se stavbou nízkovodních mostů. Jejich stavba na stupni armáda a front může být zahájena ihned po postavení plovoucího mostu.

Mostové přepraviště je nejvýkonnější a dává proto největší předpoklady udržet i při násilném přechodu řeky požadované denní tempo boje. Je třeba

podniknout opatření k tomu, aby výkonná mostová a přívozová přepraviště mohla být zřizována v nejkratším čase, po dosažení vodního toku vojsky. Přepraviště budou zřizována především v úsecích obsazených výsadky a v prostorech, ve kterých byl nepřítel na protilehlém břehu zničen našimi jadernými údery, nebo kde nepřítel nepředpokládá stavbu mostu vzhledem k nevýhodným přístupům k řece.

Vyskytují se někdy nesprávné názory na vhodnost a účelnost zřizování přívozo- vých přeprav. Jejich použití nelze šablonovitě zavrhnout. Je zřejmé, že na úzkých řekách, kde se časy zřízení mostu blíží době, potřebné ke zřízení přívozo- vých přepravišt, je výhodnější zřizovat přímo mostová přepraviště.

Na širokých řekách je výhodnější i vzhledem k tempu přepravy zřídít nejprve přívozo- vou přepravu (zvláště pro tanky) a se setměním přecházet na most. I když jsou přívozo- vá přepraviště méně zranitelná, jsou v některých případech výhodnější.

Při dostatečném počtu výkonných přepravišt v rámci armády je výhodnější přes velmi širokou řeku (250—350 m) přepravovat raketové útvary na samostat- ných přívozo- vých přepravištích. Přepravu těchto prostředků uskutečňovat v růz- ných prostorech po oddílech (bateriích) tak, jak přicházejí k řece. Výhodou tohoto způsobu přepravy raketových vojsk je to, že úsilí průzkumu a činnost nepřítel- e bude zaměřeno na přepravu hlavních sil prvosledových armád po mostových přepravištích a raketové útvary mohou být uchráněny před nepřítel- ským průzkumem.

Je tedy zřejmé, že každý případ bude nutné řešit individuálně na základě konkrétní situace. Druhé sledy armády by měly zásadně přecházet po mostech, protože zasazení těchto vojsk musí být provedeno rychle, s překvapením a s mož- ností volit libovolně sestavu při jejich zasazení z chodu.

Aby štáby mohly reálně plánovat překonávání jednotlivých vodních toků v průběhu operace, je důležité znát jejich charakter.

Při řešení manévru mostovými soupravami je třeba vycházet z počtu řek, které bude nutno v celé hloubce útočné operace překonávat, jejich šířky, hloub- ky a vzdálenosti mezi nimi.

Na základě vyhodnocení vodních toků na středoevropském válečném území lze dojít k závěru, že **front může překonávat v celé hloubce útočné operace asi čtyři až pět řek širokých 20—45 m**, které jsou překonávány prostředky svazků.

Na základě tohoto ohodnocení a požadavku na tempo operace a množství mostových souprav lze stanovit možný způsob zabezpečení tempa postupu boju- jících vojsk a nutný způsob manévru mostovými soupravami.

K uskutečnění násilného přechodu je třeba včas vytvořit a správně použít uskupení ženijních a pontonových útvarů a přepravních prostředků.

Hlavní část ženijních a pontonových útvarů frontu se zpravidla zařazuje do sestavy armád prvního sledu na hlavním směru. Kromě toho se na stupni frontu vytváří záloha ženijních sil a prostředků o hodnotě jednoho mostu přes širokou překážku.

Pro zabezpečení požadovaných temp je nutné pro každou prvosledovou divizi armád prvního sledu dva mosty. Zvážíme-li, že tyto svazky budou v průběhu operace překonávat 2—3 řeky široké 60—80 m, bude ke splnění tohoto úkolu třeba při třech divizích v prvním sledu a potřebě $\frac{1}{3}$ — $\frac{2}{3}$ SMS na jeden most,

celkem 6—9 SMS. Armáda při počtu pěti divizí má celkem 3 $\frac{2}{3}$ SMS. Na základě počtu mostových souprav u frontu je možné počítat její zesílení maximálně dvěma soupravami.

Prvosledové armády frontu v průběhu útočné operace jsou schopny z organických a posilových prostředků zabezpečit pro každý svazek na hlavním směru útoku dva mosty, u ostatních jeden most s minimální zálohou materiálu.

Toho je možná dosáhnout správným rozdělením přepravních prostředků vzhledem k stanovenému úkolu a zachycením stávajících mostů výsadky, nebo i vytvořením dostatečně silných odřadů, složených z tankových, motostřeleckých a ženijních jednotek, které pronikají mezerami v sestavě nepřítele s cílem zmocnit se a udržet stávající mosty do příchodu hlavních sil.

Na významu nabývá dokonalý manévr přepravních prostředků, kterého můžeme dosáhnout jen dokonalou znalostí válčiště, mostového materiálu a v neposlední řadě i dovedností ženijních sil při nahrazování plovoucích mostů nízko-
vodními.

Uvolněné mostové soupravy se přesunují za bojujícími svazky jako zálohy armády a frontu s cílem být připraveny zesílit nově zasazované svazky a doplnit stávající přepravy. Manévr přepravními prostředky zpravidla není možné uskutečnit vzhledem k malým vzdálenostem jedné řeky od druhé (60 km), z řeky na řeku, ale přes jednu řeku. I tento přesun přepravních prostředků bude vyžadovat provést ho s maximálními rychlostmi.

Jen dovedným plánováním úkolů ženijního zabezpečení, správným rozdělením přepravních prostředků, jejich využitím v průběhu bojové činnosti s vysokou připraveností ženijních jednotek jsou s to ženijní štáby plnit úkoly spojené se zabezpečením temp postupu vojsk.

ŽENIJNÍ ZABEZPEČENÍ RAKETOVÝCH VOJSK

Hlavní úkoly ženijního zabezpečení raketových vojsk v počátečním období i v průběhu války možno spatřovat:

- v zabezpečení včasného zaujetí a vybudování prostorů bojového rozmístění při zaujímání operační sestavy;

- v zabezpečení manévru jednotlivých částí bojové sestavy raketových jednotek a útvarů;

- v ochraně živé síly a techniky v prostorech bojového rozmístění v průběhu operace s důrazem na OPZHN;

- v maskování prostorů bojového rozmístění raketových vojsk.

Uvedené úkoly ženijního zabezpečení jsou značně rozsáhlé a proto se na nich budou podílet nejen organické ženijní jednotky, ale i ženijní jednotky a útvary, kterými bude třeba raketové útvary zesilovat.

Vzhledem ke značnému rozsahu ženijních prací, které musí být uskutečněny v poměrně krátkých časových lhůtách, je nutné prostory bojového rozmístění volit v takových místech, které by potřebný rozsah prací snižovaly na minimum.

V prostorech bojového rozmístění raketových jednotek a útvarů bude nutné z hlediska ženijního zabezpečit hlavně techniku a prostředky pro řízení palby, prostory vyčkávacích postavení, překladiště, síly a prostředky jednotek technického zabezpečení, velitelská stanoviště a týly útvarů.

Při budování okopů pro odpalovací zařízení, tažná vozidla a vleky s raketami musí být hlavní těžiště položeno do prostorů vyčkávacích postavení, překladišť a prostorů rozmístění jednotek technického zabezpečení.

Vzhledem k tomu, že přesuny raketových útvarů budou uskutečňovány v prostoru bojové činnosti, bude třeba k bezprostřednímu zabezpečení přesunu organizovat komunikační skupiny z organických ženijních jednotek raketových útvarů. Tím bude zabezpečeno překonávání překážek, vzniklých napadením nepřítele v průběhu vlastního přesunu raketových útvarů. Pro zabezpečení přesunů uvnitř prostorů bojového rozmístění frontové raketové brigády bude třeba vytyčit a popřípadě i upravit cesty mezi oddíly a jednotkami technického zabezpečení, dále mezi oddíly a týlem. K tomu ještě přibudou cesty k zabezpečení uvnitř jednotlivých oddílů.

Velký význam má pečlivé maskování všech prací. Organické ani posilové ženijní jednotky by nebyly s to plně zabezpečit plnění těchto úkolů z hlediska maskování. Na splnění těchto úkolů se budou muset především podílet vojska raketových útvarů. V souvislosti s tím je třeba organizovat i operační maskování, které je možné zaměřit na utajení skutečných a záložních prostorů zřizováním klamných prostorů.

Operační maskování. Zvláštnosti soudobých operací v počátečním období války vnášejí některé změny i do organizace operačního maskování. Je-li pečlivě promyšleno a skloubeno s plánem operace, může ve značné míře prospět k přímé ochraně vojsk před účinky ZHN.

Toho lze dosáhnout důsledným plněním úkolů operačního maskování jak v oblasti přímého zastírání a maskování veškeré bojové činnosti vojsk, tak i v oblastech klamné činnosti.

Uskutečnit tyto cíle znamená provést řadu opatření operačního maskování na základě rozhodnutí velitele fronty, jak péči samých vojsk, tak i péči speciálních maskovacích útvarů fronty.

Maskovací jednotky fronty v počátečním období války budou plnit především tyto úkoly:

- maskování míst velení svazů;
- maskování útvarů raketového vojska;
- klamný manévry raketového vojska.

Plnění uvedených úkolů vyžaduje, aby i organizace maskovacích jednotek a jejich materiální vybavení odpovídalo těmto požadavkům, zejména pokud se týká prostředků maskování a klamného manévru raketových vojsk.

Frontový maskovací prapor může plnit současně několik úkolů (klamné přepraviště, maskování VS svazů, klamné VS atd.).

Při plnění úkolů operačního maskování je nutné dodržovat:

- centralizované řízení štábem fronty;
- soulad klamných opatření se skutečnou taktickou situací na frontě;
- znalost použití a práce všech průzkumných prostředků protivníka;
- dodržení požadavků taktické a operační věrohodnosti podle plněného úkolu.

K úspěšnému plnění úkolů operačního maskování je třeba dosáhnout operativního řízení a promyšleného skloubení všech klamných akcí.

Z á v ě r

Organizace ženijního zabezpečení útočné operace frontu v počátečním období války klade na štáb náčelníka ženijního vojska frontu vysoké požadavky. Zvýšil se počet a rozsuh úkolů ženijního zabezpečení, ale vlivem požadovaných temp se zkrátila doba k jejich provedení. Úkoly ženijního zabezpečení je nutné plnit nepřetržitě.

Je třeba vidět, že ženijního vojska nebude nikdy dostatek, zvláště pontonových a odarasovacích jednotek. Bude proto nutné zvláště dovedně jich využívat, protože na nich ve značné míře závisí plnění úkolů ženijního zabezpečení v požadovaných tempech.

Toho je možné dosáhnout jen účelnou organizací úkolů ženijního zabezpečení, předvídáním možného vývoje situace a spoluprací ženijního vojska se všemi druhy vojsk. Ženijní jednotky je třeba používat promyšleně a nedostatek ženijních sil nahrazovat manévrem. Všechny ženijní práce je zapotřebí komplexně mechanizovat a ženijní jednotky, útvary a svazky používat víceúčelově. Jen tak bude zabezpečena těsná součinnost v boji, která je jedním z předpokladů k dosažení úspěchu.

Brigády ochrany týlu v soudobé útočné operaci

Podplukovník Jaroslav Vejmelka

Rozsáhlé použití zbraní hromadného ničení podstatně ovlivní i činnost v týlovém prostoru frontu, umožní rozsáhlou činnost diverzních skupin a záškodníků protivníka, k tomu účelu speciálně vycvičených a bude klást vysoké požadavky na jeho ochranu a obranu (svazků, útvarů a zařízení v něm působících, důležitých ekonomických a týlových objektů) i na odstranění následků účinků zbraní hromadného ničení.

Velký rozmach operací a jejich vedení na samostatných směrech — nesouvislost fronty, umožní protivníkovi pronikat menšími útvary a jednotkami do týlu útočících vojsk. Úkolem těchto jednotek bude narušovat organizaci velení, činnost týlu, přesuny vojsk a týlových útvarů a zařízení i zásob materiálu a techniky.

Podobně tomu bude u zbytků nepřítele, které unikly z obkličení a u taktických a operačních výsadek protivníka, které se budou snažit obsadit popř. ničit důležité komunikační uzly, narušit přísuny, napadat rozmístění štábů, útvarů a zařízení v týlovém prostoru frontu a tak znemožnit nebo vážně narušit jejich činnost.

Na práci týlu v týlovém prostoru frontu bude mít vliv i evakuace obyvatelstva a podniků z přifrontového pásma. Při ní bude docházet k přeplnění komunikací, k rozsáhlému protisměrnému pohybu v týlovém prostoru frontu. Tím bude nutně vznikat nepřehledná situace, která bude zvláště komplikovat pohyb na komunikacích, vytvářet podmínky nepřátelským živlům k vyvolávání paniky, usnadní činnost diverzních skupin a záškodníků protivníka.

Tuto situaci podstatně ztíží i účinky nepřátelských atomových úderů, jejich vliv na organizovanou činnost obyvatelstva a to si v souhrnu vyžádá značných sil na udržení pořádku v týlovém prostoru frontu.

Všechny tyto skutečnosti vyžadují vysokou organizovanost činnosti v týlovém prostoru frontu, udržování přísného pořádku, neustálý přehled o situaci, úzkou součinnost všech orgánů, svazků, útvarů a zařízení působících v týlovém prostoru frontu a uskutečňování takových opatření, která znemožní nebo rozhodujícím způsobem znesnadní činnost protivníka v týlu bojujících vojsk, znemožní jeho snahu o narušení zabezpečení jejich úspěšné činnosti.

Důležitým prostředkem pro uskutečňování těchto opatření v týlovém prostoru frontu jsou brigády ochrany týlu.

ÚLOHA A MÍSTO BRIGÁD OCHRANY TÝLU V SOUDOBÉ ÚTOČNÉ OPERACI

Již název „brigády ochrany týlu“ naznačuje, že tyto svazky jsou hlavním prvkem ochrany týlu v týlovém prostoru frontu.

Jsou hlavním prostředkem k udržení pořádku v týlu bojujících vojsk, brání a chrání důležité komunikační uzly, ekonomické a týlové objekty a hlavní prvky frontového týlu.

Brigády ochrany týlu mají proto důležité místo při řešení složitých situací v týlu frontu, při zabezpečení přesunů a součinnosti speciálních útvarů, jednotek a zařízení působících v týlovém prostoru frontu, v zabezpečení plynulé a nepřetržité činnosti hlavních prvků frontového týlu. Musí být schopny plnit úkoly buď jako celé svazky nebo po organických

útvarech, popřípadě jednotkách. Jejich prostředky musí umožňovat rychlý zásah na větší vzdálenosti, rychlé operativní přesuny a zvláště účinně bojovat proti silným, dobře vyzbrojeným jednotkám a skupinám protivníka, zejména proti výsadkům.

Brigády ochrany týlu budou působit v rozsáhlých zamořených prostorech. Proto musí být vycvičeny pro dlouhodobou činnost v prostorech zamořených zbraněmi hromadného ničení, vybaveny nejúčinnějšími prostředky ochrany proti účinkům tohoto zamoření, musí mít možnost rychlého a účinného průzkumu zamořených prostorů. Zúčastní se také odstraňování následků napadení zbraněmi hromadného ničení a to nejen u vlastních

útvárů, ale především při poskytování pomoci týlovým útvarům a zařízením po jejich napadení.

Zvláštní charakter má soustřeďování a odsun válečných zajatců, které rovněž organizují brigády ochrany týlu. Přitom zabezpečují i využití těchto zajatců v týlovém prostoru frontu až do doby jejich předání příslušným orgánům.

Z těchto úkolů vyplývá, že brigády ochrany týlu jsou závažnou složkou ochrany a obrany týlového prostoru frontu. Plnění těchto poměrně rozsáhlých úkolů bude však záležet především na organizátorské a řídicí práci velitelského sboru, dovednosti a vycvičenosti všech jeho příslušníků, na technických prostředcích a samozřejmě na bojové situaci.

ORGANIZACE BRIGÁD OCHRANY TÝLU

Reálné splnění úkolů brigád ochrany týlu si vyžádá značné síly a prostředky. Brigáda ochrany týlu může mít tuto organizaci:

- velitelství brigády;
- jeden až dva mechanizované prapory;
- dva až tři motostřelecké prapory.

V organizaci velitelství brigády je zahrněna:

- ženijní rota k vytváření různých zátarasů a plnění úkolů ženijního průzkumu a odminování;
- velitelská rota, která se skládá z průzkumné čety, velitelské čety, spojovací čety a automobilní čety;
- četa chemického a radiočerného průzkumu prostorů činnosti útvarů ochrany týlu;
- sběrna válečných zajatců;
- tyl brigády s brigádními sklady, brigádním obvazištěm a brigádními dílnami.

Mechanizovaný prapor brigády ochrany týlu má zpravidla: štáb, velitelské jednotky, tankovou rotu, dvě až tři motostřelecké rot, protitankovou baterii, protiletadlovou baterii, tyl praporu, praporem obvaziště, sklady a dílny.

Motostřelecký prapor brigády ochrany týlu se skládá: ze štábu praporu, velitelských jednotek, tří až čtyř motostřeleckých rot, protitankové baterie, protiletadlové baterie, týlu praporu s praporem obvazištěm a sklady materiálu.

Takováto organizace brigády ochrany týlu zabezpečuje její všestranné použití buď jako celého svazku, nebo po praporech, popřípadě po jednotkách. Vynucuje si to i skutečnost, že bude nutné často brigádu ochrany týlu dělit, přidělovat její útvary a jednotky jako posilové jiným útvarům a zařízením, rozčleňovat ji do velkého prostoru apod. Organizace také zabezpečuje možnost posílení útvarů brigády ochrany týlu speciálními jednotkami a prostředky z počtů brigády podle povahy úkolu.

MOŽNÉ ZPŮSOBY PLNĚNÍ ÚKOLŮ BRIGÁDAMI OCHRANY TÝLU

Při plnění úkolů ochrany a obrany v týlovém prostoru fronty je nutné položit důraz na soustavnou znalost situace v týlu bojujících vojsk a na úzkou součinnost brigád ochrany týlu s ostatními svazky, útvary a zařízeními, působícími v tomto prostoru, na vlastním území, pak dále na součinnosti s útvary civilní obrany, s Lidovými milicemi a komisemi obrany KV (OV) KSČ.

Velitelé a štáby brigád ochrany týlu jsou proto v úzkém styku se štábem týlu fronty, neustále sledují vývoj situace v pásmu činnosti svých svazků, rychle reagují na její vývoj. Na základě správného zhodnocení činnosti protivníka uskutečňují účinná opatření k jeho zničení a samostatně zasahují v duchu rozhodnutí a úkolů týlu fronty. Musí být schopni rychle likvidovat hlavní akce protivníka a zabránit ohrožení plynulé činnosti v týlovém prostoru fronty.

Aby byly brigády ochrany týlu schopny rychle a účinně zasahovat, je nutné určovat jim na základě podrobného zhodnocení situace v týlovém prostoru fronty předpokládané prostory, do kterých bude zaměřeno jejich hlavní úsilí, stanovit útvary a jednotky, se kterými na úkolech spolupracují a podle možnosti i předpokládané doby zásahů. Na základě těchto a dalších údajů, stanovených rozkazem pro činnost brigády ochrany týlu, zpracovává štáb brigády **plán bojové činnosti brigády**. V něm rozpracuje varianty plnění stanovených úkolů a na jeho základě vydá rozkazy podřízeným útvarům a jednotkám. Tento plán je také hlavním podkladem pro organizování součinnosti s útvary a jednotkami, s nimiž brigáda ochrany týlu společně úkoly plní.

Nepřítele nebude snadno rozeznat, část vysazených záškodníků bude obeznámena s místními poměry, bude znát český nebo slovenský jazyk a používat našich stejnojmenných. Proti těmto skupinám a rozptýle-

ným jednotkám nepřítele bojují útvary a jednotky ochrany týlu podle zvláštní taktiky, při níž je využíváno zvláštních metod vyhledávání, blokování, obklíčování a pronásledování. K úspěšnému splnění úkolů musí ovládat boj v noci, v lese, ve městě, musí používat lste a projevovat vynalézavost, znát taktiku záškodníků a místní poměry.

Vyhledávání jednotek a skupin protivníka může být důkladné nebo namátkové. Při důkladném vyhledávání je prostor prohledáván z jedné nebo několika stran, nebo postupně po úsecích. Při namátkovém vyhledávání se prohledávají některé určené lesní úseky, osady nebo městské čtvrti. Hlavní úlohu při vyhledávání mají operativně **pátrací skupiny rot a praporů ochrany týlu**.

Blokování je metoda izolování pravděpodobného místa pobytu sil protivníka (záškodníků, rozprášených jednotek a jiných živlů), za účelem jejich vyhledání a ničení. Blokování je na rozdíl od vyhledávání opatřením defenzivním, při němž nasazené síly blokují a znemožňují protivníkovi únik. Objeví-li se jednotky protivníka v blízkosti postavení jednotek ochrany týlu, ničí je nebo zajmou. Podle situace, zejména podle velikosti prostoru blokování sil protivníka a vlastních, rozeznáváme buď úplné blokování prostoru nebo přehrazení jednotlivých směrů. Při úplném blokování je prostor zcela uzavřen jednotlivými clonami, které na sebe navazují. Potřeba sil na dokonalé blokování je zpravidla třikrát větší než na vyhledávání.

Přehrazení jednotlivých směrů může být provedeno současně s vyhledáváním nebo obklíčováním. Je používáno tehdy, jde-li o početné silnější skupiny protivníka, terénní podmínky omezují možnost jejich úniku a vlastní síly nedostačují k blokování celého prostoru.

Obklíčování se uskutečňuje s cílem zajmout nebo zničit jednotlivce nebo skupiny záškodníků. Obklíčení musí být rychlé; skládá se zpravidla ze tří fází:

- ze soustředění sil a obsazení výchozích úseků pro obklíčení;
- z rozvinutí jednotek a vytvoření obklíčovacího kruhu;
- ze zničení nebo zajetí protivníka.

Obklíčení může být provedeno z výchozího prostoru nebo z chodu.

Pronásledování se uskutečňuje zpravidla operativně pátrací skupiny rot a praporů ochrany týlu. Může být bezprostřední, po stopách nebo podle směru. K průzkumu při pronásledování se používá i přiděleného roje vrtulníků.

Při ničení větších skupin záškodníků nebo výsadek protivníka je zpravidla používáno mechanizovaných útvarů a jednotek brigády ochrany týlu.

Zúčastní-li se ničení výsadek nebo větších jednotek protivníka, řídí zpravidla celou operaci velitel a štáb protivýsadkové zálohy. V takovém případě je veden boj s nepřátelskými jednotkami podle zásad činnosti jednotek při obklíčování větších skupin nepřítele. Při plnění takového úkolu je používáno k likvidaci protivníka těžších zbraní, jako tanků, dělostřelecká a v některých případech i letectva.

Zvláštní důraz při obraně a ochraně je kladen na přímou ochranu důležitých proudů, zejména speciálních útvarů, jednotek a zařízení. K plnění tohoto úkolu budou zpravidla vyčleňovány na celou dobu přesunu jednotky praporů ochrany týlu k přímému doprovodu při přesunech (převozech) tak, aby byl zabezpečen rychlý a plynulý přesun speciálních útvarů, jednotek a zařízení po zvlášť k tomu účelu vyhrazených komunikacích. Zde bude nutná úzká součinnost se silničními útvary, obsluhujícími vyhrazené silnice, a to jak k získání informací o situaci na silnicích a při organizování průzkumu, tak v otázkách

přímé organizace přesunů a jejich zabezpečení.

Jednotky praporů ochrany týlu, posílené prostředky PVO budou zpravidla začleňovány do čela a na zád proudů a musí být připraveny i během přesunu zahájit ihned boj k odražení útoku nepřátelských jednotek a skupin. Při střetnutí s nepřítelem se jednotky ochrany neváží na dlouhotrvající boje. Odrazí jeho útok, zabezpečí bezpečný průjezd proudů a začlení se ihned do jeho sestavy. Nepřátelské jednotky budou ničit zvlášť k tomu určené útvary. Tento způsob činnosti jednotek ochrany si vyžaduje nutnost rychlého a plynulého přesunu speciálních útvarů, jednotek a zařízení tak, aby mohly včas zaujmout své prostory rozmístění a zahájit činnost, která má rozhodující vliv na úspěch operace.

Je účelné podřizovat jednotky praporů ochrany týlu pro plnění úkolů přímé ochrany proudů přímo veliteli přesunovaného útvaru. Po splnění úkolu vracejí se jednotky ochrany zpět ke svému útvaru.

Úkolem útvarů ochrany týlu je dále ochrana a obrana důležitých komunikačních objektů. Plnění tohoto úkolu má zvláštní důležitost pro zabezpečení přesunů vojsk, přísunu materiálu a techniky k zabezpečení bojové činnosti vojsk. Na ochraně komunikací, důležitých železničních a silničních uzlů se podílejí jednotky ochrany týlu:

- střežením důležitých objektů na komunikacích;
- střežením těžce sjízdných míst a zvláště ohrožených úseků;
- hlídkováním na nepřehledných místech nebo v prostorech, ve kterých je předpokládána záškodnická činnost nepřítele.

Zvlášť důležité komunikační objekty budou zpravidla střeženy stálými hlídkami rot ochrany týlu, které mohou být v některých případech zesíleny prostředky PVO proti nízko letícím cílům.

Hlídkování na nepřehledných místech nebo v prostorech předpokládaných zásahů záškodníků nepřítele uskutečňují operativně pátrací skupiny na dopravních prostředcích. Jejich činnost bude zvlášť intenzivní v době po setmění, kdy lze očekávat aktivní činnost diverzních a záškodnických skupin.

Ochrana vojenských automobilních silnic bude organizována útvary ochrany týlu v úzké součinnosti se silničními útvary, obsluhujícími tyto silnice.

Při ochraně týlového prostoru frontu mohou být útvary brigád ochrany týlu použity i k obraně nekrytého boku týlu frontu. V takovém případě je zpravidla používáno mechanizovaných praporů brigád posílených i motostřeleckými jednotkami. Tyto útvary buď samostatně zaujmou obranu na stanovené čáře v určených úsecích nekrytého boku frontu, nebo převzou úseky obrany vševojskových svazků a útvarů frontu, které již tento úkol plnily a je nutné je uvolnit pro potřeby frontu buď k zasazení do prvního sledu nebo k vytvoření zálohy armády nebo frontu. Úkoly obrany nekrytého boku frontu plní útvary brigád ochrany týlu podle zásad platných pro vševojskové svazky při obraně na široké frontě.

Brigády ochrany týlu brání a chrání svými útvary a jednotkami hlavní prvky frontového týlu s důrazem na předsunuté frontové základny (PFZ) a jejich oddělení, nemocniční základny (NZ), pohyblivé raketové technické brigády (prtb), samostatné raketové parkové oddíly (srpo), sklady speciální munice (FSRM) a speciálních paliv (FSRP), potrubní trasy pro dopravu pohonných hmot, rozdělovací stanice frontu (FRS) apod. Úkoly obrany plní v úzké součinnosti s náčelníky těchto týlových útvarů a zařízení, a to jak v prostorech rozmístění, tak zejména za jejich přesunu. Na obraně a ochraně hlavních prvků frontového týlu se podílejí všechny brigády ochrany týlu podle hlavních úkolů v prostorech, ve kterých působí.

Ve frontovém týlu bude velké množství objektů a zařízení, které vyžadují vzhledem ke své důležitosti ochrany. Bezprostřední obranu rozvinutí skladů a zařízení v PFZ, OPFZ, NZ, prtb, srpo, FSRP, FSRM apod., organizují jejich náčelníci a uskutečňují jednotky těchto skladů a zařízení.

K úplnému zajištění jejich ochrany nebude zpravidla dostatek sil a prostředků. Proto je nutné tento úkol řešit podle skutečných možností. Některé objekty bude nutné plně zabezpečit útvary ochrany týlu, jiné budou zabezpečovány pouze částečně. Úplného zabezpečení ochrany umístěním hlídek přímo v objektech bude užíváno jen v nejdůležitějších objektech, rozmístěných v menších prostorech, což se vyskytne hlavně u skladů speciální munice, speciálních paliv, prtb, tras potrubní dopravy pohonných hmot apod. U rozsáhlejších a méně důležitých objektů se používá částečné ochrany, při které jsou hlídky umísťovány na výhodném místě; ochrana více objektů se pak uskutečňuje vysíláním pohyblivých hlídek na ohrožená místa podle potřeby.

Velitel jednotky (úvaru) ochrany týlu, uskutečňující obranu hlavních prvků frontového týlu, musí mít vytvořenu dostatečnou zálohu k rychlému zásahu na ohrožená nebo napadená místa.

Útvary ochrany týlu mohou být podle konkrétní situace pověřeny i úkolem ochrany některých určených letišť v týlovém prostoru frontu. Tímto úkolem jsou pověřovány zpravidla tehdy, nejsou-li tato letiště obsazena leteckými útvary. Nejčastěji budou jednotkami ochrany týlu chráněna letiště materiálního zabezpečení včetně skladů materiálu, připraveného v blízkosti letiště ke vzdušnému zásobování. Zvláštní důraz bude kladen na letiště určená pro vzdušný přísun raket a ostatních speciálních zařízení. K ochraně těchto letišť musí být proto určovány neschopnější a neúčinnější prostředky útvarů ochrany týlu.

Dalším rozhodujícím úkolem v činnosti brigád ochrany týlu je udržení pořádku v týlovém prostoru frontu. Za tím účelem uzavírají útvary ochrany týlu týlový prostor frontu a podílejí se také na pořádkové službě.

K zabránění pronikání zbytků nepřátelských jednotek do týlu bojujících vojsk, neoprávněnému opouštění jednotek a pronikání nepovolaných osob, záškodnických a diverzních skupin z týlového prostoru od přifrontového pásma obsazují útvary ochrany týlu čáru uzavření přifrontového pásma. Tato čára je určována podle vývoje operační situace, přibližně ve vzdálenosti do 30 km od předního okraje (čáry dotyku vojsk). Při plnění tohoto úkolu útvary ochrany týlu úzce spolupracují s druhosledovými útvary a svazky divizí, armád a s armádními silničními útvary.

Frontový týl uzavírá brigáda ochrany týlu s cílem kontrolovat osoby i vozidla mezi frontovými týlovými prostory a zázemím. Kromě obranného zpravodajského charakteru předpokládá tato činnost i úkoly spojené se zamezením nežádoucí fluktuace osob. Čára uzavření frontového týlu se stanoví se zadní hranicí týlového prostoru frontu. Je volena na výhodných kontrolních čarách, jako jsou příčné silnice, řeky apod.

Uzavření frontového týlu a přifrontového pásma je uskutečňováno zřízením vstupních míst na čáře uzavření, zpravidla na vojenských automobilních silnicích. V těchto místech procházejí kontrolou vojenské uzavřené transporty i jednotlivá vozidla a osoby. K překročení čáry uzavření týlu jsou vydávána jednorázová nebo permanentní povolení. Permanentní povolení mají velitelé svazů, svazků a útvarů, dopravních jednotek, směroví a styční důstojníci, orgány regulační a pořádkové služby, zdravotnická odsunová vozidla apod. Zálohu permanentních povolení k překročení čáry

uzavření musí mít i štáby všech stupňů k zabezpečení své činnosti.

Mezi vstupními místy organizují velitelé praporů a rot ochrany týlu nepravdivou hlídkovou a pozorovací službu, obdobnou s mírovým způsobem ochrany státních hranic.

Na všech komunikacích vytyčují útvary ochrany týlu uzavírací clonu s označením vstupních míst do týlového prostoru. Komunikace, které nejsou používány k vojenským nebo civilním účelům, uzavírají se vhodnými zátarasy. Na ostatních komunikacích (průchodech mimo vstupní místa) se zřizují kontrolní hlídky; k jejich zřízení se zvláště na zadní hranici týlového prostoru frontu využívá i civilního obyvatelstva.

U hlavních vstupních míst, zřizovaných na vojenských automobilních silnicích, vytvářejí prapory ochrany týlu zálohy schopné rychlého a operativního zásahu na vyžádání jednotlivých vstupních míst. Mezi vstupními místy na čáře uzavření týlu je nutno udržovat nepřetržité spojení s využitím civilních spojovacích zařízení. Do vstupních míst na zadní hranici týlového prostoru frontu jsou začleňovány hygienicko-epidemiologické orgány, které zřizují zdravotnické kontrolní stanice.

K zabránění přechodu nepovolaných osob a vozidel a za účelem izolace vlastního týlového prostoru od týlového prostoru sousedů obsazují a uzavírají útvary ochrany týlu přechody a důležité komunikační uzly na rozhraní mezi týly frontů. Tento úkol plní obdobným způsobem jako střežení objektů v týlovém prostoru frontu.

Při udržování pořádku v týlovém prostoru frontu podílejí se útvary ochrany týlu i na pořádkové službě. K plnění tohoto úkolu jsou nejčastěji určována brigádám ochrany týlu pásma za prvosledovými armádami. Ta se postupně prodlužují podle postupu prvosledových armád. Úkolem brigád ochrany týlu (k tomu urč-

ných praporů a rot) je úzce spolupracovat se silničními brigádami v rozvinutých silničních zónách. Jednotky ochrany týlu budou zpravidla zesilovat silniční útvary na ohrožených úsecích obsluhovaných silnic tak, že budou začleněny přímo do sestavy silničních útvarů. Mohou být však také jednotkám ochrany týlu přímo určeny ohrožené úseky komunikací, které je obsazují a uskutečňují na nich střežení a pořádkovou službu vlastními silami a prostředky. V takovém případě se jednotky ochrany týlu řídí zásadami platnými pro obsluhu a pořádkovou službu na silnicích obsluhovaných silničními útvary. Ke správnému plnění těchto úkolů musí znát štáb brigády ochrany týlu zásady použití silničních svazků a útvarů a výcvik jednotek brigád ochrany týlu musí být k plnění úkolů pořádkové služby zaměřen.

Pro plnění úkolů pořádkové služby se vyčleněné útvary a jednotky ochrany týlu dočasně podřizují velitelům silničních brigád, které v daném prostoru rozvinují silniční zónu. Za udržení pořádku v silniční zóně plně odpovídá velitel silniční brigády.

Brigády ochrany týlu organizují soustřeďování válečných zajatců ve shromaždištích válečných zajatců a zabezpečují jejich příjem, odsun a střežení.

Shromaždiště válečných zajatců se zřizují ve frontovém (armádním) týlovém prostoru.

Za prvosledovými armádami se rozvíjí zpravidla po jednom shromaždišti válečných zajatců, které má za úkol soustředit válečné zajatce ze sběrných míst prvosledových svazků, zabezpečit jejich střežení a přípravu k přesunu do sběrných válečných zajatců.

Ve frontovém týlu se zřizují ústřední sběrný válečných zajatců (sběrné tábory) zpravidla za každou prvosledovou armádou. V těchto sběrných se soustřeďují váleční zajatci od armád a z týlového prostoru frontu a organizuje se jejich využití

zvláště ve prospěch týlu frontu až do doby, kdy jsou předáni určeným orgánům správy obsazeného území nebo ministerstva vnitra. Ve sběrných válečných zajatců organizují jednotky ochrany týlu materiální a zdravotnické zabezpečení zajatců, k čemuž plně využívají ukořistěného materiálu a týlových a zdravotnických orgánů z řad válečných zajatců.

Brigády ochrany týlu mají důležitou úlohu při odstraňování následků napadení zbraněmi hromadného ničení v týlovém prostoru frontu, zvláště při poskytování pomoci napadeným týlovým svazkům, útvarům a zařízením.

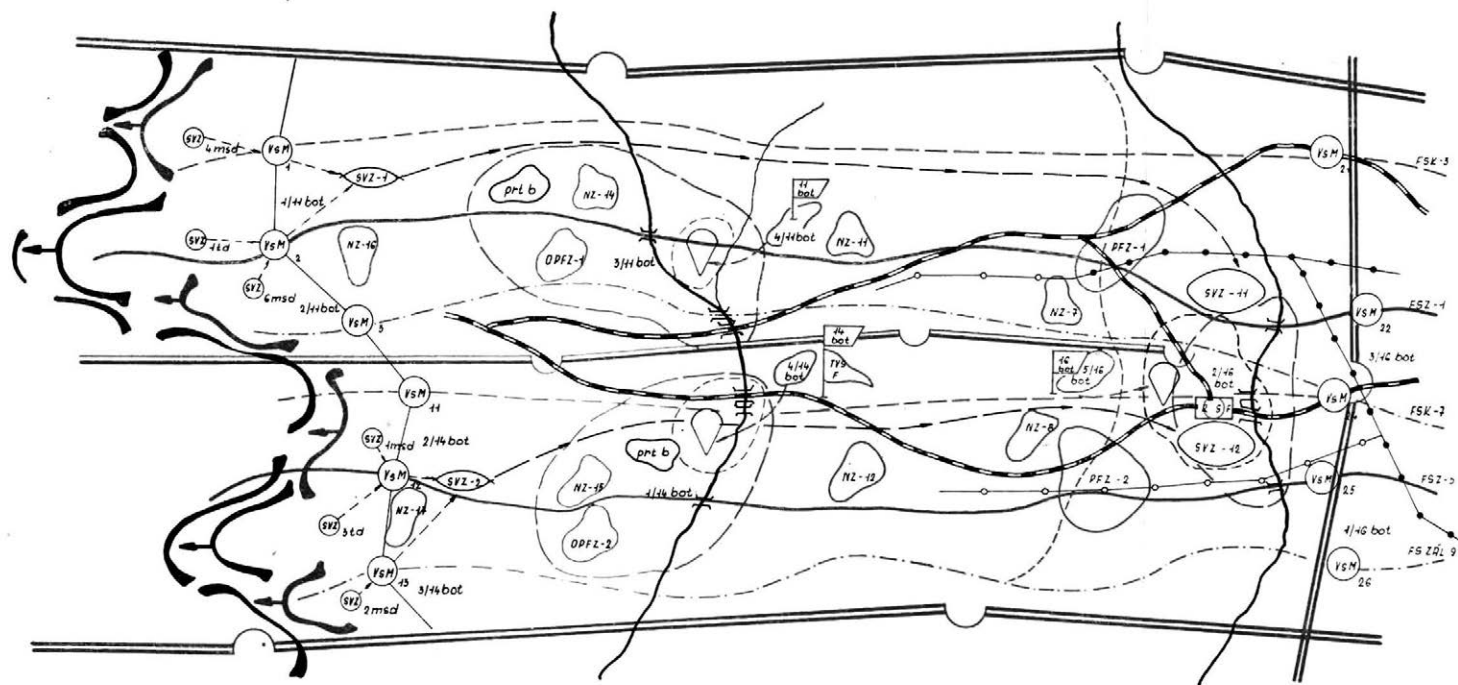
Ke splnění tohoto úkolu musí být brigády ochrany týlu schopny svými prostředky organizovat a odstraňovat následky napadení zbraněmi hromadného ničení u určených objektů v týlovém prostoru frontu a poskytnout pomoc napadeným týlovým svazkům, útvarům a zařízením.

Útvary brigád ochrany týlu budou často plnit své úkoly v prostorech zamořených atomovými úderými (zamoření radioaktivním prachem nebo přímý pobyt v zamořeném prostoru). Z toho důvodu musí být cvičeny a připravovány pro dlouhodobou činnost v prostorech zamoření, musí být vybaveny dostatečnými ochrannými prostředky pro pobyt v zamořených prostorech, prostředky k odmoření a dezaktivace osob a materiálu.

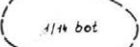
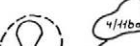
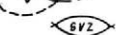
K vlastnímu odstranění následků zamoření a k poskytování pomoci při odstraňování následků napadení ZHN v určených týlových objektech a týlovým svazkům, útvarům a zařízením rozvinují útvary ochrany týlu svými prostředky místa speciální očištění, vytvářejí skupiny pro vyprošťování a odstraňování závalů a svými zdravotnickými prostředky poskytují první lékařskou pomoc zasaženým osobám před jejich odsunem na zdravotnické etapy.

Ke splnění tohoto úkolu je třeba určovat brigádám ochrany týlu předpokládané

Možné použiť brigád ochrany týlu

LEGENDA:

- ČÁRA UZÁVŘENÍ PŘIFRONTOVÉHO PÁSMU NEBO ZADNÍ HRANICE FRONTOVÉHO TÝLU SE VSTUPNÍMI MÍSTY
- PROSTOR ZASAZENÍ 4. PRÁPORU 44. BRIGÁDY OCHRANY TÝLU K OCHRANĚ KOMUNIKAČNÍCH OBJEKTŮ A PRVKŮ FRONTOVÉHO TÝLU (OPFZ, NZ, prtb, MOSTŮ, FRS, ŽEL. UZLÍ A POD.)
- PŘEDPOKLÁDANÝ ZÁSAH 4. PRÁPORU 44. BRIGÁDY OCHRANY TÝLU DO PROSTORU VYSAZENÍ NEPŘÁTELSKÉHO VÝSADKU
- SKROMAŽIŠTĚ - SBĚRNA VALEČNÝCH JEDIC SE SMĚREM TĚŽKÝCH ODSUNU

prostory zásahu ZHN protivníka, ve kterých organizují útvary ochrany průzkumu pro rozvinutí míst speciální očišť a pro zásah vyprošťovacích skupin. Na základě těchto průzkumů je zpracováván v několika variantách plán odstranění následků ZHN v prostoru činnosti brigády.

Správné využití prostředků útvarů ochrany týlu k odstraňování následků napadení ZHN je důležité zvláště proto, že budou často tvořit jediné prostředky tohoto druhu v týlovém prostoru frontu.

Důležitým úkolem v týlovém prostoru frontu je evakuace obyvatelstva, podniků a zařízení z přífrontového pásma a ze stanovených prostorů v týlu frontu. Evakuace je uskutečňována jak na vlastním území, tak i na území protivníka, obsazením vlastními vojsky, zvláště k tomu určenými orgány a útvary. Brigády ochrany týlu se však na evakuaci podílejí již proto, že udržují pořádek v týlovém prostoru frontu v součinnosti se silničními orgány a orgány ministerstva vnitra nebo správy obsazeného území.

Na vlastním území spolupracují útvary brigád ochrany týlu podle pokynů týlu frontu s komisemi obrany krajů a okresů a s útvary civilní obrany. Na obsazeném nepřátelském území udržují útvary ochrany týlu součinnost s orgány správy obsazeného území a pokrokovými organizacemi. Vlastní evakuace plánuje a organizuje správa obsazeného území svými orgány, pokud tento úkol neplní přímo orgány frontu.

Z á v ě r

Použití brigád ochrany týlu v soudobé operaci je třeba dále studovat a rozpracovat. Cílem článku je dát k diskusi základní otázky jejich použití a seznámit v hlavních rysech se zásadami plnění hlavních úkolů brigádami ochrany týlu v týlovém prostoru frontu.

Včas organizovaná evakuace má velký vliv na udržení pořádku v týlovém prostoru frontu již proto, že značné přesuny obyvatelstva si vyžádají rozsáhlý protisměrný pohyb na komunikacích, mohou vyřadit některé úseky komunikací na dlouhou dobu z provozu a snížit jejich použitelnost pro potřeby přesunů a přesunů. Proto bude důležité přesně stanovit osy přesunů pro evakuaci, vytyčit je a zabránit tak narušení vojenských automobilních silnic.

Zvláště určené útvary ochrany týlu provádějí ochranu vládních a politických činitelů při jejich pobytu v týlovém prostoru frontu. Tyto útvary se vyčleňují ze zálohy velitele brigády ochrany týlu. Přejímají plnou odpovědnost za bezpečnost chráněných osob po celou dobu jejich pobytu v týlovém prostoru frontu, za jejich doprovod, přepravu, ubytování a stravování.

K zabezpečení ochrany týlového velitelského stanoviště frontu vyčleňuje si zpravidla zástupce velitele frontu pro týl jeden prapor ochrany týlu do své zálohy. Tento útvar se umísťuje v blízkosti prostoru rozvinutí TVS frontu a plní úkoly obrany TVS při jeho bezprostředním ohrožení většími silami nepřátelských výsadek a záškodníků. Použití praporu ochrany týlu k přímé obraně TVS frontu je vyjádřeno v plánu obrany a ochrany, zpracovaném štábem týlu frontu.

Zároveň je plánováno i použití vyčleněného praporu ochrany pro další nepředvídané úkoly.

Manévr armádní raketové brigády v útočné operaci

Podplukovník Josef Brož

V útočné operaci armády vystupuje zvláště do popředí otázka přemístění armádní raketové brigády. Je tomu tak proto, že raketové prostředky operačně taktického dosahu se staly nejdůležitějším prvkem palebné síly vševojskové armády. Proto bude včasný manévr armádní raketové brigády v podstatě řešit úspěch armádní útočné operace s přihlédnutím k prostorovým a časovým možnostem, výsledkům palby a bude klást zvýšené požadavky na kvalitu a iniciativní plnění úkolů všemi příslušníky armádní raketové brigády.

Armádní raketová brigáda jako organický svazek vševojskové armády (případě i posilový prostředek) v počátečním období války zaujímá bojovou sestavu ve výchozím položení z prostoru shromaždiště po vyhlášení bojového poplachu, nebo přímo z posádek. Není však vyloučeno, že armádní raketová brigáda bude zaujímat prostor bojového rozmístění z prostoru soustředění. V tomto případě bude zapotřebí, aby na návrh štábu dělostřelectva vyhradil vševojskový štáb pro soustředění vhodné místo o rozloze asi 100 km². Odůvodněním tohoto požadavku je nutnost rozmístit velký počet dvoustopých vozidel s přívěsy (dosahujícími značné délky) a jejich ukrytí a ochranu před účinky jaderných zbraní nepřítele a dále možnost snadného výjezdu na komunikace.

Pro bojovou činnost se přiděluje armádní raketové brigádě **prostor bojového rozmístění**, které může dosahovat podle možností terénu až 1500 km². Přitom nelze zapomínat na to, že je nutno připravovat a budovat i záložní prostor bojového rozmístění pro plnění nepředvídaných úkolů podle vzniklé situace. Musí mít tedy armádní raketová brigáda nejméně dva prostory bojového rozmístění, a to jeden hlavní a jeden záložní.

Prostory bojového rozmístění armádní raketové brigády navrhuje zpravidla náčelník dělostřelectva armády po dohovoru s operačním oddělením armády a schvaluje velitel armády, přičemž návrhu prostoru pro tyto prostředky se musí věnovat obzvláštní pozornost a musí být vyřešení přednostně i na úkor jiných útvarů a svazků. Pokládám za nutné zvláště upozornit na tuto skutečnost proto, že armádní raketová brigáda je hlavní palebnou silou vševojskové armády.

Prostor bojového rozmístění armádní raketové brigády ve výchozím položení nutno vojit mimo hlavní operační učenění armády, mimo terénní objekty, které přitahují průzkum i palbu nepřítele a současně v takovém terénu, který poskytuje přirozenou ochranu proti zbraním hromadného ničení. Po stránce ženižního zabezpečení musí být přednostně budován prostor hlavní; záložní prostor je třeba budovat postupně zpravidla do hodnoty 30 – 50 % hlavního prostoru bojo-

vého rozmístění. Kromě těchto dvou prostorů je upravován klamný prostor podle nařízení a plánu operačního maskování štábu vševojskové armády, a to podle možností i času prostředky armádní raketové brigády. K tomu je tento svazek vybaven potřebnými ženijními stroji. Volba prostoru bojového rozmístění mimo hlavní operační učenění vševojskové armády je umožněna střeleckotechnickými vlastnostmi prostředků, Odpalovací zařízení bez změny polohy může působit v určitém sektoru, což v dostatečné míře umožňuje široký manévr podél fronty.

Armádní raketová brigáda po opuštění prostoru shromaždiště zaujímá podle rozhodnutí velitele armády hlavní nebo záložní prostor bojového rozmístění. To je závislé na stávající situaci na frontě. Přesun armádní raketové brigády z prostoru shromaždiště (rozptýlení) k zaujetí bojové sestavy může být organizován po jedné ose (v takovém případě dosahuje pochodový proud více než 20 km délky) nebo jsou jí vyhrazeny dvě osy. Přesunu do těchto prostorů musí v každém případě předcházet průzkum os, jednotlivých prvků bojové sestavy a nutná topografická a povětrnostní příprava. Je to však již proto, aby byla zajištěna bojová pohotovost a možnost plnění bojových úkolů v nejkratší době. Důvodem, proč je nutné připravovat oba prostory, je především umožnit rychlý manévr z jednoho prostoru bojového rozmístění do druhého po odhalení nebo zamoření radioaktivními látkami jednoho z nich bez dlouhodobé ztráty bojové pohotovosti. Přesto lze počítat, že při uskutečnění změny prostoru bude armáda asi 3 – 3,5 hod. bez palebné podpory. Proto je nutné ve výchozím položení odpovědně zvážit, umožňuje-li situace přesun celé brigády nebo postupně po oddílech, neboť je nutné počítat asi s těmito normami:

- doba potřebná na zrušení armádní raketové brigády v původním prostoru bojového rozmístění (do 1 hodiny);

- přesun armádní raketové brigády (oddílu) do záložního prostoru bojového rozmístění (ve dne 20 – 30 km/hod., v noci 15 – 20 km/hod.) tj. průměr 1 hodina na vzdálenost 20 km;

- rozvinutí v novém prostoru bojového rozmístění 1 – 1,5 hodiny.

V případě, že armádní raketová brigáda bude zaujímat nepřipravený prostor bojového rozmístění prodlouží se doba bojové pohotovosti o 1 – 2 hod. Z výše uvedených důvodů musí velitel armády a jeho štáb podle návrhu náčelníka dělostřelectva k zabezpečení bojové činnosti armádní raketové brigády uskutečnit tato opatření:

- vyhradit přednostně hlavní a záložní prostor bojového rozmístění s přihlédnutím k předpokládanému plnění úkolů;

- vyčlenit protiletadlové jednotky nejen k přímému zabezpečení protivzdušné obrany ve výchozím položení, ale i po dobu vedení operace;

- uložit některému ze vševojskových svazků, vyčlenit motostřeleckou (tankovou) jednotku k přímé ochraně (pro armádní raketovou brigádu v hodnotě praporu);

- určit ženijní jednotku, která bude k dispozici pro ženijní zabezpečení bojové sestavy;

- vydat úkoly armádním prostředkům, vševojskovým svazkům k zásahu ve prospěch raketových útvarů, v rámci OPZHN;

- vydat úkoly k provedení operačního maskování.

Nepřetržitá palebná podpora bojové činnosti vojsk armádní raketovou brigádou bude závislá na dovedně organizovaném přemístění. Způsob přemístění a velikost skoku jsou určeny zámyslem, úkoly operace, tempem postupu vojsk, dostřelem prostředků armádní raketové brigády, dobou potřebnou na zrušení, rozvinutí a na přípravu palby. Při plánování přemístění je třeba rovněž počítat s organizací spolehlivého zásobování připravenými raketami přemísťujících se jednotek brigády. Přitom základním momentem je stanovená doba pohotovosti k vedení palby z nových prostorů po přemístění.

Přemístění v rámci útočné operace se zpravidla uskutečňuje po oddílech (u frontu po brigádách bude-li mít front k dispozici více než jednu brigádu; jinak také po oddílech). Při tempu útoku 70 – 90 km za 24 hodin a při vzdálenosti prostoru bojového rozmístění armádní raketové základny ve výchozím položení 30–50 km od předního okraje, jeví se výhodným přemístit oddíl v prvním pořadí do nového prostoru, vzdáleného asi 40–50 km od původního předního okraje. Vezmeme-li rychlost přesunu v průměru 20 km/hod., pak za těchto podmínek bude oddíl v pohotovosti od vydání rozkazu k přemístění asi za 6 – 7 hodin. Přemístění dalšího oddílu je možno zahájit až po dosažení pohotovosti u oddílu přemísťovaného v prvním pořadí. Pokud možno, je třeba uskutečnit manévry tak, aby nebyly vyčerpány $\frac{2}{3}$ dostřelu operačně taktických raket. **V žádném případě nesmí se však vyrovnat dostřelu taktických a operačně taktických raket.** Za předpokladu, že hloubka armádní útočné operace bude asi do 300 km, lze předpokládat, že se nám každý oddíl armádní raketové brigády přemístí asi 3krát. Podle zkušeností ze cvičení lze v průměru stanovit skok přemísťovaného oddílu kolem 100 km, což představuje asi 7 – 8 hodin od doby vydání rozkazu k přemístění až do vyhlášení pohotovosti (za předpokladu, že byly v novém prostoru uskutečněny všechny potřebné práce). Přemístění musí koordinovat štáb raketových vojsk a dělostřelectva armády na základě zámyslu a pokynů velitele armády k hlavním obdobím operace a podle pokynů štábu raketových vojsk a dělostřelectva frontu.

Zvláštní otázkou v plánování přemístění brigády je organizace a průzkum nového prostoru bojového rozmístění v hloubce sestavy nepřítele. Průzkum se organizuje za účelem zabezpečení podmínek rozvinutí do bojové sestavy, cest přísunu a manévru uvnitř prostoru, určení ženíjních úprav, způsobu topografického a geodetického připojení a upřesnění otázek bojového zabezpečení. K uskutečnění včasného průzkumu je nutné vyslat skupinu včas před zahájením přesunu raketové brigády. Je výhodné, když velitel armády přidělí průzkumné skupině vrtulník k uskutečnění předběžného průzkumu. Přemístění armádní raketové brigády bude zpravidla organizováno za složitých podmínek (zničení komunikací, překážky na nich, lesní požáry podél komunikací, radioaktivní zamoření terénu, aktivní činnost letectva a diverzních skupin nepřítele.). To vše zvyšuje požadavky na včasnou přípravu komunikační sítě pro brigádu. Rychlost přesunu bude též závislá na počtu vodních toků, existenci a stavu přeprav přes tyto překážky.

K utajení přesunu armádní raketové brigády je nutné využít především noci a snížené viditelnosti (děšť, sníh, mlha), přirozených masek podél cest (lesní pásy, nerovnosti terénu) apod. Ze všech druhů dopravních cest jsou nejvýhodnější automobilní silnice, na kterých se ovšem soustředí hlavní masa přesunu-

jičích se vojsk. Operačně taktické rakety, na odpalovacím zařízení nebo na přepravnících, možno dopravovat i po polních cestách. Je však třeba vzít v úvahu, že raketu na odpalovacím zařízení je možno přepravit jen na určitou vzdálenost. Při překročení této vzdálenosti je nutné ji vrátit do technického zařízení k prověrce.

Volba nového prostoru bojového rozmístění v průběhu operace se musí podřídit:

- rozhodnutí (nařízení) velitele armády;
- pravděpodobné činnosti nepřítele
- a terénním podmínkám.

Především je třeba podotknout, že prostor bojového rozmístění, tak jak je znám ve výchozím položení na ploše 100 – 1200 km², bude se v průběhu operace skládat z jednotlivých prvků bojové sestavy, vzdálené od sebe vzdušnou cestou až 100 km. Pro oddíl armádní raketové brigády po přemístění je zapotřebí vyhradit prostor bojového rozmístění o rozloze 100 – 200 km². V důležitých obdobích operace, kdy bude zapotřebí mít v pohotovosti většinu odpalovacích zařízení armády (například při odražení protiúderu nepřítele apod.), je nutno sladit přemístění brigády jak prostorově, tak i časově. Při tom je výhodné se vystříhat v průběhu operace rozmístění raketových útvarů (jednotek) na předpokládaném směru činnosti nepřítele (vysazení vzdušných výsadků, směru protiúderu apod.). V rámci ochrany proti ZHN při volbě prostoru bojového rozmístění armádní raketové brigády, musí štáb raketových vojsk a dělostřelectva armády vybírat takový terén, který snižuje rozsah ženijních prací a současně umožňuje:

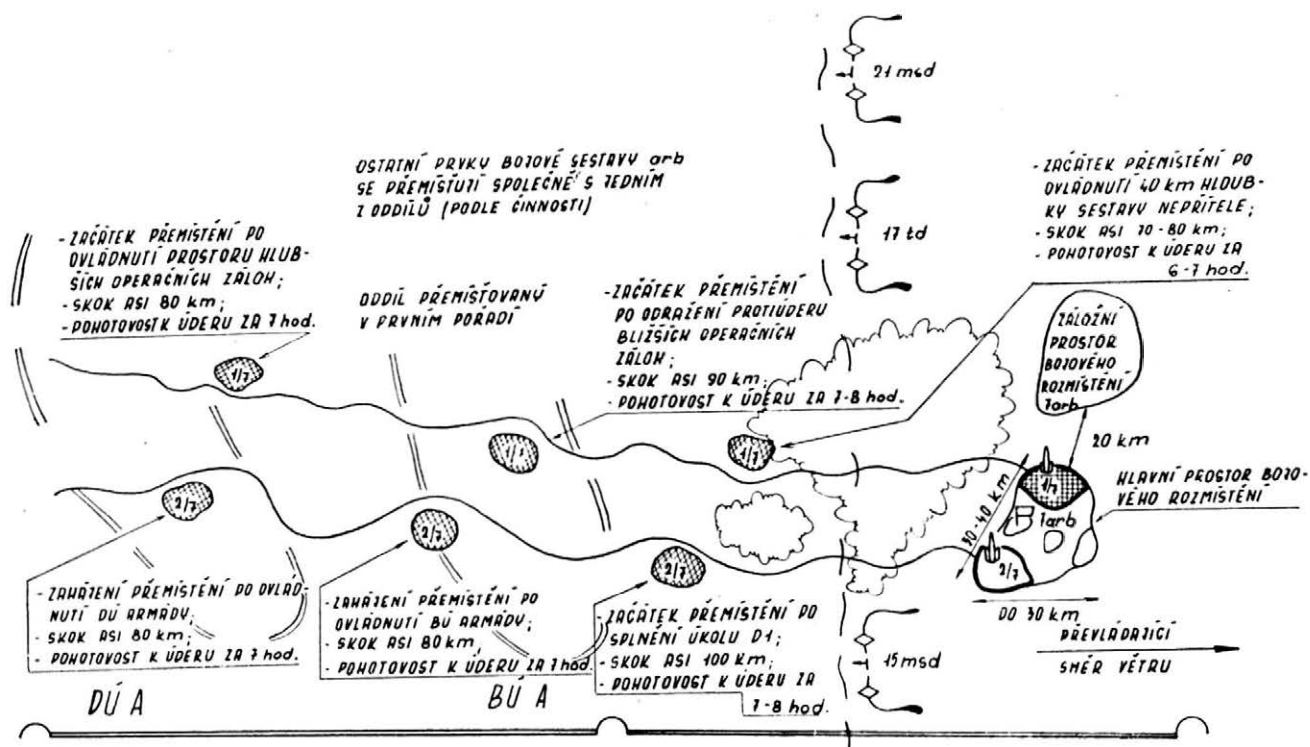
- rozptýlené rozmístění a maskování jednotek brigády;
- použití přirozených úkrytů a členitosti terénu k OPZHN;
- vystříhat se rozmístění v hlubokých lesních masívech, kde velké lesní plochy ztěžují vyvedení jednotek z ochranných prostorů;
- hlavní a záložní prostor bojového rozmístění volit tak, aby bylo zabezpečeno dostatečné množství únosných komunikací.

Z krátkého nástinu hlavních zásad ovlivňujících způsoby přemístění armádní raketové brigády v průběhu útočné operace armády je zapotřebí, aby velitel armády a jeho štáb v součinnosti se štábem dělostřelectva:

- usměrnil časové a prostorové přemístění bojové sestavy v důležitých obdobích operace, v soulase s úkoly operačně taktických raket;
- vyhradil pro armádní raketovou brigádu potřebné osy přesunu a určil jednotky k jejich ženijní úpravě;
- odpovědně organizoval pořádkovou službu, která se musí stát aktivním orgánem řízení, koordinace a kontroly přesunu;
- vyčlenil potřebný počet spojovacích cest pro uskutečnění účinného velení a řízení palby.

Řada opatření stanovených pro prostor bojového rozmístění armádní raketové brigády ve výchozím položení trvá i dále po přemístění v průběhu operace, jako je vyčlenění protiletadlových jednotek k protivzdušné obraně za přemístění,

Schéma přemístění armádní raketové brigády v útočné operaci

určení motostřelecké (tankové) jednotky k přímé ochraně, ženijní jednotky k úpravě prostoru bojového rozmístění, zásahů útvarů (jednotek) ve prospěch brigády při ochraně proti ZHN. K zabezpečení střeleckotechnické stránky operačně taktických raket v průběhu operace jsou dokonce potřebná opatření štábu frontu se zaměřením na topografickou a geodetickou, popřípadě povětrnostní přípravu.

Z á v ě r

Příspěvek rozebírá souhrn názorů ze cvičení, **jak nejspolehlivěji zajistit štábem armády a štábem dělostřelectva přemístění armádní raketové brigády v průběhu útočné operace.** Je samozřejmé, že je zde celá řada problémů především po stránce taktické činnosti. Uvedený článek však řeší jen ty, které se projeví nejvýrazněji. Očekávám, že uvedená problematika vyvolá užitečnou diskusi, jejímž cílem bude ujednotit názory na otázky manévru armádní raketové brigády v soudobé operaci.

Plánování průzkumu a ničení jaderných zbraní nepřítele

Major Vincent Vasilko

V soudobém boji a operaci bude úspěch na straně toho, kdo bude schopen vybojovat rozhodnou převahu především jadernými zbraněmi.

Zkušenosti ze cvičení ukazují, že používání zbraní hromadného ničení a ochrany proti nim není vždy uspokojivé. Základním nedostatkem jsou neúplné znalosti velitelů i příslušníků štábů, pokud jde o komplex chápání charakteristických zvláštností zbraní hromadného ničení. Zejména je podceňována hlavní charakteristická oblast těchto zbraní — **mohutnost účinku**. Proto je i nedostatečně plněn požadavek přednostního vyhledávání a ničení zbraní hromadného ničení všemi dosažitelnými prostředky.

Boj se zbraněmi hromadného ničení se často zužuje jen na ničení řízených střel a raket v palebných postaveních, zapomíná se přitom na jejich prostředky zabezpečení, jako jsou velení, navedení, materiálně technické zabezpečení a jiné. Ne dosti dobře chápeme skutečnost, že použití zbraní hromadného ničení je po stránce technické dosud velmi náročné a složité.

Např. použití oddílu RS CORPORAL.

Nejdůležitějším prvkem sestavy oddílu v palebném postavení je **četa pro řízení střelby**, která zabezpečuje celý systém přípravy, odpálení, vedení a navedení řízené střely na cíl. K plnění těchto úkolů jsou v sestavě čtyři tyto technické požadavky: radiolokátor pro měření rychlosti AN/MPQ-7, navigační radiolokátor AN/MPQ-25, theodolit, elektrické agregáty a rádiová ústředna.

Příprava těchto technických prostředků trvá několik hodin specializovaným technickým odborníkům.

Vlastní příprava zahrnuje rozvíjení a prověřování technických prostředků, navazování spojení s technickým a palebným postavením, budování vlastního prostoru a jeho zařízení k obraně a maskování.

Při této přípravné činnosti čtyři pro řízení střelby je možné prostředky vševojskové armády z vlastního území odhalit prostor její činnosti.

Rádiovým průzkumem je možné zjistit rádiovou ústřednu a za výhodných podmínek i technické postavení raket, sklad atomových hlavíc a sklad řízených střel.

Systémem radiolokačních stanic (RPS) průzkumného dělostřeleckého oddílu může zjistit stanoviště radiolokátoru AN/MPQ-7 nebo AN/MPQ-25.

Po odpálení řízené střely je možné **rušením** protiradiotechnického praporu dosáhnout:

- změnit směr letu střely (rušením radiolokátoru AN/MPQ-25);

- zabránit odjištění pojistky nálože (rušením radiolokátoru AN/MPQ-7);

- zabránit odjištění pojistky zapalovače (rušením radiolokátoru AN/MPQ-25).

Je zjevné, že vyhledávání a ničení prostředků zabezpečení řízených střel má stejně důležitý význam jako průzkum a ničení raket a řízených střel.

Zničením celé čtyři pro řízené střelby vyřadí se hlavní a základní prvek, zabezpečující řízení palby a navedení střel. Další bojové použití celého oddílu je tím znemožněno. Oddíl CORPORAL není schopen vést palbu a spojení jak v rámci oddílu, tak s podřízeným štábem je ztíženo nebo znemožněno.

Se stejnou důležitostí je třeba chápat vyhledávání a ničení prostředků zabezpečení všech řízených střel, zejména u RS LACROSSE, REDSTONE a MATADOR.

Opatření k vyhledávání a ničení těchto prostředků by měly být důsledněji zahrnovány do plánu boje se ZHN nepřítele, plánu průzkumu a plánu protiradiotechnických opatření, abychom docílili jejich postupné plánovitě vyhledávání, rušení a ničení.

ZÁKLADNÍ PODMÍNKA SPRÁVNÉHO A ÚSPĚŠNÉHO PRŮZKUMU A NIČENÍ ZHN A JEJICH PROSTŘEDKŮ ZABEZPEČENÍ JE JEJICH DOKONALÁ ZNALOST

Dnes nestačí mít jen základní údaje o raketách a řízených střelách nepřítele, jako např. název rakety (RS), dostřel, váhu apod. Tyto znalosti k úspěšnému průzkumu a ničení ZHN nepřítele nestačí.

Každá z raketových jednotek nepřítele má své specifické zvláštnosti, zejména v rozmístování a navádění. Za příklad si uvedme použití oddílu taktických řízených střel LACROSSE, abychom pochopili potřebný rozsah znalosti.

Oddíl LACROSSE zaujímá palebné postavení ve vzdálenosti 10 i více kilometrů od čáry dotyku. Bojovou sestavu oddílu tvoří:

- palebné postavení baterií,
- technické postavení baterií,
- střelecká ústředna a velitelské stanoviště oddílu,
- baterie velitelská a služeb,
- dopravní prostředky oddílu.

Před touto sestavou směrem k frontě jsou prostředky navedení:

- do 5 km od předního okraje (pro každou sekci) je umístěno naváděcí stanoviště;
- do 1 až 3 km od předního okraje (pro každou sekci) optický dálkoměr.

Prvky bojové sestavy oddílu v palebném postavení jsou rozmístěny na ploše 1000×1500 m.

Oddíl řízených střel LACROSSE vytváří samostatné prvky bojové sestavy, jejichž zničením je možno zabránit, popřípadě oddálit použití celého oddílu.

Jsou to:

- 4 optické dálkoměry;
- 4 naváděcí stanoviště;
- 4 palebné sekce v technickém nebo v palebném postavení;
- 1 střelecká ústředna a VS oddílu;
- 1 baterie velitelská a služeb.

Celkem tedy 14 samostatných cílů, k jejichž vyhledávání a ničení je možné využít různých sil a prostředků.

Např. optické dálkoměry vzdálené 1 až 3 km od předního okraje je možné zjiš-

ťovat a ničit prostředky bojujících vojsk, palbou pěších zbraní, těžkých kulometů a protitankových kanónů.

Naváděcí stanoviště, vzdálené do 5 km od čáry dotyku je možné zjišťovat SPZH motostřeleckých a tankových praporů a pluků, ničit palbou dělostřelectva a minometů, leteckým bombardováním a bojem SPZH a PzS. Naváděcí systémy LACROSSE je možné také rušit protiradiotechnickými prostředky.

Oddíl v palebném postavení, pokud je umístěn celý (1000×1500 m) je možné ničit jaderným úderem malé ráže, vojso-vými chemickými raketami, soustředěnou palbou dělostřelectva a soustředěnými údery letectva.

Rozmístění oddílu na ploše 1000×1500 metrů je však jen jednou možnou variantou. Často se bude oddíl rozmísťovat samostatně po palebných čtáčích a sekcích. V těchto případech bude i rozloha v palebném postavení 3krát až 5krát větší. Při každém odpálení mění buď celý oddíl nebo jeho některá palebná sekce a četa své původní postavení a tím i boj s těmito prostředky bude ztížen.

Nejdůležitějším prvkem bojové sestavy oddílu LACROSSE jsou však čtyři naváděcí stanoviště. Jejich zničení znamená vyřazení celého oddílu, protože bez nich není oddíl bojeschopný. Průzkum a ničení ZHN nepřítele a jejich prostředků zabezpečení musí začít již v době jejich přesunu k frontě, odchodu od fronty a při změně palebných postavení, kdy jsou nejvíce vystaveny ničení údery letectva a bojové činnosti PzS a PzO.

Velitelé a příslušníci štábu musí mít hluboké znalosti takticko-technických vlastností zbraní hromadného ničení nepřítele — jako první předpoklad pro reálné plánování a vedení boje proti prostředkům jaderného napadení nepřítele, jejich systémů velení navedení a materiálního zabezpečení. Viz příklad s oddílem LACROSSE. Je účelné v obdobném rozsahu se seznámit se všemi prostředky jaderného napadení nepřítele taktického, takticko-operačního, operačního a strategického významu.

Veliký význam zbraní hromadného ničení, který je podmíněn jejich zhoubnými účinky, určuje i novou zvláštní oblast v metodice práce štábu. Průzkum a ničení zbraní hromadného ničení je proto prvořadý úkol velitelů a štábů.

DŮSLEDNÉ PLÁNOVÁNÍ PRŮZKUMU A BOJE SE ZHN NEPŘÍTELE — ZÁKLADNÍ PŘEDPOKLAD PRÁCE ŠTÁBU VŠEVOJSKOVÉ ARMÁDY V ÚSPĚŠNÉM VYBOJOVÁNÍ ROZHODNĚ PŘEVAHY NAD NEPŘÍTELEM

Získané poznatky ze cvičení s vojsky potvrzují, že úspěšný boj se ZHN nepřítel je podmíněn důsledně rozpracovaným plánem, ve kterém jsou uvedeny všechny prostředky ZHN nepřítel a vlastní síly a prostředky průzkumu k ničení těchto zbraní, včetně sil a prostředků divizi.

Ve štábu armády se na plánování průzkumu a ničení ZHN nepřítel přímo podílí operační oddělení, oddělení průzkumu, velitelství raketových vojsk a dělostřelectva a letecká operační skupina.

Praxe ukazuje, že součinnost těchto složek musí být dokonale sladěna, musí být přesně stanovena funkční povinnost pro každou složku zvlášť tak, aby nedocházelo k rozdílnému chápání jednotlivých úkolů.

Je důležité, aby hlavní úkoly při plánování průzkumu a určení ZHN řešili osobně náčelníci složek za přímého řízení velitele armády.

Prvním důležitým krokem, který dává základní myšlenku a podklad k rozhodnutí velitele armády, je návrh rozdělení přidělené jaderné munice a chemických vojskových raket na celou operaci. Tento návrh je účelně zpracován společným úsilím všech náčelníků uvedených složek za řízení náčelníka operačního oddělení. V návrhu je třeba rozdělit jadernou municí na jednotlivá období operace a zvlášť vyčlenit jadernou municí k ničení ZHN nepřítel. Současně s tím se zpracovává návrh na rozdělení jaderné munice a chemických vojskových raket divizím. Tento návrh předkládá náčelník operačního oddělení náčelníkovi štábu nebo veliteli armády (viz přílohu 1).

PLÁNOVÁNÍ BOJE SE ZHN NEPŘÍTELE ŠTÁBEM VŠEVOJSKOVÉ ARMÁDY

K zabezpečení boje se ZHN nepřítel zpracovává operační oddělení štábu za úzké součinnosti s oddělením průzkumu, leteckou operační skupinou, velitelstvím raketového vojska a dělostřelectva a oddělením protivzdušné obrany Plán boje

se ZHN nepřítel a Nařízení pro boj se ZHN svazkům, armádní raketové brigádě a ostatním útvarům v potřebném rozsahu.

Je nevhodné vydávat nařízení pro boj se ZHN armádní raketové brigádě jako samostatný dokument, nýbrž jeho obsah zahrnout do nařízení, které jí vydává velitel raketového vojska a dělostřelectva armády. Tato skutečnost však vyžaduje úzkou spolupráci raketového vojska a dělostřelectva s operačním oddělením armády.

Již v minulém výcvikovém roce vznikly různé úvahy o tom, zda zpracování této dokumentace je vůbec účelné a zda zbytečně nezatěžuje štáby.

Zkušenosti z praxe potvrzují účelnost zpracování a vedení této dokumentace, se zvláštním důrazem na zahájení operace a přípravu podkladů pro palebnou přípravu.

Zpracování a realizace Plánu boje se ZHN nepřítel

Ukázalo se účelnější zpracovávat Plán boje se ZHN nepřítel jako samostatný dokument grafickou formou na mapě (obsah viz přílohu 2). Prvořadý požadavek tohoto dokumentu je dát veliteli základní podklad o počtu pravděpodobného rozmístění ZHN nepřítel v pásmu armády v určeném prostoru pravděpodobného rozmístění taktických, takticko-operačních prostředků a operačních prostředků nepřítel, včetně letectva — nosičů raket ZHN a možnosti ničení těchto zbraní vlastními prostředky. Aby tento požadavek mohl být splněn, musí se ke zpracování plánu boje se ZHN nepřítel přikročit hned s pochopením směrnic velitele fronty, ne až současně se zpracováváním plánu operace.

Proč tento požadavek? Velitel a náčelník štábu potřebují již při vydávání pokynů k svému předběžnému rozhodnutí nebo k vydání pokynů k zpracování plánu operace potřebné podklady k vyhledávání a ničení ZHN nepřítel. I když v této době bude plán ve zrodu, mohou se z něho již čerpat potřebné podklady k rozhodnutí velitele a na podkladech z tohoto plánu se mohou vydávat ostatní předběžné podklady k plánování operace. Dosavadní praxe zpracovávat plán boje se ZHN nepřítel současně s plánem operace a ostatními dokumenty je méně účelná z několika důvodů. Zpracovatelé těchto plánů přistupují k plánování s nejasnými prvořadými otázkami průzkumu a boje se ZHN ne-

přítele, tyto otázky se tam obvykle doplňují dodatečně někdy po zpracování celého plánu a tak i obsah plánu operace není správně zaměřen.

Současně se zpracováním plánu operace se obvykle zpracovávají úkoly pro svazky a bojový rozkaz velitele armády. Tím, že nejsou dosud rozpracované otázky průzkumu a ničení ZHN, nemohou být tyto správně uplatněny v podřízených vojskách. Praxe potvrdila, že bylo někdy nutné dodatečně seznamovat velitele svazku s úkoly průzkumu a ničení ZHN nepřítel v jejich pásmu.

Vycházíme-li se základního faktu souběžného boje a operace, že úspěch bude na straně toho, kdo bude schopen vybojovat rozhodnou převahu nad nepřítelem, zejména ve zbraních hromadného ničení, pak tento metodický sled práce štábu je opodstatněný. Začít již při zahájení plánování s nejdůležitějšími otázkami průzkumu a ničení ZHN a zakotvit je do celého obsahu přípravy, plánu a vedení operace.

Reálně zpracovaný plán boje se ZHN nepřítel musí odpovědět na tyto otázky:

- kde jsou (budou) rozmístěny taktické, takticko-operační a operační prostředky jaderného napadení nepřítel;

- které prostředky průzkumu armády, letectva, svazků jsou vyčleněny k zjištění ZHN nepřítel, jak před zahájením operace, tak i v jejím průběhu;

- které prostředky armády, letectva a svazků jsou vyčleněny k ničení ZHN nepřítel a jejich prostředků velení, na vedení a materiálně technického zabezpečení;

- jaký je poměr sil v ZHN před zahájením operace a jaký bude vytvořen v souladu s možnostmi vlastních prostředků průzkumu a ničení, po palebné přípravě a v rozhodujících údobích v průběhu operace.

K zabezpečení těchto úkolů musí být plán boje se ZHN nepřítel zpracován pro každou jednotku ZHN nepřítel podle této zásady:

- vyhodnotit prostory pravděpodobné činnosti (pokud již nejsou zjištěny) a stanovit dobu zaujímání postavení;

- podle charakteru cíle vyčlenit vlastní síly a prostředky vojskového, leteckého nebo technického průzkumu (na jeden cíl 1–2 prostředky pozemního průzkumu a jeden vzdušný). Např. na baterii HONEST JOHN — PzS svazku a průzkumné letectvo;

- vyčlenit síly a prostředky k ničení cíle, např. na baterii 203,2mm H vyčlenit DDS svazků, PO prvosledového pluku.

V plánu musí být dokonale sladěna činnost průzkumu s prostředky ničení.

Tyto zásady musí být pečlivě uplatněny na všechny cíle včetně naváděcích systémů velitelských stanovišť, atomových skladů apod.

Plán boje se ZHN nepřítel nemůže zůstat jen jako podklad k vnitřní potřebě štábu a k zpracování nařízení pro boj se ZHN nepřítel; jeho důležitějším posláním musí být, aby sloužil jako základní živý dokument v průběhu operace, aby bylo možno z jeho obsahu plánovitě, úspěšně vyhledávat a ničit prostředky ZHN nepřítel. V průběhu operace se často stává, že toto důležité poslání plán neplní, a to zejména proto, že není reálně zpracován a často i zbytečně překreslen nepotřebnými údaji. Ukázalo se účelnější zpracovávat plán boje se ZHN nepřítel na stupni armáda (s obsahem viz přílohu 2). Tato grafická část plánu však nestačí k tomu, aby bylo zabezpečeno úspěšné a plánovitě ničení všech prostředků ZHN nepřítel. Z tohoto důvodu je účelné doplnit grafickou část plánu tabulkou **Prostředky ZHN nepřítel a jejich ničení** (viz přílohu 3). V této tabulce uvést (podle potřebného rozsahu) nejen prostředky ZHN nepřítel, ale postupně jak při plánování, tak i v průběhu operace sledovat a upřesňovat vlastní síly a prostředky k vyhledávání a ničení ZHN nepřítel.

Dále je účelné doplnit grafickou část plánu těmito tabulkami:

- poměr sil v odpalovacích zařízeních a hlavních atomového dělostřelectva, dělostřelectva, dělostřeleckých raket, řízených střel a letounů — nosičů;

- prostředky průzkumu armády, podřízených jednotek a letectva;

- prostředky ničení armády, podřízených jednotek a letectva;

- časové normy a kalkulace použití vlastních raketových zbraní;

- časové normy a kalkulace pro použití letectva k průzkumu a ničení;

- normy pro ničení ZHN nepřítel a jejich systémů zabezpečení vlastními jadernými údery;

- pravděpodobnost zásahu v závislosti na čase v palebném postavení.

Takto zpracovaný plán boje se ZHN může plnit své poslání, zejména proto, že jsou v něm zahrnuty potřebné otázky; jak

prostředky průzkumu, tak i prostředky ničení.

Kvalita obsahu plánu je vždy podmíněna dokonalou součinností operačního oddělení a oddělení průzkumu, leteckou operační skupinou, štábem raketových vojsk a dělostřelectva a oddělením PVO.

Aby plán boje se ZHN nepřítel ne- zůstal jen vnitřním dokumentem štábu, potvrzuje se nutnost vydávat štábem armády **Nařízení pro boj se ZHN** nepřítel podřízeným štábům, zejména prvosledovým divizím a armádní raketové jednotce, které může obsahovat:

Zhodnocení možného zámyslu jaderných zbraní nepřítel s uvedením počtu jednotek jaderného napadení, hlavní, odpalovacích zařízení a letounů — nosičů, které mohou být použity na vojska armády.

Pravděpodobné posílení prvosledových svazků nepřítel taktickými prostředky jaderného napadení; možnosti nepřítel použít nových prostředků jaderného napadení.

— Vyhodnocení prostory pravděpodobného rozmístění taktických, operačně taktických a operačních prostředků jaderného napadení nepřítel. Prostory pravděpodobného rozmístění naváděcích systémů řízených střel, zejména naváděcích systémů TM-61 MATADOR a letectva. Pravděpodobné prostory jednotek zabezpečení RS, raket a VS divizí a sborů.

— **Do zahájení operace.** Úkoly průzkumných prostředků vojskového průzkumu, leteckého průzkumu, radiotechnického průzkumu, protiradiotechnického průzkumu, RPS a jednotek Pohraniční stráže. Průzkumným prostředkům stanovit, které a kolik prostředků mají zjistit i bez překročení státní hranice. K tomu stanovit, na které prostředky a v kterou dobu zaměřit návrh průzkumu.

— **Za palebné přípravy.** Úkoly průzkumu obdobné jako do zahájení operace se zvláštním důrazem na prověřování výsledků palebné přípravy a vyhledávání nových cílů. Úkoly prostředkům ničení s udáním prostředků a jednotky ZHN nepřítel, které je třeba umlčet nebo zničit.

— **Do splnění bližšího úkolu armády.** Úkoly vyčleněným průzkumným jednotkám s důrazem na vyhledávání nových cílů a sledování cílů. Je nutné také stanovit směry a objekty průzkumu průzkumným odřadům divize.

Úkoly k ničení a umlčování raketové jednotce armády, letectvu a prostředkům svazků.

Na které jednotky jaderného napadení budou provedeny jaderné úder armády.

Hlášení o zjištění a zničení prostředků ZHN nepřítel.

PRÁCE ŠTÁBU ARMÁDY PŘI VYHLEDÁVÁNÍ A NIČENÍ ZHN NEPŘÍTELE V PRŮBĚHU OPERACE

K úspěšnému vedení průzkumu a ničení ZHN nepřítel v průběhu operace nestačí jen důkladně zplánovat a vydat potřebná nařízení. Jistě bude velkým úspěchem práce štábu, když jeho původní předpoklady, propočty a varianty se v průběhu boje potvrdí jako reálné. V každém případě však vzhledem k základním zvláštnostem vedení soudobého boje a operace musíme počítat s častými změnami situací na frontě a s nedostatkem zpráv v průzkumu. Tyto a další jiné okolnosti nás pak nutí původně zpracované plány doplňovat a vydávat doplňková nařízení. Ukazuje se účelné a nutné původně zpracovaný plán boje se ZHN v průběhu operace vést, opravovat a doplňovat a současně s tím vydávat doplňková nařízení vojskům po technických pojítkách. V případě změny úkolu armády nebo při vážnější změně situace je výhodné vydat **doplňkové nařízení pro boj se ZHN** písemně. Obsahem tohoto nařízení budou zejména změny úkolů prostředkům průzkumu a palebným prostředkům. I zde při vydávání doplňkových nařízení je velmi důležitá úzká součinnost operačního oddělení se štábem raketových vojsk a dělostřelectva a oddělení průzkumu. Praxe potvrzuje, že i menší rušení této součinnosti má tak neblahé následky, které se objeví v tom, že požadovaný cíl buď není odhalen a zasažen nebo na jeho ničení se prostředky plýtvá. Tuto skutečnost si v zájmu úspěchu operace a vynaloženého úsilí vojsk musí uvědomit všichni příslušníci oddělení, kteří se na součinnosti v průzkumu a ničení ZHN podílejí.

Ukázalo se také účelné vést v průběhu operace na operačním oddělení **mapu použití jaderných zbraní** s tímto obsahem:

— zjištěné cíle, které svým charakterem vyžadují jaderný úder vojskovými nebo armádními raketami, jako např. hlavní síly pozemních jednotek nepřítel, velitelská stanoviště divizí a sborů, prostředky jaderného napadení nepřítel, sklady jaderné munice, letiště apod.;

— provedené jaderné úder frontu,

leteckou armádou, armádních a vojskových raket;

— rozdělení jaderné munice vojskových a armádních raket.

Takto vedená mapa dává štábu armády nejen přehled o dosud použitých jaderných úderech, ale — a to je hlavní — stává se základním podkladem součinnosti mezi odděleními a složkami, které se na použití jaderných zbraní podílejí.

Vznikají i některé úvahy o tom, zda by nebylo účelné sloučit tuto mapu s plánem boje se ZHN nepřítele. Ukazuje se však, že tyto úvahy nejsou opodstatněné, plán boje se ZHN nepřítele se takto stává nepřehledným a tak ani nemůže splnit své poslání.

Lze říci, že v problematice průzkumu a ničení ZHN nepřítele není vše vyřešeno. Dosavadní nedostatky se ještě objevují nejen v obsahu štábu, ale také v metodice práce. Některé návyky v přednostním řešení otázek průzkumu a ničení ZHN nepřítele nejsou dosud vžitý v potřebném rozsahu. Vznikají i vážné nedostatky pokud jde o získávání zpráv o ZHN vojsko-

vým průzkumem, nedodržují se noriny podávaných hlášení při zjištění prostředků ZHN nepřítele.

Dosavadní organizace vojskového průzkumu zejména u divize není přizpůsobena k plnění hlavního úkolu, který má vojskový průzkum v soudobém boji plnit. Bylo by účelné tyto otázky kriticky přehodnotit.

Vyhledávání a ničení ZHN nepřítele a prostředků jejich zabezpečení je v soudobém boji a operaci zvlášť důležité. Vycházíme-li z tohoto faktu, že úspěch bude na straně toho, kdo bude mít nebo bude schopen včas vybojovat rozhodnou převahu nad nepřítelem především v oblasti jaderných zbraní, pak bude nutné a důležité této problematice věnovat daleko více pozornosti. Současným základním problémem je dokonale zvládnout celý komplex otázek organizace, bojového a operačního použití ZHN nepřítele v rozsahu, jak jsem uvedl v první části této statě. Vzniká i potřeba správně usměrňovat metodiku práce velitelů a příslušníků štábu na všech stupních.

Rozdělení jaderné munice

Příloha 1

Operační a taktická příprava

Major Vincent Vasilko

Plánováno		vojenské						armádní						letecké			frontové		Celkem				
		3	10	20		Celkem	CH	10	20	40	50	100		Celkem	10	30		100	200		Kusů	kt	CH
Přiděleno na operaci		6	5	4		15	9	3	2	3	4	1		13	4	2		1	2		37	1232	9
Přisun (k dis- pozici)	10 h. po poh. 1 st.	4	3	2		9	6	2	1	2	1			6	3	1		1			20		6
	2 01 na 02 k 04.00 h.	1	2	1		4	2	1	1	1	2	1		6	1	1			2		14		2
	2 02 na 03 k 04.00 h.	1		1		2	1					1		1							3		1
BÚ	Palebná příprava	ZHN 3/85 odd. 60										1											
		vojska 3 dd								1	2												
		Celkem												4							4	150	—
	1. den operace	ZHN	1	1				2	1														
		vojska 5 md, 6 md	2	1				2															
		vojska 2 sl. 3 as														1			1				
		záloha		1					1								1						
			Celkem					6	4						2	1	1		1			11	199
	2. den operace	ZHN		1				1		1													
		vojska 3 as	1		1			2															
		oper. zálohy										1				2				1			
		záloha	1									1					1			1			
		Celkem					4	3						3	2	1			2		12	596	3
DÚ	3. a 4. den operace	ZHN	1					1															
		vojska			1			1															
		záloha		1	2							1	1			1							
			Celkem					5	2						4	1						10	293

Plán boje 6A se ZHN nepřítele

Příloha 2

TAJNÉ

VELITELSTVI 6. ARMÁDV

ej.

SCHVRLUTJ :

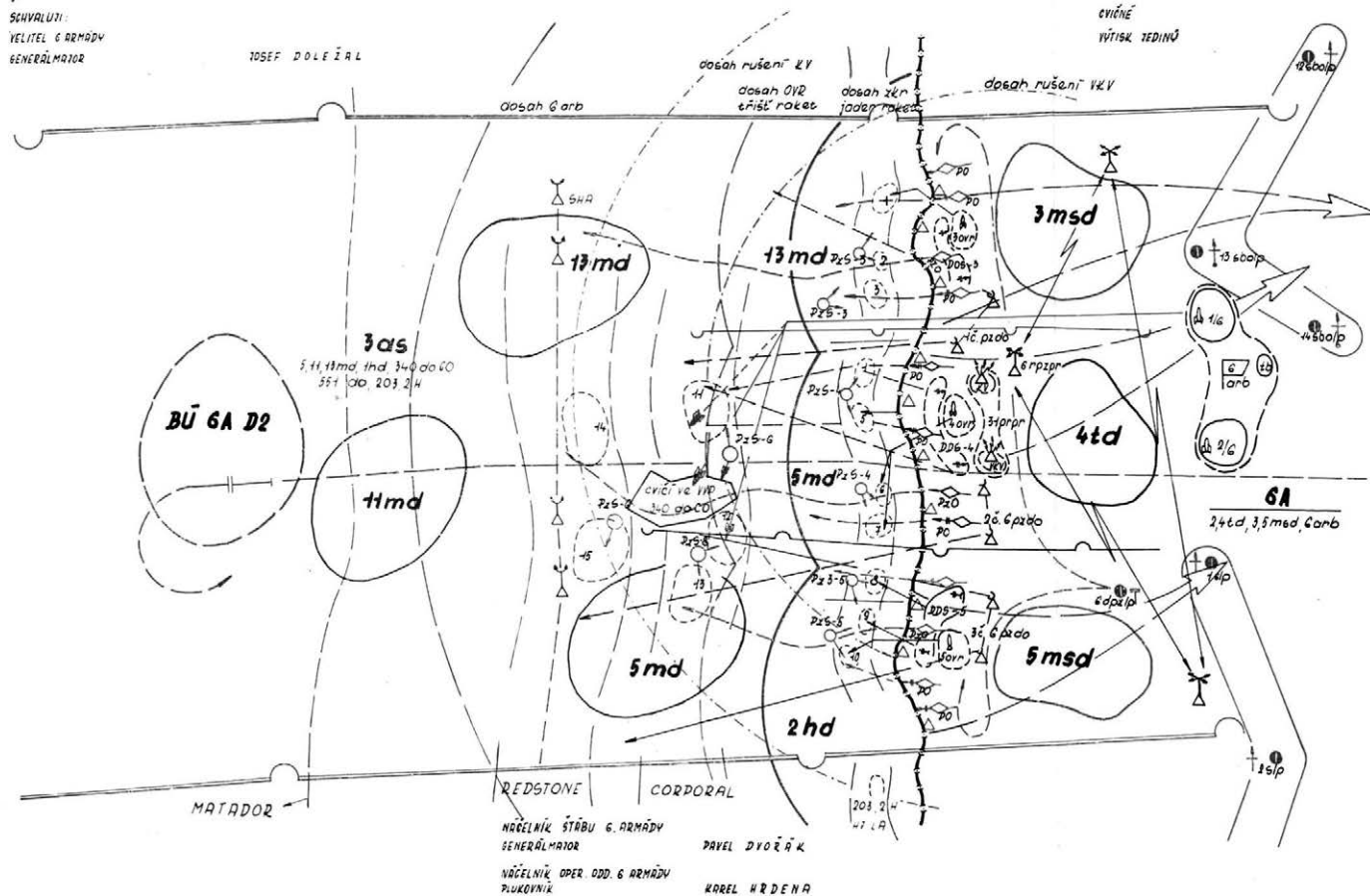
VELITEL 6 ARMADY

GENERALMAJOR

JOSEF DOLEŽAL

CVIČNÉ

VÝTISK ZEDINŮ

Prostředky ZHN nepřítele a jejich ničení

Číslo cíle	Prostředek	Jed-notka	Počet oz, hl	Do-střel v km	Do zahá-jení operace zjišťuje	V palebné přípravě		Do splnění BÚ		
						ničí	vý-sledek	zjiš-tuje	ničí	vý-sledek
1	bat. HJ	13. md	2	40	čís.	30 vr	—	čís.	DOS-3	
2	bat. 203,2 H	13. md	4	17	čís.	DOS-3	6	čís.	PO, DDS, 3 msd	2
	bat. HJ	5. md	2	dtd			2			
	bat. 203,2 H	5. md	4				—			
	bat. HJ	2. kd	2				—			
	bat. 203,2 H	2. kd	4				2			
	511 do 203,2 H	3. as	12				5			
11 12	340 do CO	3. as	2	120	čís.		1			
	dtd	dtd	dtd				dtd			
	taktických		30				15			5
	oper. taktických		2				1			—
	operačních		2				—			2
	let. nosičů		220				90			50

Francouzská obrněná divize na hranicích Československa

Podplukovník Čestmír Berka

Nedávno prošla našim a francouzským tiskem zpráva, že jednotky 1. francouzské obrněné divize mají být vzbuzeny přesunuty do jižní Německa a dislokovány v blízkosti československých hranic.

Československá vláda protestovala u francouzské vlády proti tomuto zámyslu, který demonstrativně pošlapává přátelská a kulturní pouta francouzského a československého lidu, vykoupená v dějinách krví a utrpením obou národů v boji proti společnému, hlavněmu nepříteli – německému militarismu.

Tímto provokativní čin proti citu francouzského a československého lidu se de Gaullova vláda pokouší znovu vybudovat osu: PARÍŽ-BONN.

Všimněme si však hlouběji vojenskostrategických zámýslů spojených s přemístěním této divize.

1. francouzská obrněná divize 2. francouzského armádního sboru v Západním Německu je v základě přeorganizovaná divizi francouzského typu 59. Skládá se ze dvou obrněných (tankových) brigád a jedné mechanizované, které jsou dosud rozmístěny: 1. obrněná brigáda v Saarburgu, 3. obrněná brigáda v Koblenz a 11. mechanizovaná brigáda v Landau.

Přemísťovaná divize je vybavena francouzskými tanky AMX a AMX-SS 11 s řízenými protitankovými raketami a v menším počtu staršími americkými tanky typu Patton M-48. Dále je vyzbrojena baterií raket Honest John a baterií atomových houfnic ráže 203,2 mm.

Obě francouzské divize, dislokované v Západním Německu, jsou údajně pod operačním velením NATO; v podstatě jsou francouzským vkladem do sestavy strategicko-operativního učenění NATO na středoevropském válčišti.

Zbytek pozemních „intervencních“ sil, které mají v budoucnosti tvořit mechanizované a obrněné (tankové) divize typu 59, má být dislokován na vnitřním teritoriu metropolitní Francie pod „národním velením“, ovšem s předpokladem, který je

vtipnou pointou v chystané de Gaullově hře o NATO. Jak uvádí exposé ministra národní obrany Messmera ve francouzské vládě, „mohou“ být dány k dispozici NATO na evropském válčišti podle toho jak bude pokračovat jejich reorganizace a v souladu s vývojem celkové situace.

De Gaulle si je pro příští časy pevně drží v své ruce proto, že jsou mu prostředníkem vlivu a nástrojem jeho manévru v NATO. Bude je zařazovat do útočné sestavy NATO podle toho, do jaké míry bude v něm růst mocenská váha Francie a Západního Německa v poměru sil k jiným protivníkům, zvláště pak k USA a Anglii.

De Gaulle si tak vložil do NATO svými dvěma divizemi v Západním Německu „špičku svého prstu“, ale ponechal si „celou ruku“ k tlaku na NATO, prozatím z vnějšku dovnitř.

*

K jakým změnám v dislokačním učenění NATO v Evropě může dojít při přemístění 1. francouzské obrněné divize do blízkosti československých hranic?

Předurčená divize, která má velitelské stanoviště v Trieru, byla až dosud součástí operačně-strategické zálohy velitele západoevropského válčiště.

„Paris-Soir“ z 6. února 1963 komentuje připravované přemístění 1. francouzské obrněné divize k československým hranicím takto: „Poprvé od roku 1945 budou francouzské vojenské jednotky umístěny u „železného opony“.“

Její přemístění na jih Německa, do blízkosti československých hranic znamená v každém případě posílení svazků v útočném uskupení NATO na jižním, podunajském operačně-strategickém směru, proti Československu, kde bude prvním sledem operačního sledu v součinnosti se svazky bundeswehru.

Přemístí-li se však v budoucnu s 1. obrněnou divizi

i celý 2. francouzský armádní sbor, dá se říci, že se mění na francouzské straně celá dosavadní de Gaullova „samostatná“ strategická koncepce „obraně Francie na Rýně“, a že de Gaulle přijal za svou Speidelovu vyslovenou útočnou, aktivní strategickou koncepci, která chce vyvolat rozhodující střetnutí s komunistickými silami na útočných pásmech a východitě k strategickému útoku, předpusunutých nejvíce na východ.

Zmíněný „Paris-Soir“ se zamýšlí nad politickým smyslem přemístění 1. obrněné divize a není dalek pravdě konstatuje-li, „že toto předpusnutí postavení u československých hranic až dosud zaujímaly západoněmecké a americké jednotky“ a dodává že „nové rozmístění francouzských ozbrojených sil má především politický význam, vyplývající z francouzsko-německé smlouvy podepsané 22. ledna t. r. v Paříži de Gaullem a kancléřem Adenauerem a od které se očekává intenzivnější splývání francouzské a západoněmecké armády.“

De Gaulle ubezpečuje prakticky nového „compagnon d'armée“ svou oddaností až za hrob rytířským gestem, kterým začleňuje svá vojska do prvního útočného strategického sledu NATO, aby nesla na svých bedrech první údery a tak poprvé v dějinách zpečetila nové „bratrské“ francouzsko-německé svazky; můžeme dodat, že stane-li se tak, bude to společně naposled prolítá krví.

De Gaulle tedy vložil do zrodu nové osy Paříž-Bonn nejen příslib společné a vlastní atomové a raketové výzbroje, kterou v budoucnu poskytne Francie Západnímu Německu, ale i slib, že francouzské svazky ponesou „stejný“ údel s vojsky bundeswehru.

Americký list „New York Times“ uveřejnil v nedávné době obsáhlý komentář k plánovanému přemístění 1. francouzské obrněné divize. Právě se v něm, že „plánované nové rozmístění“ francouzských jednotek v Německu není v podstatě rozhodnutím NATO. Souhlas Francie s ním

je jedním z vedlejších tajných výsledků francouzsko-německé smlouvy o spolupráci. Smlouva vskutku stanoví, že generální štáby francouzské vlády a bundeswehru musí „sblížit své doktríny s cílem dospět ke společným koncepcím.“ K tomu tentýž list poznamenává, „že o vyslání francouzských jednotek do exponovanějších východních oblastí v blízkosti československých hranic bylo rozhodnuto na základě předem předem obranné strategie, k níž se oba partneři rozhodli.“

Uvnitř dislokační strategické struktury NATO v Evropě probíhají samostatně svévolné přesuny prozatím francouzských svazků, které jsou ve své podstatě přízraky a hrozbami rozkladu NATO, nedojde-li k „zásahům“ do stávající koncepce ze strany horečně pracující vojenskopolitické a ekonomické osy Paříž-Bonn, která se stává stále větším rozhodujícím činitelem uvnitř samotného NATO.

Málokterý západní kapitalistický stát odráží tak bez-

prostředně vojenské a politické dění jako současná de Gaullova Francie. A naopak většina vojenských jevů a politické tendence se zračí ve francouzské vnitřní i zahraniční politice.

Zdá se, že pohyby francouzských divizí v Západním Německu začínají být i středem pozornosti a hlavně obav v Anglii a USA. A to jde teprve o přípravu. V jednom z posledních projevů ohlašuje de Gaulle, že hlavní „nápor“ na rozhodující mocenské postavení v Evropě podnikne až v roce 1970, kdy bude mít Francie vlastní raketové a atomové prostředky.

V únorovém projevu k absolutům Vysoké válečné akademie pak de Gaulle jasně nastínil perspektivu vojenské politiky Francie: „Je naprosto jasné, že pro lid jsou nezávislost a svoboda nepředstavitelné, nedisponuje-li lid nukleárními zbraněmi... Jistí lidé věří, že je lépe přijmout neutralitu... tito lidé však nedělají nic jiného, než čekají na svůj osud... Francii zakazuje její

geografická situace, dějinný *raison d'être* a politická povaha, jakoukoli neutralitu.“

*

V témže měsíci komentuje pokrokový francouzský tisk *L'Humanité* „Cesta 1. francouzské divize na československé hranice vede přes Bavorsko, jehož hlavním městem je Mnichov. Před 25 lety se právě na tomto místě podílela také tehdejší francouzská vláda na zradě, která umožnila rozkouskovat území Československa – mučedníka a vedla k strašlivým událostem z roku 1940.“

I když se dnes de Gaullova francouzská vláda znovu spojuje s nejhoršími nepřáteli naší země a francouzského lidu, dějiny se nebudou opakovat vzdor zbožnému přání a vůli těch, kteří by je chtěli opakovat. Nebude tak proto, že budoucnost národa tvoří myslící lidé, kteří si vzali poučení z dosavadních destruktivních zámyslů všech kapitalistických vojenských teoretiků.

Pohonné hmoty a ropný průmysl kapitalistických států

Podplukovník Jaromír Langer

Úspěch týlového zabezpečení vojsk v prvních operacích při omezeném počtu týlových útvarů a svazků operačního týlu bude do jisté míry záviset na dovedném a včasném využití místních prostředků i kořistního materiálu, zejména v době, kdy se útočící vojska značně vzdálí od svých základů a přísun z hloubky vlastního týlu bude značně zatížen.

Kapitalistické státy západní Evropy mají velké ekonomické a technické možnosti a po řadu let uskutečňují operační přípravu válčiště. Kromě jiného byly v tomto prostoru vybudovány rozsáhlé sklady ropy a pohonných hmot a to jak pro vojenskou tak i pro civilní potřebu. Je stále rozšiřována síť víceúčelových potrubí (produktovodů), neboť tyto země produkují značné množství kapalných paliv.

Proto konkrétní opatření operační přípravy válčiště musíme sledovat již v míru a předvídat vlastní opatření s cílem:

— **jaké prostředky** nasadit a která opatření uskutečnit v počátečním období války, aby bylo dosaženo bezprostředního výsledku v operační činnosti;

— **jaké zásoby** (prostředky) a v **kterých prostorech** bude možné využít pro okamžité zabezpečení útočících vojsk.

VOJENSKÉ EKONOMICKÉ PŘÍPRAVY NATO V ZÁPADNÍ EVROPE

Podle strategické koncepce NATO má evropské válčiště prvořadý význam a veškerá opatření k posílení válečné ekonomického potenciálu jsou uskutečňována v tomto prostoru nejintenzivněji.

Velení NATO přijalo zásadní koncepci, podle které ekonomický potenciál kapitalistické části Evropy bude protivníkem vyřazen a tíha zásobování bude spočívat v první fázi na vybudovaných skladech se zásobami a později na zámořských zemích. Přitom se nevylučuje možnost, že bude využito určité části ekonomického potenciálu rozmístěného na válčišti.

Na základě toho jsou uskutečňována veškerá opatření, zejména povinnost každého členského státu NATO vytvořit tříměsíční zásoby hlavních druhů vojenského materiálu a uložit jednoměsíční zásoby PHM pro civilní potřebu.

Výše zásob (tzn. tříměsíční zásoby) je kalkulována podle délky období, ve kterém bude možné obnovit přísun z USA a Kanady.

Zásoby materiálu jsou umísťovány i prostorově a to ve **třech pásmech**, která povšechně odpovídají rozdělení válčiště. V **bojové zóně** mají být skladovány **patnáctidenní zásoby**, v **předním pásmu** týlové zóny rovněž **patnáctidenní zásoby**, zbývající (tzn. **dvouměsíční**) zásoby pak v **základnovém pásmu** týlové zóny.

Zvláštní pozornost věnovaly orgány NATO zabezpečení pohonnými hmotami. Zásoby tohoto materiálu dnes představují třetinu všech vojenských zásob, uložených na válčišti.

Vypracování plánů zásobování PHM spojených ozbrojených sil a jejich realizování řídí bezprostředně stálá rada NATO pomocí svých pracovních orgánů (komise pro plánování ropy, komise pro potrubí, komise infrastruktury). Tyto orgány zkoumají stav zásobování PHM v členských státech NATO, vypracovávají plány, kontrolují výstavbu potrubí a kapacity PHM podle programů infrastruktury.

ty. Odpovědnost za zabezpečení však leží vždy na vládě příslušné země.

Ve válce se má hodnocením potřeby tekutého paliva a rozdělováním existujících

zásob zabývat zvláštní organizace, která má působnost nejen nad vojenskou, ale i nad občanskou potřebou zemí NATO a to ropy a ropných výrobků.

STAV A PLÁNY V ZÁSOBOVÁNÍ PHM

Do roku 1963 mají být v západní Evropě vytvořeny „spolehlivé“ tříměsíční zásoby PHM pro vojenskou a jednoměsíční pro civilní potřebu.

Za „spolehlivé“ se považují pouze ty zásoby, které budou pravděpodobně použitelné i po hromadném jaderném úderu. Tyto zásoby se v míru nepoužívají a jsou určeny pro krytí potřeby v počátečním období války.

Celková kapacita skladů PHM na válčišti se odhaduje od 1 do 4 mil. m³.

Důležité sklady jsou postupně spojovány systémem potrubí a to tak, aby i při vyřazení určitého potrubního směru bylo možno přepojením využít jiného odklonového potrubí. Sklady se budují z protiatomového hlediska, rozptýlí se do lesů, budov, maskují se a některé se nakrývají proti účinkům konvenční letecké munice. Většinu skladů tvoří polopodzemní železobetonové úkryty a budovy lehké konstrukce. Pro uložení se upravují i podzemní sklady v opuštěných dolech a přizpůsobují se bývalé podzemní vojenské objekty. Co do kapacity jsou největší sklady v uzlových víceúčelových potrubních místech a v letištních uzlech.

V roce 1961 bylo naplánováno vybudovat na středoevropském válčišti 1 milion m³ skladů PHM. Úkoly byly splněny na 80–90 %, celkem 106–125 skladů (z toho 52 na území NSR, 61 ve Francii, 9 v Belgii a 3 v Nizozemí).

Podle koncepce NATO považuje se za velmi důležitý prostředek dopravy paliv na válčišti **potrubní doprava**.

K dopravě PHM mohou být použita jednak stálá **víceúčelová potrubí** a také **polní potrubí armád** (průměr 152,4 mm – kapacita 76,3 m³/hod.; průměr 101,6 mm – kapacita 37,1 m³/hod.), které lze napojovat na stálá potrubí.

Víceúčelová potrubí NATO jsou určena převážně pro přísun PHM do hlavních zásobovacích základů a letištních uzlů na válčišti a vedou všeobecně až do prostoru bojové zóny.

V západní Evropě byla dosud vybudována víceúčelová potrubí, která začínají v námořních přístavech a vedou do prostoru NSR o celkové kapacitě 25 tisíc tun za 24 hod., takto:

— RÖTTERDAM, KÖLN s předpokládaným prodloužením WESEL, HANNOVER;
— ANTWERPEN, TRIER, ZWEIFRÜCKEN

— TRIER, FRANKFURT s předpokládaným prodloužením do FULDA;
— DUNKERQUE, CAMBRAI, CHALONS;
— LE HAVRE, CAMBRAI;
— DONGES, ZWEIFRÜCKEN, BRUCHSAL, předpokládané prodloužení do NÜRNBERG;

— MARSEILLE, DIJON, CHALONS;
— DIJON, BELFORT;
— DIJON, KEHL, předpokládané prodloužení do MÜNCHEN;
— LA SPEZIA, RIVOLTO.

Pokud se týká polních potrubí, považuje se tento druh dopravy za hlavní i v rámci polních armád.

Polní potrubí je vedeno až do sborových prostorů a je jím dopravována většina hlavních druhů paliv.

Realizováním této koncepce zásobování a po dokončení operačních příprav válčiště je možné předpokládat, že:

— víceúčelová potrubí vedoucí z námořních přístavů do zásobovacích základů a letištních uzlů budou zabezpečovat veškerý přísun PHM pro potřebu ozbrojených sil;

— na západním válčišti budou vybudovány sklady PHM se zásobami hlavních druhů paliv až do výše 1 mil. m³;

— kromě vojenských zásob budou vytvořeny jednoměsíční zásoby PHM pro civilní potřebu;

— tato opatření předvídalí krytí potřeby ozbrojených sil NATO na dobu nejméně 3 měsíců a zabezpečují i chod nejdůležitějších odvětví ekonomiky západoevropských zemí;

— slabinou zůstávají uzlové body dopravy, zejména námořní přístavy, ze kterých mají být spotřebované zásoby doplňovány a uzlová víceúčelová potrubní místa;

— vcelku možno konstatovat, že uskutečňovaná opatření včetně opatření v ropném průmyslu ve svém celku posilují válečný ekonomický potenciál NATO v západní Evropě.

ZRANITELNOST TĚŽBY, VÝROBY, DOPRAVY ROPY A ROPNÝCH PRODUKTŮ A POUŽITELNOST VE VÁLCE

Těžba ropy. Západoevropská těžba je zranitelná:

a) nevhodným rozmístěním těžebních oblastí nedaleko od hranic tábora socialismu;

b) soustředěním ropných polí na několik menších prostorů.

ad a) Z podrobného rozboru těžby a její dislokace v západní Evropě je zřejmé, že téměř celá rakouská produkce ropy je soustředěna u státní hranice s ČSSR. Více jak 45 % celkové těžby NSR je v nevelké vzdálenosti od hranic NDR.

To znamená, že 31 % západoevropské těžby je v taktické a operační hloubce, což v útočné operaci počátečního období války podle soudobých názorů vylučuje jakoukoli možnost využití těchto zásob a zařízení pro válku.

ad b) Důkladnější analýzou těžební problematiky je dále možné postřehnout, že těžba některých západoevropských zemí je soustředěna do jednoho, nebo několika menších prostorů, jejichž vyřazením je podlomena prakticky těžba celého státu. Tak např. Francie těží většinu ropy (60–65 %) v prostoru PARENTIS; Itálie veškerou produkci zabezpečuje ze dvou ropných polí na jižní Sicílii (RAGUSA, GELA), Nizozemí těží ve dvou menších prostorech (SCHOONEBEEK a RIJSWIJK), při tom prostor SCHOONEBEEK navazuje přímo na západoněmecký prostor západně EMS, který se podílí 25 % na těžbě NSR.

Vzhledem k malému podílu těžby na spotřebě západoevropských kapitalistických zemí působení na těžbu vojenskými prostředky se bezprostředně neodrazí v produkci a v zabezpečení armád a států NATO v průběhu ozbrojeného zápasu zvláště v jeho počátečním období.

Je tedy možné předpokládat, že minimální 30 % těžby nelze použít vůbec (je v taktické hloubce) a 40–50 % je, vzhledem ke své vysoké koncentraci a nevhodnému rozmístění (poblíž důležitého hospodářského nebo vojenského centra), značně zranitelné. Lze tedy počítat maximálně s 5–6 mil. tun těžby, což podle současné spotřeby by zabezpečovalo západní Evropu zhruba na 3–4 %, provedením různých technických a organizačních opatření, radikálním snížením civilní spotřeby (zejména vozidel a topných

paliv) je možné uvažovat s krytím na 10 až 15 %.

Zpracování ropy. V západní Evropě pracují převážně moderní rafinerie ropy, které se skládají z řady složitých výrobních zařízení. Tyto pak určují komplexnost výroby toho kterého závodu, jeho zaměření, jakost produktů a sortiment.

Převedení výroby na jiné druhy, nebo změnění podílu výrobků (to znamená např. zvýšení výroby pohonných hmot na úkor topných olejů) vyžaduje značných technických zásahů, je časově zdlouhavé a v některých případech i nemožné.

V rafineriích je vysoká mechanizace a automatizace výroby, závody jsou charakteristické lehkostí staveb, rozmanitou a složitou potrubní sítí a přísunou návnosností jednotlivých procesů. Každý závod je závislý na plynulém přísunu elektrické energie a páry, samozřejmě nehlédě na dodávku základní suroviny — ropy.

Jak bylo objasněno v předcházejících státech, většina západoevropských rafinerií pracuje ze zámořských rop, které jsou do závodů dopravovány ropovody nebo tankovými loděmi (buď po moři, nebo po vnitrozemských vodních cestách) v některých případech po železnici. Činnost těchto podniků je zcela závislá na pravidelnosti a spolehlivosti dopravních prostředků a zařízení.

Rafinerie jsou kromě toho charakterizovány svou velikostí. V současné době závody o ročním výkonu 5 mil. tun nejsou zvláštností a je tendence budovat i nadále tyto velké podniky. Výstavbou takovýchto velkých závodů prudce stoupá zranitelnost zpracování ropy. Protože zpravidla na moderní rafinerie bezprostředně navazují petrochemické závody (typické pro Francii a NSR) zvyšuje se i zranitelnost tohoto pro zabezpečení ozbrojeného zápasu důležitého odvětví chemické výroby.

Rafinerie pracují s výbušnými nebo hořlavými materiály a součástí každého závodu jsou rozsáhlé nadzemní sklady ropy a ropných výrobků.

Všechny tyto činitele zvyšují zranitelnost jednotlivých podniků. Podle zkušeností světové války je známo, že přes sebevětší úsilí se nepodařilo udržet rafinerie v chodu, bylo-li na ně vedeno systematické bombardování (tzn. klasickými leteckými pumami).

V jaderné válce odolnost průmyslu zpracování ropy je nesrovnatelně nižší než při vedení války klasickými prostředky. Rafinerie velmi málo odolávají účinkům tlakové vlny, tepelnému záření a okruh ničivých účinků je podstatně větší než u jiných odvětví průmyslové výroby.

Přes všechny tyto činitele, zvyšující zranitelnost zpracování ropy nelze ani v soudobých operacích počítat s úplným a dlouhodobým vyřazením všech závodů zpracovávajících ropu. Vzhledem k jejich značnému počtu a dislokaci nebudou všechny podniky zasažené a některé budou moci (třeba i po etapách) obnovit výrobu. Ta však nebude schopna plně zabezpečit pohonnými hmotami ozbrojené síly nepřítele na západním válečném frontě.

Z uvedeného vyplývají tyto závěry:

Západoevropské rafinerie trpí jako celek svým nevhodným prostorovým rozmístěním. Závody staršího data stavby jsou umístěny v důležitých, velkých přístavech. Nově budované závody jsou dislokovány v místech největší spotřeby, tzn. ve významných průmyslových aglomeracích. Tím je zranitelnost těchto podniků podstatně zvýšena.

Kromě toho je většina rafinerií západní Evropy umístěna do několika soustředění, což opět zvyšuje zranitelnost průmyslu tohoto druhu.

Posuzováno z těchto hledisek je možno klasifikovat (co do zranitelnosti) zhruba tyto prostory:

NSR: — Prostor PORÚŘÍ (DUISBURG, DORTMUND) — 35 % produkce NSR;

— prostor KÖLN — 25 % produkce NSR;

— prostor HAMBURG — 19 % produkce NSR.

V těchto třech prostorech je tedy soustředěno 80 % všech kapacit NSR. Kromě prostoru HAMURG, který je, mimo jiné, významným přístavem a průmyslovým centrem a v nevelké vzdálenosti od hranice NDR, jsou obě hlavní soustředění rafinerií přímo v nejdůležitějších průmyslových aglomeracích NSR.

NIZOZEMÍ: — Prostor ROTTERDAM — 100 % produkce Nizozemí. Toto soustředění rafinerií je největší ze všech zemí západní Evropy, pracuje v něm i největší rafinerie Evropy (15 mil. tun), pátá co do velikosti v kapitalistickém světě. Přístav sám je rovněž největším v Evropě a druhým na světě (podle obrátu zboží). Začíná zde ropovod, který záso-

buje rafinerie v Porúří a v Porýní. Jsou zde vojenské sklady (PH) NATO a rovněž odtud vede vojenské potrubí do NSR.

BELGIE: — Prostor ANTWERPEN — 94 % produkce Belgie. Kromě toho jsou zde rozsáhlé závody a přístavní zařízení země, vojenské sklady NATO a potrubí NATO, vedoucí Belgií do západních částí NSR.

VELKÁ BRITÁNIE: Tato země má největší kapacitu — 51,3 mil. tun. Charakteristický je malý počet závodů, což ukazuje na velikost těchto podniků. Největší jsou ve: FAWLEY (SOUTH-HAMPTON), KENT, SHELL/HAVEN, STANLOW a v MILFORD HAVEN. Všechny jsou na pobřeží a podílejí se 76 % na nominální kapacitě země.

FRANCIE: V prostoru LE HAVRE, MARSEILLE a BORDEAUX, které jsou kromě toho významnými přístavními centry (i vojenskými), je soustředěno 84 % všech kapacit Francie. V prostoru MARSEILLE kromě toho je vybudován velký ropový přístav (LAVERA), odkud je veden jihoafrický ropovod, kterým budou zásobovány rafinerie v jižním Německu a ve východní Francii. Jsou zde rozsáhlé sklady ropy. Z LE HAVRE a MARSEILLE vedou rovněž důležitá víceúčelová potrubí NATO a v těchto prostorech jsou i vojenské sklady pohonných hmot.

ITÁLIE: V prostoru GENOVA, NAPOLI a na jižní SICÍLII, které jsou opět důležitými přístavními centry je soustředěno 45 % všech kapacit Itálie.

V nejbližších letech, po dokončení výstavby rafinerií v těchto prostorech se zvýší kapacita na 65 %. V přístavu GENOVA a v jeho okolí kromě toho, je výchozí místo třech ropovodů, z toho jeden (ve stavbě) bude zásobovat rafinerie v severní Itálii, Švýcarsku a v jižním Německu.

RAKOUSKO: Veškeré rafinerie země jsou soustředěny ve WIEN, z toho jedna ve SCHWECHAT vyrábí 95 % rakouské produkce.

Z celkové kapacity rafinerií rozmístěných na západním válečném frontě (včetně Itálie; rozumí se kapitalistická část) je tedy téměř 75 % nevýhodně dislokováno a to buď v průmyslových nebo dopravních centrech, kromě toho tyto rafinerie jsou koncentrovány do několika menších prostorů.

Vzhledem k vysoké zranitelnosti výroby, k nevýhodné dislokaci, k závislosti na dopravě (v první řadě zámořské) je

Z kapitalistických armád

zpracování ropy v západní Evropě velmi labilní a toto odvětví je nejzranitelnější z celého ropného průmyslu.

Za použití jaderných prostředků obnova velkých a moderních rafinerií nebude pravděpodobně proveditelná a tudíž i výroba ropných produktů nebude mít v průběhu ozbrojeného zápasu podstatný

hospodářský ani vojenský význam. Vše bude záviset na dopravě výrobků.

Pro období hospodářských příprav jsou však kapacity ropného průmyslu západní Evropy dostatečně velké a jsou schopny zabezpečovat ekonomiku zemí i ozbrojené síly kvalitními výrobky v dostatečném množství i sortimentu.

DOPRAVA ROPY A ROPNÝCH VÝROBKŮ

Primární význam v dopravě ropy má **námořní doprava**. Její klíčové místo je dano nedostatečnou soběstačností v ropě a snadnou zranitelnou těžbou, pokud na území západní Evropy existuje.

Hlavním vývozcem jsou země Středního Východu (73 %), severní Afrika (12 %) a Jižní Amerika (9,3 %). Ze socialistického tábora se dováží 4,2 % z celkového dovozu.

Ze Středního Východu se většina (60 až 70 %) ropy dopravuje tankovými loděmi, dvěma kursy přes Suez nebo kolem Afriky do mořských přístavů západní Evropy. Část ropy (30–40 %) proudí ropovody do přístavů na Středozemním moři, odkud je dopravována opět loděmi.

Námořní doprava má tyto hlavní nedostatky:

a) **snadná zranitelnost důležitých ropných přístavů, mořských úžin, kanálů a lodí v těchto oblastech;**

b) **poměrná zranitelnost transportu na dlouhých cestách kolem kontinentů.**

Velení NATO vyhodnotilo zkušenosti druhé světové války, zejména výsledky ponorkové války a uskutečňuje řadu opatření k zabezpečení transportů do Evropy, protože považuje přísuny za jediný prostředek zásobování vojsk na tomto válečnickém v případě jaderné raketové války.

Toutéž intenzitou, jakou jsou vyvíjeny prostředky podmořského loďstva (atomové raketové ponorky), jsou zdokonalovány prostředky pro boj proti ponorkám.

Jsou budovány a připravovány přístavy v méně významných oblastech a provádějí se zkoušky s **vykládáním na volném moři nebo na neupravené pobřeží**. Takto se předpokládá, že bude vykládáno až 40 % všech nákladů.

Naproti tomu značně rychle stoupá zranitelnost mořské dopravy tím, že pokračuje výstavba stále větších tankových lodí. Tyto mohutné jednotky se mohou

vykládat pouze v několika přístavech Evropy nebo je nutno ropu přečerpávat na volném moři do menších lodí, nebo člunů.

Lodi s větším ponorem musí volit vždy kurs kolem Afriky (vzhledem k Suezmu).

Citlivými místy pro západní Evropu jsou zejména:

a) **přístavy:** HAMBURG, WILHELMSHAVEN, ROTTERDAM, LE HAVRE, SAINT NAZAIRE, BORDEAUX, MARSEILLE (LAVERA), GENOVA, NAPOLI, VENEZIA, LONDON, SOUTHAMPTON, BANJAS, TARABULUS, CHEJFA, SAJDA, BOUGIE, LA SKHIRA;

b) **průplavy:** SUEZ;

c) **úžiny:** GIBRALTAR, LA MANCHE, BAB EL MANDEB, HORMUZSKÝ průliv (Perský záliv).

Kapitalistické státy světa disponují však rozsáhlou tankovou flotilou (téměř 69 mil. dwt) a rovněž stavba nových lodí je vysoce rozvinuta. Lze předpokládat, že jejich loděnice jsou schopny spustit na vodu ročně nejméně 500 – 600 jednotek o celkové tonáži 19 – 20 mil. dwt, tzn. téměř třetinu světové tonáže.

Porovnáme-li s těmito údaji lodní tonáž, která byla potopena v obou světových válkách (při čemž za první světové války bylo potopeno více lodí než za druhé světové války) je zřejmé, že zcela přerušit dovoz do Evropy bude úkol velmi těžko splnitelný, i když je řada činitelů, které zranitelnost zvyšují proti minulým válkám (jaderné raketové prostředky, velké tankové lodě, nové zjišťovací prostředky atd.).

Je-li přisunuta ropa (nebo i ropné výrobky) do mořských přístavů, její cesta zpravidla zde nekončí. Je dále dopravována pozemními dopravními prostředky do rafinerií nebo do distribuční sítě.

Jedním z **nejpevnějších druhů pozemní dopravy** je bezesporu **potrubní doprava**. Ve většině případů je potrubí zapuš-

těno do země, což zvyšuje jeho odolnost i za použití atomových zbraní.

Potrubí z vojenských hledisek rozdělujeme do dvou skupin:

— **ropovody**, určené pouze pro dopravu suroviny a z tohoto hlediska i vybudované;

— **víceúčelové potrubí** (produktovody), určené pro dopravu téměř všech pohonných látek.

Budování ropovodů bylo v západní Evropě zahájeno v posledních desetiletích a hospodářsky jsou využívány dvě linky (WILHELM SHAVEN, WESSELING a ROTTERDAM, GODORF). V roce 1963 má být uvedeno do provozu potrubí LAVERA, KARLSRUHE.

Tato síť má podstatný význam pro zásobování západoněmeckých a částečně i francouzských rafinerií.

Zranitelnými místy jsou uzlové body ropné přístavy a mohutnou skladovací kapacitou ropy a důležité přečerpávací stanice.

Víceúčelová potrubí byla budována převážně státní péčí a slouží většinou vojenským účelům. Podle názorů velení NATO budou tato potrubí v případě války jediným spolehlivým dopravním prostředkem, námořním přístavem počínaje a armádním zásobovacím prostorem konče (tzn. 30 až 40 km od linie fronty).

Nejzranitelnější jsou námořní přístavy a přečerpávací zařízení, kde začínají jednotlivá víceúčelová potrubí: ROTTERDAM, ANTWERPEN, DUNKERQUE, LE HAVRE, DONGES, MARSEILLE, LA SPEZIA, RAVENNA. Poměrně zranitelnými jsou i přechody přes velké vodní toky, zejména přes RHEIN (KEHL, GERMERSHEIM, j. MAINZ).

Pro ekonomiku kapitalistických území západní Evropy mají velký význam i ostatní druhy dopravy. Podle množství přepravených nákladů je to **doprava po vnitrozemských vodních cestách, železniční a silniční doprava.**

Státy západní Evropy disponují mohutným parkem říčních tankových lodí a síť splavných toků je zejména v severní části poměrně značně rozvinuta. Po vodních cestách je dopravována jak ropa, tak i ropné výrobky. Vzhledem ke své hospodárnosti vytlačila tato doprava i železnici.

Značnou nevýhodou vodní dopavy je její vysoká zranitelnost, která je prakticky dána splavností vodních cest.

V průběhu ozbrojeného zápasu bude mít vodní doprava asi malý podíl na celkové přepravě ropy a produktů. Velení NATO hodlá využít říční lodě jako skladovací kapacity.

Železniční a automobilní doprava má význam zejména pro přepravu produktů ke spotřebitelům. V posledních letech se značně rozvinula automobilní doprava, byla zahájena výroba návěsných velkoprostorových cisternových aut s přívěsy, které mají vysokou využitelnost pro potřeby ozbrojených sil.

Zranitelnost obou druhů dopravy je dána celkovými podmínkami na válčisti, stupněm zničení prostoru, množstvím použitých jaderných pum na komunikační centra a důležité přechody přes vodní toky atp. Daleko zranitelnější je železniční doprava.

Západní válčisti (v části kapitalistického tábora) je však charakterizována hustou a poměrně dobře rozvinutou sítí silnic a železnic, což dává předpoklady pro objezdy a pro využití nepoškozených úseků. **Přerušit zcela tuto dopravu nebude možné a pro potřeby ozbrojených sil bude síť dostačující, avšak realizovat rozvinuté vazby ekonomiky vyspělých kapitalistických států železnice a silnice schopny nebudou.**

Velení NATO předvídá labilnost těchto druhů dopravy a organizuje řadu opatření k zmenšení následků napadení komunikací. Zvláštní přípravy jsou uskutečňovány k zabezpečení plynulé dopravy přes velké vodní toky (jako např. RHEIN, náhradní přemostění apod.).

Sklady. Největší skladovací kapacity pro občanskou potřebu jsou ve velkých ropných přístavech, u dálkových ropovodů a v rafineriích. Tyto sklady jsou nadzemní a nekryté, zpravidla velké tankové nádrže o obsahu 20 — 30 tis. m³. Ropné výrobky jsou skladovány ve velkodistribuční síti a u čerpacích stanic. Tyto sklady bývají zpravidla kryté a v mnohých případech i podzemní.

Vojenské sklady jsou zpravidla poblíže jednotlivých víceúčelových potrubí a jsou soustředovány do zásobovacích základen. Důležité sklady jsou rovněž poblíž významných letištních uzlů. Pokud jde o vybudování, mají sklady různý charakter (podzemní, nadzemní aj.).

Velké sklady, zejména v ropných přístavech a u důležitých rafinerií (jsou vždy nadzemního typu) i když nemusí být bezprostředním cílem úderu, budou zni-

čeny při útocích na ekonomická a dopravní centra. Vzhledem k jejich citlivosti nedá se předpokládat jejich další použití.

Využití všech občanských zásob, vzhledem k jejich dislokaci a snadné zranitel-

nosti nebude pravděpodobně možné, vyjma zásob distribuční sítě, rozmístěných po celém území západní Evropy. Tyto však nebudou mít podstatný význam pro krytí potřeby na delší časové období.

VLIV OZBROJENÝCH SIL A PROSTŘEDKŮ NA ROPNÝ PRŮMYSL PRO VÁLKU

Pro vedení ozbrojeného zápasu v počátečním období války mají rozhodující význam jednak zásoby, které byly vytvořeny v míru, patřičně rozmístěny na operační směry a úkryty, jednak dopravní prostředky, které je přisunou spotřebitelům (vojškům). Kromě toho vojska sama disponují pohyblivými zásobami, k zabezpečení bojové činnosti na určité, krátké časové období, než jim budou nové zásoby přisunuty.

Proto také působení ozbrojených sil a prostředků (tzn. bombardování, raketové úderů atp.) na vojenskou dopravu a vojenské sklady PHM se odrazí v zabezpečení vojsk a tudíž i v možnosti jejich pohybu až za několik dní.

Stanovení tohoto období podle možnosti dopravy a skladů má význam pro určování úderů (a to jak místně, tak i co do možnosti).

Daleko složitějším problémem je však odhadnout jednotlivé vazby ekonomiky koalice států (v tomto případě NATO), jejich uzlová místa a použitelnost pro potřeby války na západním válečném.

Klíčové a určující místo má **mořská**

doprava. Bude-li při zahájení ozbrojeného zápasu veden intenzivní boj ozbrojenými prostředky proti tankovým lodím a uzlům námořní dopravy, je možno předpokládat, že se v krátkém časovém období ochromí výroba ve zpracovatelském průmyslu a to bude mít za následek vážné poruchy v ekonomice států. Za určité období (vzhledem k vyčerpání stávajících a nezničených skladů) se zastaví i přisun ozbrojeným silám, ať již jsou zásobovány z domácích nebo ze zahraničních rafinerií.

Pro chod ropného průmyslu jsou rozhodující velké a moderní rafinerie ropy, jejich vyřazením se zastaví v západní Evropě výroba kvalitních ropných produktů, které potřebují ozbrojené síly zejména.

Možno konstatovat, že působením na ropný průmysl a dopravu ropy a produktů ozbrojenými prostředky se vážně oslabí jak ekonomický potenciál, tak i průběh ozbrojeného zápasu.

V této oblasti jsou citlivá místa: **doprava** (mořská, říční, železniční, silniční, uzlová místa potrubí), **zpracování** (rafinerie) a **skladovací kapacity** (zvláště zásobovací základny a sklady v přístavech).

MOŽNOSTI VYUŽITÍ VOJENSKÝCH ZÁSOB VLASTNÍMI VOJSKY

V prvních operacích frontového rozsahu mohou se vlastní vojska setkat většinou se zásobami polního charakteru, tzn. s divizními a armádními zásobami a dopravními prostředky, zvláště s polním potrubím (kalkulačně 1 trasa polního potrubí na šířku fronty 60 — 80 km), se zásobami na letištích a s víceúčelovými potrubími, která vedou do důležitých letištních uzlů a též s polním potrubím položeným polním způsobem z komunikační zóny.

Kromě toho je v bojové zóně rozmístěna značná část skladů ozbrojených sil NSR.

Všeobecně v tomto prostoru mohou být 15denní zásoby.

Využití těchto zásob bude závislé na **stupni zničení** jadernými a ostatními údery a **na tempu postupu vojsk**. Zkušenosti z minulých válek potvrzují, že těžba a využívání místních prostředků a kořisti mělo vždy důležité místo v zásobovacím systému armád.

Používané PHM jsou v podstatě stejné. Je však nutno znát charakteristiku paliv NATO, jejich zaměnitelnost a použitelnost.

Využití bude závislé na řadě dalších činitelů, které je možno ovlivnit před zahájením ozbrojeného zápasu. Je to zejména **důkladná a podrobná znalost organizace a činnosti** týlu protivníka, rozmístění jeho zásob, **odpovídající organizace ko-**

řistní služby a všestranné zabezpečení týlového průzkumu, zejména však jeho vybavení pohyblivými a rychlými indikačními prostředky tak, aby kořisti mohlo být využíváno minimálně svazkem počínaje. To si vyžadují podmínky jaderné raketové války.

Při vedení dalších frontových operací, zejména po přechodu řeky RHEIN jsou na poměrně menším prostoru předního pásma tylové zóny rozloženy značné zásoby a to jak ve skladech (ve výši 15denní spotřeby), tak také v tomto prostoru je nejhustší síť víceúčelových potrubí, skládů na leteckých, v zásobovacích základnách. Jsou zde vojenské zásoby NSR, Belgie, Nizozemí, USA, Velké Británie a Francie.

Vzhledem k prodloužení vlastního přísluhu a ke zvětšující se vzdálenosti, která bude mezi vojsky a zásobovacími základnami, bude využití právě těchto zásob nejvíce aktuální.

Co do množství je nejvíce vojenských zásob rozmístěno na zbývajících částech týlové zóny, z nich nejdůležitější jsou prostory, kde začínají víceúčelová potrubí a v jejich okolí jsou též rozsáhlé sklady paliv (ROTTERDAM, DUNKERQUE, LE HAVRE, DONGES, MARSEILLE, LA SPE-

ZIA, RAVENNA). V základnovém pásmu tylové zóny budou nejméně dvouměsíční zásoby pro ozbrojenou sílu NATO, působící na tomto válčišti.

Je nesporné, že se všemi zásobami počítat a ani uvažovat nelze. V průběhu operací počátečního období války bude část zásob spotřebována, část bude zničena jadernými údery a část zničena protivníkem při ústupu. Avšak nelze předpokládat, že bude zničeno vše.

Vzhledem k množství zásob a prostředků, které byly orgány NATO na toto důležité válčiště soustředěny, bude nutno uskutečňovat taková vojenská opatření, která by dovozovala jejich co největší využití. To má značný význam pro válečné ekonomický potenciál vlastní země.

Tzn., že je nutno navrhnout cíle ničení po důkladném rozboru situace paliv, a to pouze ty, které mají okamžitý vliv na ozbrojený zápas a naopak sledovat ty prostředky a kapacity (vojenské a civilní), které bude možno využívat vlastními vojsky, zahrnovat je do strategického operačního zámyslu, vystříhat se působení na ně ozbrojenými prostředky. V některých případech bude nutné dávat i úkoly vojskům k jejich přednostnímu zachycení.

MOŽNOSTI VYUŽITÍ ROPNÉHO PRŮMYSLU A OBČANSKÝCH ZÁSOB PROTVÍKÁ VLASTNÍMI VOJSKY

Členské státy NATO na středoevropském válčišti jsou vysoce ekonomicky vyvinuté. Spotřeba ropných výrobků na jednoho obyvatele je poměrně značná: Nizozemí — 820 kg, Belgie — 815 kg, NSR — 722 kg, Francie 590 kg. Také ropný průmysl těchto zemí je značně rozvinutý, zvláště zpracování ropy a skladové kapacity.

Jejich využití musí se obecně řídit stejnými zásadami jako vojenských zásob a prostředků protivníka.

Kromě toho obsazení důležitých prostorů těžby a zpracování, ležících jednak v hraničních oblastech nebo na operačních směrech bude mít záporný vliv na ekonomiku protivníka a podle stupně poškození může být využito i pro potřeby ekonomiky vlastní koalice. Zde je nutná úzká spolupráce mezi vojenskými orgány a hospodářskými organizacemi států Varšavské smlouvy.

Jejich využití bude především možné (rozumí se časově) ozbrojenými silami a pro jejich zabezpečení, zejména distribučních skladů pohonných hmot, dopravních kapacit, skladů „spolehlivých“ zásob PHM atp.

Pro potřeby ekonomiky vlastních zemí bude možno využívat nepoškozených surovin, průmyslových, zpracovatelských kapacit a různých dopravních prostředků.

Vzhledem k rozvinutosti ropného průmyslu a specifickým vlastnostem západní Evropa v oblasti ropy může mít využití těchto zdrojů poměrně značný význam pro zvýšení válečného potenciálu zemí Varšavské smlouvy.

I přes ničivý charakter ozbrojeného zápasu daný jadernými raketovými prostředky lze předpokládat využití částí vojenských i civilních zásob a prostředků.

Z á v ě r.

V ekonomice měl a má pro vedení ozbrojeného zápasu stále větší význam ropný průmysl. Ropa se stala velmi cennou a hledanou surovinou, čím dále tím více je zpracovávána na větší počet kvalitnějších výrobků, které jsou buď bezprostředně použity, nebo tvoří základnu pro další průmyslová odvětví.

Stoupá podíl ropy v hospodářství vyspělých států a zvyšuje se současně i její využití v ozbrojených silách. Armády vybavené nejmodernější technikou, plně motorizované jsou zcela závislé na ropných výrobcích. Pouze americká armáda spotřebovala v minulých letech (tzn. v mírovém období) ročně okolo 35 mil. tun ropných výrobků, tzn. tolik, kolik se vytěžilo v roce 1910 na celém světě.

Tak jak se zvyšuje význam ekonomiky (a ropy) pro úspěšné vedení ozbrojeného zápasu, stejným poměrem stoupá význam působení ozbrojenými prostředky na ropný průmysl a zásobování pohonnými hmotami pro chod ekonomiky protivníka i pro činnost (pohyb) jeho ozbrojených sil.

Na druhé straně rozsáhlé výrobní, dopravní a skladovací kapacity dávají reálný předpoklad jejich využití i při vedení války jadernými raketovými prostředky. Použití zařízení a kapacit protivníka, a to jak civilních tak vojenských, vyžaduje důkladnou znalost prostoru, možnosti použití, vývoj rychlých a účelných indikačních prostředků, spolupráci civilních a vojenských orgánů a organizací.

Také volbu cílů, které mají být zničeny, nutno podrobit důkladným rozborům, a to do jaké míry se narušení nebo vyřazení určitých objektů odrazí v okamžitém vlivu na činnost ozbrojených sil protivníka, tak i s ohledem na možnost využití těchto prostředků pro vlastní potřebu.

Velení vojskům v dynamice boje

Generálmajor Ján Lipov ý

Několikaleté zkušenosti z taktických i operačních cvičení potvrzují, že s rozvojem boje a operace v hloubce dochází i k největšímu narušování pevnosti řízení vojsk. Současná vyspělost velitelského sboru, pracovní návyky příslušníků štábů, zabezpečují, že se dovedou v každé situaci správně rozhodnout. Bylo dosaženo i určité zručnosti v rozpracování a plánování všech opatření určených k uskutečnění rozhodnutí. Hlavním problémem nyní je, aby ze štábů svazů a svazků pronikla tato opatření včas k vykonavatelům a aby bylo zabezpečeno jejich správné pochopení zejména v dynamice boje.

Z toho vyplývá, že je třeba uskutečnit mnoho organizačních opatření, která zabezpečují plynulost velení.

Vycházím ze studia ustanovení našich bojových řádů, které tyto otázky v principech řeší, z mnoha námětů uvedených např. ve Vojské mysli čis. 1/1962 v článcích plk. Pekaře a plk. Varvařovského, z příspěvků ve Vojské mysli čis. 6/1962 a ze zkušeností získaných na cvičeních svazů a svazků.

Organizace velení musí být zkoumána vzhledem k podstatným změnám charakteru soudobého boje, zejména v počátečním ob-

dobí války, s důrazem na vysokou operativnost. Toho dosáhneme, bude-li velitel a štáb rychle získávat a zpracovávat zprávy o situaci, správně se rozhodovat, předávat úkoly podřízeným, organizovat a udržovat součinnost a zabezpečovat kontrolu bojové činnosti vojsk. Činnost velitelů a štábů při řízení vojsk bude uskutečňována rychlostí odpovídající charakteru soudobého boje. Této rychlosti dosáhneme především tím, že budeme jednotně chápat zásady vojského umění, přesně plnit ustanovení řádů a v jejich duchu rozvíjet iniciativu ve své činnosti. S tím pak bude na všech stupních pevně sladěna metodika práce velitelů a štábů, takže i na značné vzdálenosti budeme moci dobře předvídat vzájemnou činnost a pracovat ve vzájemném souladu. V opačném případě bude docházet k zdlouhavému předávání rozkazů a nařízení, k vysvětlování pokynů pojítky, což zabere mnoho drahocenného času, vzniknou nejasnosti a vojskům nezbude čas na organizaci a provedení rozhodnutí.

V řádech i v článkách Vojské mysli, zejména v čis. 6/1962, byla dostatečně rozzebrána organizace velení v dynamice boje. V článku uvedu některé zkušenosti z práce štábů při zajišťování velení v dynamice boje.

Přemístování míst velení

Před zahájením přemístování hlavního místa velení, VS je třeba, aby PVS napřed upevnilo velení s prvosledovými svazky. Před zahájením přemístování bude účelné, aby velitel a ZVP odjeli k jednotlivým svazkům s jejich směrovým důstojníkem, popř. jeden z nich na PVS. Přemístování zahajuje náčelník štábu v době, když uvedení funkcionáři oznámili, že jsou již na nových stanovištích a z nového VS operační skupina navázala spojení. Směroví důstojníci u svých svazků provedou do skončení přesunu VS kontrolu a na nové VS přijedou již s nejnovějšími údaji o situaci svazku. Tímto způsobem je zabezpečeno, že v době

přemístění VS svazů „cítí“ svazky jeho řízení.

V tomto období je však velmi důležité, aby každý funkcionář štábu který odešel k samostatnému plnění úkolu, dodržel tyto zásady:

- hlásil svému nadřízenému odchod;
- oznámil před odchodem štábu svazku že je na cestě k němu;
- hlásil ihned po příchodu k svazku na své VS nebo na operační skupinu svůj příchod na nové VS dále místo podle mapy a předal informaci, jak svazek plní úkoly;
- hlásil před odjezdem od svazku na

VS svazu dobu odjezdu svému nadřízenému — náčelníkovi směru;

— informoval bezprostředně po příchodu k svému svazu nadřízeného o situaci svazku;

— jede-li na své cestě okolo PVS nebo VS jiného svazku, vždy se zde zastavil (je-li čas), zjistil situaci a hlásil ji rovněž svému nadřízenému.

Zkušenosti z války ukázaly, že pravidelný osobní styk s podřízenými má prvořadou důležitost zejména v pohybových fázích.

I když je tento styk krátkodobý, má pro bojující jednotky, jejich velitele a štáby velký význam.

Vzpomínám si, že jako velitel střeleckého praporu jsem se setkal téměř denně s velitelem brigády a v důležitých situacích s velitelem sboru. V době, kdy se prapor připravoval k úkolu, přišel ke mně vždy alespoň styčný orgán brigády nebo sboru, který se zúčastnil nejdůležitějších fází boje, a svého velitele pak informoval o jeho průběhu.

Byl-li prapor v záloze velitele sboru, byl jsem vždy na jeho VS, kde jsem také osobně dostával další úkoly. Je těžko vysvětlovat jakým morálním povzbuzením bylo pro mne i vojáky, když v době pronásledování nepřítele přijel mezi nás náčelník štábu sboru. Osobně se přesvědčil o situaci, pora-

dil, vytknul a usměrnil další činnost. Jeho přítomnost byla krátkodobá, ale vojska cítila, že i vyšší velitelé jsou s námi, řídí naši činnost a pomáhají nám. To se vždy projevovalo ve zvýšeném úsilí všech příslušníků praporu v boji samém. Tohoto mocného prostředku — osobního styku — však zpravidla v dynamice boje neuplatňujeme a velíme jen rádiem nebo telefonem.

Je celá řada zcela samozřejmých věcí, které však mají v dynamice boje veliký význam, např. oznámení podřízenému veliteli: „Jede k vám styčný důstojník s mými rozkazy...“ nebo, aby velitel hlásil osobně svému přímému nadřízenému veliteli: „Obdržel jsem“ nebo „Dosáhl jsem cíle“, „Splnil jsem úkol pokračuji...“ Jde většinou o velmi krátké zprávy nebo smluvená hesla, která však mají v boji velkou důležitost pro oba stupně velení — jednak pro vzájemnou informaci jednotek, pro stažení stávající nebo další bojové činnosti. Protože však jsou tak samozřejmé, často se neplní a proto vznikají nepředvídané těžkosti.

Zlepšení stavu v tomto směru dosáhneme tím, že tuto metodu práce štábů začnou uplatňovat především funkcionáři štábů všech stupňů. Stane se samozřejmou povinností funkcionáře štábu, že zásadní pokyny podřízeným bude vydávat osobně a ne prostřednictvím pomocníků. Jsou-li tyto jednoduché otázky vžitý a na všech stupních staženy, jsou v podstatě základem velení a řízení vojsk v dynamice boje.

Organizace spojení

Stále hledáme velmi složité technické zařízení a systém chceme úplně zmechanizovat velení a příliš spoléháme na to, že vše bude lepší, „až budou na všechno automaty“. Je však třeba zautomatizovat složitou práci, aby pro člověka zůstala jen zásadní práce. Stroje v boji musí zrychlit práci příslušníka štábu, dělat za něj počty, zlehčit námahe jeho mozku a získat pro něho co nejvíce času. K zjištění častějšího osobního styku velitele s podřízeným má auto, vrtulník, letadlo. Linkové, směrové, rádiové spojení a dálkopis a pojítka máme k tomu, abychom jimi předávali předem připravená krátká sdělení a částečně nahradili osobní styk. Ne však proto, abychom jimi úplně nahradili osobní styk a používali je k nepřipraveným dlouhotrvajícím hovorům. Čas, který ztratíme připravením zprávy pro telefonický nebo rádiový hovor, vrátí se nám několikanásobně tím, že zabrá-

níme dlouhým, pracovním hovorům. Zlepšíme tak podmínky utajení kódováním hovorů.

Ve štábech se stále zvyšují požadavky na množství dálkových telefonů, které nakonec přetíží kapacitu i možnosti ústředny. Obsluha nemůže zvládnout přetížení, prodlužují se časy, zvyšuje se poruchovost, útrava lidí a materiálu, zmenšuje se pravděpodobnost žádaného spojení, odolnost proti rušení nepřítele i atmosférickým poruchám apod.

Je třeba jít opačnou cestou. Zásadně omezit počet telefonních stanic — zejména dálkových — povolit jen tolik, kolik jich bezpečně zvládnou spojovací orgány.

Systém předávání zpráv urychlit a možnost rušení nepřítelem omezit tím, že dobře připravíme zprávu, zakódujeme ji, nahrajeme např. na magnetofon a takto připravenou zprávu zrychlením otáček předáme příjemci, který si ji obdobným způsobem

rozkóduje. Zdá se, že to bude delší. To by ovšem ukázal průzkum. Sledujme na jednom cvičení všechny telefonické a rádiové hovory a zjistíme, že většina příslušníků štábu většinu doby protелефонуje. Zjistíme, že naše hovory jsou dlouhé a nepřipravené. Kolik času se ztratí a o co se zvýší námaha spojovacích orgánů na ústřednách a rádiových stanicích jen proto, že hovor je nepřipravený, během hodiny několikrát voláme téhož účastníka a to i z několika stanic a dokonce v těchže otázkách. Výsledek jistě ukáže možnosti, jak získat několikadesobně více času pro práci i odpočinek velitelům a štábům. Platí to zejména pro období dynamiky boje.

V dynamice boje usnadňuje velení, je-li organizováno pomocí pohyblivých retranslačních míst (PRM), vhodně rozmístěných a navazujících na plánovitě organizované směrové spojení. Ukázalo se, že toto spojení je velmi spolehlivé a dobře použitelné. Vyžaduje však, aby vševojskové štáby více spolupracovaly se spojovacími orgány a byly včas informovány o perspektivách spojovací soustavy (údaje o přemísťování VS, PVS, PRM, frekvencích, volacích znacích apod.)

Závěr z této části ukazuje, že nejdůležitější je správně předvídat možný vývoj a potřeby dynamiky boje, k tomu organizovat opatření, metody v práci a rozmístění štábu. Místo množství nepřipravených hovorů usměrnit činnost štábu na živé řízení boje a osobní styk s podřízenými.

Veliký význam má přísné dodržování kázně na pojítkách jak spojovacími orgány, tak příslušníky štábu. Je nutno vždy plně respektovat pokyny řídící stanice. Je-li přeneseno řízení boje na jiné místo velení, např. na PVS, pak je nutno současně přenést funkci řídící stanice na PVS. Opomen-li se toto a nevyrozumí se o tom ostatní stanice v síti, bude vážně narušeno i rádiové spojení a jeho využití k řízení bojové činnosti.

Je stále platná zásada — zabezpečit spojení několika druhů pojítek a nespolehat jen na jedno, např. na telefon. Více čerpat zprávy odposlechem sítí (např. směrový důstojník sleduje rádiový provoz své divize.) K tomu ovšem je třeba těsné spolupráce vševojskových pracovníků se spojovacími orgány.

Pro usnadnění velení v dynamice boje může dále přispět i pravidelný režim pohyblivých pojítek, který ovšem musí být znám všem štábům, jimi respektován a využíván.

Rozvíjí-li se pronikavě úspěch v jednom směru, je nutné cílevědomě přemísťovat místa velení a včas určit v rámci armády místo, kde se budou soustřeďovat zprávy od útvarů a svazků, aby co nejrychleji pronikly do štábu armády. V tomto případě je třeba, aby všechna pohyblivá pojítka, styční a směroví důstojníci organizovali své přesuny tak, aby se před návratem na VS na tomto místě zastavili.

Závěr

K zabezpečení spolehlivosti a nepřetržitosti velení v dynamice boje je třeba zaměřit úsilí již v době plánování operace a předvídání průběhu boje, na metodiku práce štábu, na účelnou organizaci výjezdů příslušníků štábů, na perspektivní spojovací soustavu a zejména na promyšlené přemísťování míst velení. Základem všech těchto předpokladů musí být přesné, nepřetržité a na všech stupních velení dodržované ustanovení řádů v otázkách velení a metod práce štáby, bez kterých by se sebelépe organizovaná opatření a promyšlená činnost štábu nesetkala s úspěchem.

Zavedení dokonalé techniky v systému práce štábu a ve velení je jen prostředkem jak usnadnit a zrychlit práci v určitém směru, např. v informačním, propočtovém reprodukčním činnosti; v žádném případě však nemůžeme nahradit principiální otázky velení, které spočívají v lidech a v jejich vzájemných vztazích, které se uskutečňují v řízení boje. Bude-li technika používána takto, stane se účinným pomocníkem člověka; sama však otázku velení nevyřeší.

K některým otázkám velení, organizace a použití protiletadlového svazku

Podplukovník Karel Pohanka

Změna organizace vševojskové armády, jejího bojového použití a z toho důvodu i změněný charakter plánování, organizace i velení v armádní operaci se nutně odráží i na způsobech bojového použití protiletadlového dělostřelectva.

Cílem článku je poukázat na některé problémy organizace velení a uskutečňování manévru protiletadlového dělostřelectva v útočné operaci vševojskové armády, vyplývající právě ze změn organizace vševojskové armády i způsobu jejího bojového použití a uvést, jak by bylo možné je řešit.

Organizace protiletadlového dělostřelectva v protiletadlových svazcích má značné nevýhody, zvláště pokud jde o řízení manévru tohoto svazku v boji. Organizace musí odpovídat zamýšlenému použití protiletadlových útvarů v boji, přihlížet k taktice protiletadlového dělostřelectva a v neposlední míře k jednoduchému, účelnému a pružnému velení a manévru v boji.

Zpravidla může být organického protiletadlového svazku vševojskové armády použito takto:

— dva pluky na armádní raketovou brigádu, odkud v průběhu operace mohou být odebrány a použity k obraně

vojsk na důležitých směrech nebo v důležitých fázích operace (odrazení protí-
úderu uskupení nepřítele, obrana zasa-
zení druhého sledu armády, na důležité
přechody přes vodní toky apod.);

— jeden pluk na VS armády;

— jeden pluk k obraně vojsk na
hlavní uskupení armády, popřípadě
u tankové divize.

Vyneseme-li rozmístění jednotlivých útvarů protiletadlového svazku schematicky, zjistíme, že jsou mezi nimi značně velké vzdálenosti. Možno počítat, že tento svazek bude plnit bojové úkoly v prostoru 120 až 150 km hlubokém a 100 až 150 i více km širokém.

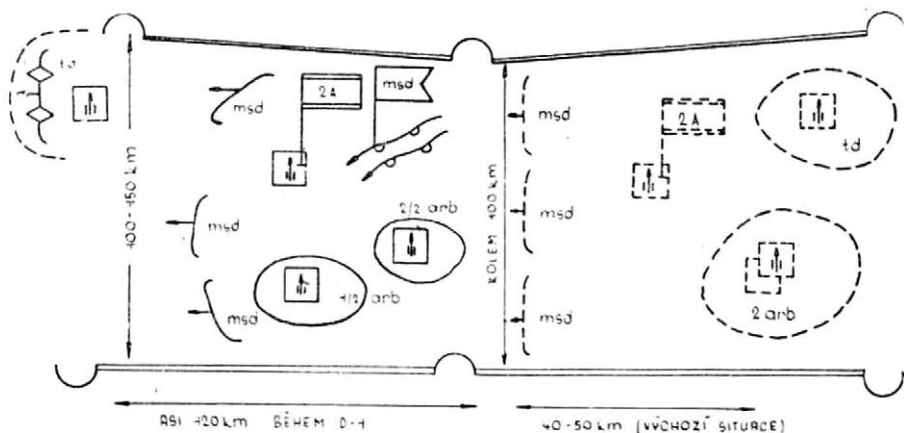

Schéma 1

Toto rozmístění protiletadlového svazku ukazuje na některé problémy jeho bojového použití v armádní útočné operaci, proto právem vyvolává otázku: Jak bude možné, aby v průběhu operace velitel protiletadlového svazku řídil své podřízené útvary, dával jim rozkazy, usměrňoval jejich činnost, pokud jde o jejich materiální a technické zásobování a co je nejdůležitější, do jaké míry může odpovídat za jejich bojeschopnost, bojovou činnost.

Prakticky nebude velitel protiletadlového svazku žádnou z těchto hlavních svých povinností odpovědně plnit ať již z důvodů technických (spojení, styk) nebo pracovních proto, že zpravidla bude velitelem některé z armádních protiletadlových skupin. Rovněž jeho štáb bude se plně věnovat řízení své skupiny, takže nebude schopen řídit ještě útvary vzdálené několik desítek kilometrů při obtížném, někdy i nemožném spojení s nimi.

Obdobná situace, a často ještě obtížnější, bude u protiletadlového svazku, který by byl vševojskové armádě v útočné operaci přidělen.

U vševojskové armády se vytvářejí v útočné operaci dvě až tři armádní protiletadlové skupiny (APLS). Každá z nich se může skládat z jednoho až dvou protiletadlových útvarů. Na stupni APLS je otázka velení již obtížnější a složitější, zvláště když uvážíme, že skupina může být složena téměř výlučně ze středo rážového protiletadlového dělostřelectva a bude tedy kostrou protiletadlové obrany klasickými prostředky PVO.

Soudobý charakter bojové činnosti nepřátelského letectva a požadavky kladené na protiletadlové dělostřelectvo (včasná, přesná a účinná palba, rychlý a včasný manévr prostředky, pokud možno neustále centralizované velení, nepřetržitá a spolehlivá protiletadlová obrana vojsk v boji), vylučují možnost uskuteč-

nění požadovaného velení. Prokázalo se to prakticky jak při štábních cvičeních, tak při cvičeních s vojsky.

Mimo to není možné, aby velitel protiletadlového svazku řídil své podřízené útvary proto, že nemá k tomu potřebné spojovací prostředky. Kdyby se toto mělo uskutečnit, vyžadovalo by to další výkonné spojovací prostředky (rádiové stanice s velkým dosahem), nebo zatížení již přetížené sítě vševojskových velitelů.

Při tvoření protiletadlových skupin před zahájenou operací, hlavně však během operace, může dojít i k promíchání protiletadlových útvarů. Některé z armádních skupin budou bránit vojska 1. sledu, armádní raketovou brigádu, velitelské stanoviště armády, jiné opět druhé sledy, zálohy nebo PAZ a zase jiné mohou mít úkoly bránit důležité přechody přes řeky v týlu za postupujícími jednotkami (což bude častým zjevem vzhledem k hustotě a rázu vodní sítě ve středo-evropských podmínkách).

Za takových podmínek se podstatně ztěžuje manévr protiletadlového dělostřelectva a ještě více by byl zkomplikován, kdyby se muselo přihlížet především k tomu, aby vzhledem k řízení materiálního a technického zabezpečení byly zachovány organické protiletadlové svazky.

Během operace dochází podle požadavku, situace a úkolů, často k předávání vševojskových svazků mezi sousedními vševojskovými armádami nebo mezi armádou a frontem. Za této situace, chceme-li zachovat protiletadlové svazky v jejich organickém učenění, bude nutno organizovat široký, obtížný a nanejvýš složitý manévr protiletadlovými útvary, často na úkor nepřetržitosti a spolehlivosti protiletadlové obrany bojujících vojsk.

Z uvedených poznatků a příkladů, které jsou nejobvyklejší, ale i poměrně nejednodušší, protože jde o jednoduché rozdělení protiletadlového svazku, je zřejmá celá problematika velení, organizace,

učlenění a tvoření skupin z organických celků protiletadlových svazků při současném zachování pevné organizace těchto svazků v boji a při bezpodmínečném požadavku dodržet základní principy velení, řízení bojového použití protiletadlového dělostřelectva v boji.

Rovněž otázky ochrany proti atomovým zbraním a jiným prostředkům hromadného ničení u protiletadlového svazku v armádní operaci zasluhují vzhledem k zvláštnostem použití protiletadlových útvarů řešení.

V době, kdy štáb protiletadlového svazku je zpravidla štábem jedné z APLS a je umístěn v prostoru jednoho z pluků, má spolehlivý přehled o radiační situaci jen o útvarích v této skupině. O radiační situaci ostatních útvarů svazku, zejména vzdálených, může mít jen velmi malý a povšechný přehled. Zpravidla nemůže jejich činnost, vzhledem k odlišnému úkolu, vzdáleností a nedostatečnému spojení, podstatně ovlivňovat. Ve většině případů, musí se spokojit jen s písemným hlášením útvarů a záznamem o radiační situaci, často neúplným a hlavně opožděným, pro obtížnost při doručování.

Protiletadlové útvary jsou uvědomovány o atomových úderech ve vojenské a teritoriální radiační hlášené síti. Chemičtí náčelníci těchto útvarů samostatně vyhodnocují radiační situaci a podle jejích návrhů může velitel útvaru uskutečnit potřebná opatření. Štáb protiletadlového útvaru úzce spolupracuje s bráněným objektem, v jehož prospěch působí a v souladu s jeho činností usměrňuje i činnost vlastního úderu, zpravidla nezávisle na štábu protiletadlového svazku.

Obdobná situace je i při odstraňování následků atomového napadení u jednoho, nebo více protiletadlových útvarů současně. Štáb protiletadlového svazku se dozví o napadení z hlášení v radiační hlášené síti. Zpravidla bude moci zasáhnout ve prospěch těch zasažených útvarů, které jsou v malé vzdálenosti od štábu svazku.

Ostatním, vzdálenějším útvarům však pomoc zpravidla nebude moci poskytnout, protože mu na to nebudou stačit prostředky.

Ještě těžší situace bude při přesunech útvarů protiletadlového svazku. Budou-li muset útvary překonávat rozsáhlé zamořené úseky s vysokou úrovní radiace, nebo budou-li plnit bojové úkoly v pásmu vypadávání radioaktivního prachu (popřípadě v blízkosti pozemního výbuchu), budou protiletadlové útvary zpravidla potřebovat zásah MSO. Štáb protiletadlového svazku tuto pomoc bude moci poskytnout zpravidla s velkými obtížemi. Vzhledem k nedostatečnému spojení bude nucen předpokládat požadavky na VS armády a někdy značně opožděně.

V tomto případě by měl štáb protiletadlového svazku zabezpečit zásah MSO armády, určit vyčkávací prostor a shromaždiště poblíž MSO a měl by řídit regulaci při speciální očiště. Vzhledem k tomu, že o vzdálených zasažených útvarcích není velitel protiletadlového svazku informován nebo se o nich doví opožděně, nebude moci včas zasáhnout v jejich prospěch — respektive zajistit pomoc od štábu armády.

Jak se tyto otázky projevují u materiálních náčelníků protiletadlového svazku?

Vzhledem k zásahům velitele vševojenské armády cestou náčelníka vojska PVO do činnosti protiletadlových útvarů stávají se velitel protiletadlového svazku a jeho štáb zpravidla jen „registrátory“ nových přemístění svých útvarů. Nové bojové úkoly ukládané jednotlivým útvarům jsou důvodem, že příslušní funkcionáři nemohou plně ovlivnit materiální, zdravotnické a technické zabezpečení přesunovaných útvarů a jejich další bezprostřední zabezpečení v novém prostoru po ukončení přesunu. Například při zahájení operace mohou zabezpečovat jeden až dva protiletadlové útvary armádní raketovou brigádu. Jakmile se však tato přesunuje po

oddílech, přesunují se zpravidla s těmito oddíly i protiletadlové útvary. Obdobná situace je i u protiletadlového útvaru zabezpečujícího VS armády nebo i PAZ armády. V tomto případě se protiletadlový útvar přemisťuje podle požadavku velitele bráněného objektu a je obtížné, aby jeho činnost zabezpečoval organický velitel svazku se svým štábem, protože většinou nebude ani vědět, co tento útvar právě koná.

Vydávaná nařízení náčelníků druhů vojsk na štábu vševojskové armády jsou rovněž pro štáb protiletadlového svazku nepostačující a neřeší zvláštnosti problematiky materiálního, zdravotnického a technického zabezpečení protiletadlového útvaru.

Nahrazuje-li tento nedostatek ZVNT protiletadlového svazku tím, že pravidelně dcjždí na TVS vševojskové armády a požaduje-li potřebné údaje pro svoji práci, nemůže je zde zpravidla obdržet, protože odborní náčelníci na štábu armády znají jen hrubý zámysl. Jejich činnost je zaměřena na rozpracování všestranného zabezpečení především vševojskových svazků. Aby mohl ZVNT protiletadlového svazku zabezpečit podřízené útvary, potřeboval by být včas o změnách v úkolech útvarů informován a musil by být dobře seznámen s plánem organizace týlu armády, s plánem technického zabezpečení armády, jakož i s údaji vedenými na výkazové mapě podle skutečného stavu. Takové předpoklady při stávající organizaci a umístění VS, TVS armády a protiletadlového svazku zpravidla nebude nikdy mít. I v tom případě, že by tyto podklady velitel a ZVNT protiletadlového svazku měl, mohl by být jen styčným orgánem mezi oddělením PVO armády a protiletadlovými útvary.

Rovněž materiální prostředky k zabezpečení podřízených protiletadlových útvarů jsou jak u útvarů tak i u protiletadlových svazků velmi omezené. Např. činnost

náčelníka zdravotní služby je výhradně koordinační apod. Proto ve většině případů nemůže velitel protiletadlového svazku v plném rozsahu ovlivnit materiální, zdravotnické a technické zabezpečení podřízených útvarů.

Pokud jde o informovanost na VS a TVS svazku, především o bojových úkolech o týlovém a technickém zabezpečení podřízených útvarů lze jen vzhledem k obtížnosti spojení a charakteru plnění úkolů protiletadlovými útvary těžko získat.

Bojová a týlová hlášení protiletadlových útvarů mohou v důsledku toho na štáb svazku přicházet velmi opožděně.

Rovněž názory na předkládání hlášení odborných náčelníků protiletadlových útvarů potřebné pro materiální, zdravotnické a technické zabezpečení jsou různé. Jde především o protiletadlové útvary, které jsou v důsledku vzdálenosti a odlišnosti plněných úkolů prakticky mimo účinné řízení štábem protiletadlového svazku, při tom se však počítá s tím, že tyto útvary budou v materiální, zdravotnické a technické péči organického velitele protiletadlového svazku.

Třeba si povšimnout i toho, že přísun^{*} plánované armádou pro neznalost skutečné situace protiletadlových útvarů a to jak na VS protiletadlového svazku, tak i na VS armády, neodpovídají potřebám — není přihlíženo k reálným možnostem vedení zásob dopravními prostředky.

Při řešení těchto otázek se často setkáváme s názorem, že útvary protiletadlového svazku by měly zabezpečovat po materiální stránce ty objekty, kterým jsou k ochraně přiděleny. Skutečnost je taková, že ať je to štáb armády, či tankový svazek — oba se brání tomu, aby převzaly odpovědnost za týlové a všestranné zabezpečení těchto protiletadlových útvarů. Štáb armády zpravidla odpovědnost přejímá jen v tom případě, jde-li o velitelskoštábní cvičení bez jednotek anebo

na cvičeních v tom případě, že jde o „fiktivní útvary“ nebo útvary, z nichž cvičí jen štáb bez jednotek a materiálu. Mám-li hovořit o protiletadlových útvarech, zabezpečujících armádní raketovou brigádu, její oddíly a podobné bráněné objekty, pak je třeba říci, že i zde budou značné těžkosti v uplatnění této zásady. Jde zejména o to, že tyto objekty nemají potřebnou organickou materiální základnu. Materiální, zdravotnické a technické zabezpečení i těchto útvarů bude často závislé na vševojskových etapách.

Z uváděného je zřejmé, že rychlý spád bojové činnosti neumožňuje, aby náčelník PVO, který bojové úkoly ukládá veliteli protiletadlového svazku, často však i přímo jednotlivým útvarům, vytvořil předpoklady pro splnění ustanovení Týl-1-1, kde se veliteli svazku ukládá plná odpovědnost za organizaci týlu, za materiální, zdravotnické a technické zabezpečení útvarů a jednotek svazku.

Z výše uvedeného vyplývá, že:

— organizace protiletadlového svazku armády plně vyhovuje pro mírovou službu řízení bojové a politické přípravy, materiální, zdravotnické a technické zabezpečení apod.);

— organizace protiletadlových svazků, jejich bojové použití vyžadují, aby byla promyšlena a uskutečněna opatření, zaručující plně bojové využití možností protiletadlového svazku, jeho řízení a materiálně technické zabezpečení v armádní operaci.

Vzhledem k organizaci a uskupení protiletadlového svazku

1. Zásady i základní požadavky na protivzdušnou obranu vyžadují organizovanost protiletadlový svazek tak, aby velení, manévr a jeho řízení v operaci bylo co nejjednodušší, nejučelnější a nejekonomičtější.

2. V protiletadlových útvarech je třeba věnovat pozornost především na vedení palby a její řízení.

3. Problém velení a řízení protiletadlového svazku je možno za tohoto stavu řešit takto:

a) pro boj vytvářet volnou organizaci protiletadlových skupin se samostatnými útvary, které pak přidělovat podle potřeby a skutečné situace;

b) štáb organického, popř. armádě přiděleného protiletadlového svazku podřídit přímo náčelníku PVO armády. Z těchto štábů vytvářet velitelství nejsilnějších armádních protiletadlových skupin podle okamžité a skutečné potřeby nebo ve výjimečných případech některými příslušníky tohoto štábu zesilovat a doplňovat štáby protiletadlových útvarů;

c) přenést odpovědnost za materiální, zdravotnické a technické zabezpečení útvarů protiletadlového svazku na náčelníka PVO armády a týl armády. K tomu náčelníkem PVO armády plně využívat odborné náčelníky a týl protiletadlového svazku.

K řešení problémů z hlediska odborných náčelníků, týlu a materiálního technického zabezpečení za současného stavu organizace jeví se výhodné:

1. Bezprostředně před zahájením bojové činnosti podřizovat štáb protiletadlového svazku včetně příslušníků služeb a týlu náčelníku PVO armády. Tento štáb pak umístit na VS armády nebo v těsné blízkosti rozmístění oddělení náčelníka PVO armády na VS armády (do 15 km — nejlépe úměrně mezi VS a TVS armády). Odtud je možné, vzhledem k zámyslu náčelníka PVO armády o použití protiletadlových útvarů, zabezpečit pojítky na VS armády jak spojení a potřebnou nezbytnou informovanost o protiletadlových útvarech, tak i pro tyto útvary. Vzhledem k materiálním možnostem a úloze TVS armády by bylo možné poměrně snadno, včas a někdy však u některých protiletadlových útvarů jen direktivním způsobem, zajistit včasné materiální, zdravotnické a technické zabezpečení útvarů. Řešení materi-

álního, zdravotnického a technického zabezpečení a otázky vyplývající z použití ZHN může být různé, a to podle konkrétní bojové situace a stavu útvarů. Například protiletadlový pluk zabezpečující obranu tankového svazku je výhodné zesílit dopravními prostředky a materiálem a podřídit po všech stránkách veliteli tankového svazku. Protiletadlový pluk přidělený k obraně VS armády rovněž zesílit dopravními prostředky a materiálem a dále jej zabezpečovat přímo z PAZ pluky bránícími armádní raketovou brigádu, zabezpečovat štábem svazku přímo s využitím zásobovacích, technických a zdravotnických odsunových etap vševojskových útvarů — svazků apod.

2. Rozdělit funkcionáře štábu protiletadlového svazku na VS a TVS ve smyslu plného řádu Tyl-1-1 vzhledem k poměrně malému počtu příslušníků štábu a spojovacím možnostem považujeme u protiletadlového svazku za nevýhodné; proto je účelné ponechat na VS.

3. Pro zkvalitnění koordinace práce štábu, zejména pro účinné řízení ostatních odborných náčelníků technické skupiny a týlu je výhodné, práci ve štábu svazku organizovat po směnách, při čemž jednotlivé směny rozdělovat na skupinu pro řízení palby a na skupinu pro řízení ostatní činnosti, zejména plánování, součinnost, doručování rozkazů, koordinaci

materiálně technického a zdravotnického zabezpečení apod.

4. Zvláštnosti materiálního, zdravotnického a technického zabezpečení protiletadlového svazku vyžadují, aby v dopravní automobilové rotě svazku bylo 5 samostatných čet, které by vezly komplexní celky pohyblivých zásob pro podřízené útvary. Toto opatření by značně pomohlo rychle zabezpečovat a doplňovat protiletadlové útvary, zabezpečení komplexního speciálního průzkumu, zejména radiálního.

5. Za současného stavu je zajištěno jen pro stupeň baterie a útvar — na VS a TVS útvaru a svazku jenom v minimálním rozsahu. Těžiště organizace komplexního průzkumu, vyhodnocování a nutná opatření, položit tudíž na stupeň útvar.

Výše uvedené závěry se týkají hlavních problémů velení, řízení a materiálně technického zabezpečení útvarů protiletadlového svazku a některé případy nebo otázky by bylo možno podložit přesnějšími výpočty.

Situace bude ve skutečném boji o mnoho složitější o obtížnější. Prakticky bude rozsáhlý manévř prostředky protiletadlového dělostřelectva spojený s včasným týlovým a technickým zabezpečením velmi složitý a obtížný, jak pro krátkost času, tak i vzhledem k bojové situaci a úkolům protiletadlového dělostřelectva.

Přemísťování týlových velitelských stanovišť

K článku podplukovníka Karla Štěpánka, VM čís. 6/62

Podplukovník Vojtěch Machulda

TÝLOVÉ VELITELSKÉ STANOVISŤE DIVIZE

je hlavním místem velení týlu divize. Umísťuje se zpravidla v prostoru rozmístění divizních skladů za předpokladu, že má zabezpečeno nepřetržité spojení. Nevyhovuje-li dosah rádiových stanic, je možné umístit TVS divize blíže k velitelskému stanovišti divize. V každém případě je správné předpokládat na VS divize jednoho až dva dů-

stojníky k zabezpečení nepřetržité informovanosti štábu o situaci v týlu a zástupce velitele pro týl (náčelníka organizačního a plánovacího oddělení) o situaci u vojsk.

TVS divize se bude rozmísťovat na ploše asi 500×500 m, v lese nebo osadě.

TÝLOVÉ VELITELSKÉ STANOVISŤE ARMÁDY

je hlavním místem velení týlu. Není správný názor na umísťování TVS armády v prostoru rozmístění pohyblivé armádní základny. Bude zpravidla umísťováno ve vzdálenosti okolo 10 km od VS armády. K zabezpečení úzkého a nepřetržitého styku s VS a vzájemné součinnosti, osvědčuje se předpokládat na VS malou operační skupinu.

Důležitost a správné chápání významu TVS armády ještě podtrhuje ta skutečnost, že TVS nutno pokládat za záložní VS. Podle toho je třeba zabezpečit je potřebnými spojovacími prostředky a provozními jednotkami.

Rozmístění TVS armády viz schéma 1.

Bude zpravidla rozmístěno na ploše asi 6 km². K účelnému rozmístění na této ploše je vhodné vytvořit na TVS několik skupin, které budou od sebe vzdáleny 1 – 2 km. Skupiny musí tvořit pracovní celky, umožňovat trvalou a stálou součinnost a vzájemnou infor-

movanost a nejvýhodnější způsob velení týlu armády. Na TVS armády je umístěna kromě složek podřízených přímo zástupci velitele pro týl celá řada oddělení a skupin podřízených přímo veliteli armády (kádrové oddělení, vojenský prokurátor, oddělení bojové přípravy apod.), náčelníkům druhů vojsk (ženijního, chemického a spojovacího) a zástupci velitele pro věci technické.

Zástupce pro týl na TVS plní vůči všem složkám zde umístěným funkci posádkového velitele.

Je výhodné na TVS armády vytvářet tyto skupiny:

- skupinu operačně týlovou;
- skupinu materiálních složek druhů vojsk;
- skupinu všeobecnou;
- skupinu zabezpečení;
- spojovací uzel.

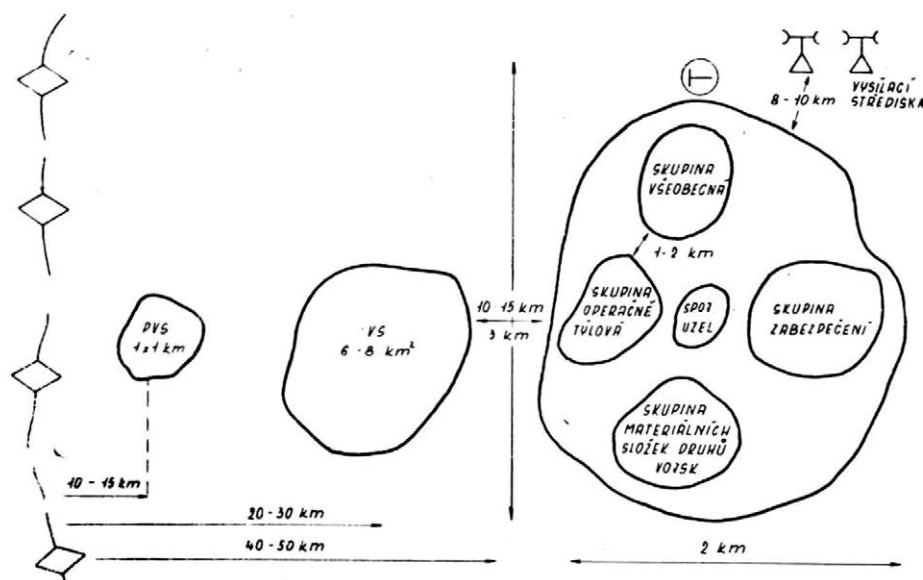

Schéma 1

Jednotlivé skupiny je výhodné obsadit takto:

- skupina operačně týlová: zástupce velitele pro tyl, náčelník štábu tylu, štáb tylu, zdravotnické oddělení, oddělení zásobování PHM, proviantní a výstrojní oddělení;

- skupina materiálních složek druhů vojsk: oddělení dělostřeleckého vyzbrojování, oddělení automobilní a tankové techniky, materiální skupiny železničního, chemického a spojovacího vojska;

- skupina všeobecná: oddělení bojové přípravy, kádrové oddělení, část armádní politické správy, vojenský pro-

kurátor, finanční oddělení, státní banka, poštovní apod.;

- skupina zabezpečení: provozní jednotka, týlová spojovací rota.

Podle konkrétních podmínek je možné proviantní a výstrojní oddělení umístit ve skupině materiálních složek druhů vojsk a oddělení dělostřeleckého vyzbrojování umístit ve skupině operačně týlové poblíž oddělení zásobování PHM.

Plochu pro přistávání vrtulníků je vhodné umísťovat poblíž TVS.

Vysílací středisko je vhodné umísťovat na vzdálenost 8 — 10 km od TVS armády.

TÝLOVÉ VELITELSKÉ STANOVISŤE FRONTU

Autor článku na schématu 3 uvádí, že TVS frontu se umísťuje do 100 km od předního okraje. Myslím, že je správnější vázat umísťování TVS frontu na vzdálenost od VS frontu. Tuto

vzdálenost je nutné volit vzhledem k účinkům atomových zbraní, zabezpečení nepřetržitého spojení a rychlého a běžného osobního styku, ne větší než 20 — 30 km. Jak ukazují zkušenosti

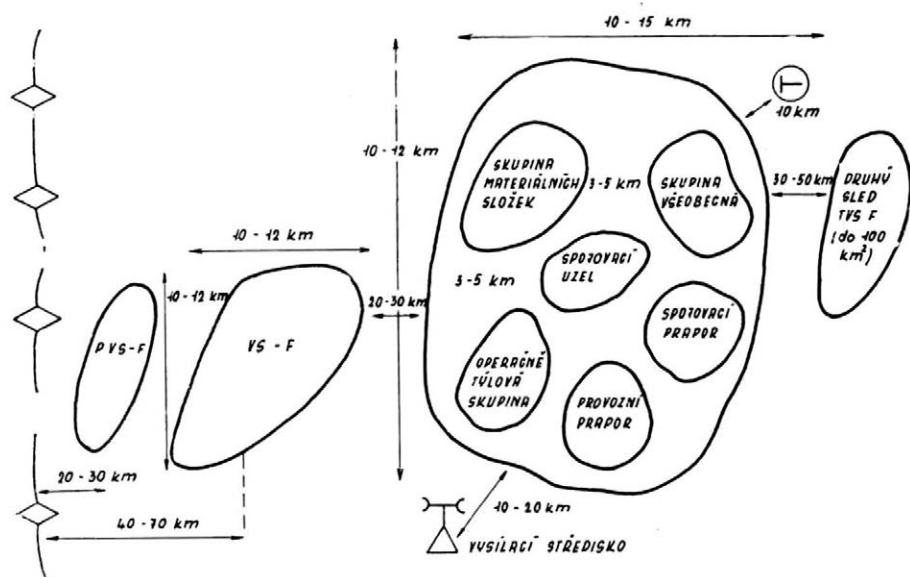

Schéma 2

ze cvičení při větší vzdálenosti VS od TVS jak 30 km, vznikají velké potíže se zabezpečením spojení a rychlého osobního styku (schéma 2).

Rovněž nelze souhlasit s plochou, kterou uvádí autor pro rozmístění TVS frontu. Plocha 12 – 30 km² je velmi malá. Nutno si uvědomit, že na TVS frontu pracuje podstatně více složek než na VS frontu. Rovněž počet důstojníků na TVS frontu a tím i pracovišť je asi o jednu třetinu vyšší než na VS. Proto bude zpravidla TVS frontu umístěna na ploše veliké asi 10×10 až 10×15 km, tj. okolo 100 – 150 km².

Vzhledem k značnému počtu jednotlivých složek, které je nutné umístit na TVS, je vhodné dělit TVS na dva sledy. Na vlastní TVS umístit složky, které řídí a organizují materiální, technické a zdravotnické zabezpečení podřízených vojsk, dále spojovací a zabezpečovací útvary. Složky, které přímo neřídí týlové zabezpečení vojsk

frontu, pak umístit ve druhém sledu TVS. Tento se bude umístit zpravidla 30 – 50 km od TVS v jednotlivých osadách.

Na základě zkušeností ze cvičení je výhodné rozdělit TVS frontu do těchto skupin:

- skupina operačně týlová;
- skupina materiálních složek;
- skupina všeobecná;
- spojovací uzel;
- správa štábu a provozní prapor;
- spojovací prapor;
- útvary obrany TVS.

Mimo to patří ještě k TVS frontu přistávací plocha umístěná do 10 km od TVS a vysílací středisko umístěné 10 až 20 km od TVS.

Je účelné obsadit jednotlivé skupiny takto:

- skupina operačně týlová: zástupce velitele pro tyl, zástupce všeobecný i zástupce náčelníka týlu pro politické

věci, náčelník štábu, samostatná oddělení a skupiny podřízené přímo zástupci velitele prot týl, náčelník štábu týlu, štáb týlu, správa vojenské dopravy, zdravotnická správa, správa zásobování PHM, správa dělostřeleckého vyzbrojování, politická správa týlu frontu, šifrovací skupina, tajná spisovna, topografická skupina a vojenská kontrarozvědka;

- skupina materiálních složek: tanková a automobilní správa, proviantní správa, výstrojní správa, materiální oddělení velitelství chemického vojska, spojovacího a ženijního vojska, železniční správa;

- skupina všeobecná: finanční správa, kádrová správa, organizační a mobilizační správa, správa soudů, prokurátor.

Jednotlivé skupiny jsou samostatné hospodářsky i provozně. Náčelníky jednotlivých skupin je vhodné určovat z některých náčelníků správ. Tito pak plní vůči ostatním funkcím posádkového velitele. Odpovídají za organizovanost, pořádek, maskovací kázeň, zabezpečení provozu, včasné vyčleňování důstojníků do průzkumné skupiny, správné rozmístění jednotlivých složek skupiny a organizované zaujetí prostoru, rychlé a organizované přemístění apod.

Skupiny jsou od sebe vzdáleny 3 až 5 km.

TVS frontu se bude přemísťovat vždy tak, aby byla zabezpečena nepřetržitost velení; zpravidla v pěti sledech; průzkumný sled, sled zástupce velitele frontu pro týl, sled náčelníka štábu týlu, permanence, druhý sled TVS frontu.

Do průzkumného sledu je vhodné začlenit minimálně po jednom důstojníkovi z každé skupiny, lékaře, jednoho důstojníka ze správy štábu týlu a štá-

bu týlu; dále druhé položení spojovacího uzlu, část provozních jednotek s potřebným materiálem především osvětlovacím, potřebný počet dopravních prostředků a alespoň jedna výkonná rádiová stanice (nejlépe R-118), ženijní jednotka k budování TVS.

Vzhledem k nedostatku materiálu a přesunu TVS frontu na velké vzdálenosti (100 – 200 km) je vhodné ještě před vysláním průzkumné skupiny provést povšechný průzkum určeného prostoru z vrtulníku. Tímto způsobem možno průzkumné skupině ušetřit mnoho času a urychlit přesné plánování přemístění TVS.

Do sledu zástupce velitele frontu pro týl je vhodné začlenit vedoucí funkcionáře, především ze skupiny operačně týlové a skupiny materiálních složek. Vzhledem k poměrně častému přemísťování TVS frontu a době, kterou potřebuje k přemístění a sloučení obou skupin (asi 24 hodin, tj. prakticky polovina celkového času), je vhodné tuto skupinu přemísťovat vrtulníky. Přitom pomocné a potřebné spojovací prostředky přesunout po určené komunikaci zpravidla v jednom proudu.

Sled náčelníka štábu týlu zahájí přesun na nové TVS, jakmile na něm převzal velení sled zástupce velitele pro týl. Na starém TVS nutno ponechat permanentu.

Sled náčelníka štábu týlu je značně početnější, než sled zástupce velitele pro týl. Je proto výhodnější přemísťovat jej v několika proudech; zpravidla v sedmi, pod přímým velením náčelníků skupin a velitelů útvarů zabezpečujících TVS.

K dosažení rychlého spojení vedoucích funkcionářů TVS frontu je vhodné přesunout část hlavních funkcionářů ze sledu náčelníka štábu týlu vrtulníky.

Seznam zahraničních a domácích pramenů zveřejněných v posledních třech letech k otázkám organizace a vedení útočné operace (boje) v počátečním období války

Sovětská literatura (S-VZ = Voennyj zarubežnik; S-VM = Vojennaja mysl)

Autor	Název článku	Pramen			Překlad
		Název	Čís./rok	Str.	
1	2	3	4	5	6
A. Chisanfov	Počáteční období soudobé války podle názorů buržoasních vojenských ideologů	S-VZ	10/1960	61—71	VVIS-VDZV 12-1960 22-37
Poluškin M.	Charakteristické rysy frontových a armádních operací v prvním období Velké vlastenecké války	S-VM	8/1961	56—69	VVIS-IS 12-1961 5-19
Ogarev P.	Tankové a mechanizované sbory v armádních útočných operacích Sovětské armády ve Velké vlastenecké válce	S-VM	9/1961	55—69	—
Vozněnko V.	Některé otázky obsahu a charakteru počátečního období války	S-VM	6/1960	59—72	—
Arušanjan B.	Některé otázky charakteru soudobých operací	S-VM	3/1961	29—42	VVIS-VDZV 6/1961 1-15
Novikov I.	Některé otázky vedení útoku na několika směrech	S-VM	3/1960	11—19	VVIS-VDZV 6/1960 16-25
Savkin V.	Některé otázky zvyšování tempa útoku	S-VM	3/1961	42—52	VVIS-VDZV 6/1961 46-55
Novožilov A.	O přípravě soudobých postupných operací	S-VM	12/1961	24—33	VVIS-VIZV 4/1962 1-7
Vasiljev V.	O narůstání úsilí v operacích	S-VM	8/1960	19—29	VVIS-VDZV 10/1960 3-15
Kozičev M.	K otázce nového charakteru vzájemného vztahu útoku a obrany	S-VM	10/1960	16—25	VVIS-VDZV 12/1960 3-13
Vedmed L.	Protiatomový manévř v útoku i v obraně	S-VM	10/1961	50—59	—
Malašenko E.	Přenesení hlavního úsilí vojsk na jiný směr	S-VM	1/1960	32—40	VVIS-VDZV 3/1960 3-12

Autor	Název článku	Pramen			Překlad
		Název	Čís./rok	Str.	
1	2	3	4	5	6
Polská literatura (P-MW = Mysl Wojskowa):					
Gryguc M.	Charakter bojové činnosti v počátečním období války	P-MW	3/1962	14–24	—
Michalski H.	Některé problémy počátečního období války	P-MW	3/1962	24–28	—
Żoltowski E.	Teorie překvapení	P-MW	12/1961	3–23	VVIS-VIZV 4/1962 32–43
Żoltowski E.	Otázky strategického překvapení v počátečním období války	P-MW	5/1962	31–40	—
Kuleszynski L.	Rozbor činitelů ovlivňujících vysoká tempa útočné činnosti v počátečním období války	P-MW	1/1963	26–39	—
Golab Z.	Příprava rozvinutí a operační rozvinutí operačního svazu v počátečním období války	P-MW	4/1962	22–38	VVIS-VIZV 6/1962 15–25
Bobacki Z.	Soustředování a rozvíjení operačních svazů prvního sledu v poč. období války	P-MW	7/1961	3–10	VVIS-VDZV 10/1961 1–7
Czyżowicz F.	Bojová činnost vojsk při nesouvislých frontách	P-MW	9/1960	13–23	—
Tokarczyk S.	Některé otázky vedení nepřetržité útočné činnosti	P-MW	7/1960	23–32	VVIS-VDZV 9/1960 27–35
Frankiewicz J.	Význam druhých sledů a záloh v soudobých operacích	P-MW	11/1961	26–35	VVIS-VIZV 2/1962 21–26
Heistein A.	Některé otázky vytváření úderných uskupení při přechodu do útoku	P-MW	1/1963	39–49	—
Frankiewicz J.	Připomínky k soustředování úderných uskupení v útočné operaci	P-MW	9/1960	3–10	—
Plachcinski Z.	Využití bránících se vojsk k útočné činnosti	P-MW	4/1960	52–57	—
Witowicz W.	Materiální a zdravotnické zabezpečení vojsk při útoku z prostorů rozmístěných v hloubce	P-MW	6/1960	48–58	—
Německá literatura (N-MW = Militärwesen, N-ZMW = Zeitschrift für Militärwissenschaft):					
Redakce	Počáteční období války a úloha druhů zbraní v tomto období podle názorů imperialistických vojenských teoretiků	N-MW	8/1961	1095–1106	—
Bechler B.	Boj o získání iniciativy v počátečním období války	N-ZMW	2/1961	14–23	—

Autor	Název článku	Pramen			Překlad
		Název	Čís./rok	Str.	
1	2	3	4	5	6
Labahn J.	K vedení nepřetržitě činnosti v útočném boji	N-ZMW	11/1961	26–31	VVIS-VIZV 2/1962 17–20
Bechler B.	K zvýšení tempa útoku v soudobých útočných operacích	N-ZMW	5/1961	18–27	VVIS-VDZV 7/1961 15–25
Rödel G.	O použití raket v útočné operaci	N-ZMW	11/1961	20–26	VVIS-VIZV 2/1962 42–47
Reichmut K. Broschat E.	O významu tankových vojsk v soudobé válce	N-NW	5/1961	625– 636	VVIS-VDZV 7/1961 41–51
Heitsch H.	Úvahy k problémům pohyblivosti	N-MW	2/1963	219– 229	–
Gregori T.	O některých zvláštích organizace a vedení útoku z chodu (diskuse k čl. v N-MW čís. 9/1960)	N-MW	3/1961	415– 417	–
Otto W.	O útoku na samostatných směrech	N-MW	9/1962	1380– 1388	VVIS-VIZV 11/1962 11–15
Müller G. Flasche K.	Použití divízi na samostatných směrech	N-ZMV	2/1962	84–87	–
Müller G.	K přenesení hlavního úsilí divize	N-ZMW	12/1962	16–21	–
Tschuschke H.	Zajištění boků při útoku na směrech	N-ZMW	1/1962	19–24	–
Göbel M.	Dělostřelectvo při útoku z chodu	N-MW	1/1962	62–74	VVIS-VIZV 5/1962 74–81

Vysvětlivky zkratk u překladů:

- **VVIS-VDZV** = Vojenskovědecké informační středisko při VAAZ Brno čís. – rok, str. Vojenský dokumentační zpravodaj – Vojeinství.
- **VVIS-IS** = Vojenskovědecké informační středisko při VAAZ Brno čís. – r. str. Informační sborník.
- **VVIS-VIZ** = Vojenskovědecké informační středisko při VAAZ Brno čís. – r. str. Vojenský informační zpravodaj – Vojeinství.

Domácí literatura

Autor	Název článku	Pramen		
		Název	Čís./rok	Str.
1	2	3	4	5
Zacharov M.	Poučení v počátečním období Velké vlastenecké války (překlad z Vojenno-istoričeskij žurnal číslo 7/1960)	VPIS-OSVV	6/1961	21–32
Grigorov R.	Charakter bojové činnosti v počátečním období války ve světle názorů amerických ideologů a generálů (překlad z bulharské Vojenna misl číslo 3/1960)	VPIS-OSVV	3/1961	33–43
Kolektiv VVP-VAAZ	Význam nových závěrů sovětské vojenské vědy pro vedení soudobých operací	Sb. VAAZ	6/1960	3–47
Knotek J.	Nové rysy vševojskových operací (rozmach armádní útočné operace a její úkoly)	Sb. VAAZ	5/1960	3–18
Hlásek J. Kopecký F.	Charakteristické rysy útočné operace v počátečním období války	VM	4/1960	13–20
Knotek J.	K charakteru útočných operací	VM	2/1961	45–54
Hradecký Z.	Některé otázky vedení nepřetržité bojové činnosti vojsk v útočném boji a operaci	VM	4/1960	30–40
Voštera J.	Poznatky z práce štábu při plánování, organizaci a řízení útočných operací	VM	3/1961	15–35
Matička V.	Front v soudobých útočných operacích	VM	zv. č. 1960	3–39
Kolektiv	Organizace a vedení útočné operace frontu v počátečním období války	Sb. GŠ/OS	1/1961	3–47
Kolektiv	Organizace a vedení útočné operace frontu (studijní materiál podle sovětských pramenů)	Sb. GŠ/OS	1/1963	188
Kolektiv	Útok s rozhodnými cíli v počátečním období války (studijní materiál k vedení útočné operace)	Sb. GŠ/OS	1/1962	20–51
Tučev J.	O manévru a manévrovosti bojových akcí v soudobé válce (překlad z bulharské Vojenna Misl čís. 3/1960)	VVIS-VDZ-V	8/1960	3–12
Marin G.	Některé problémy manévru silami a prostředky v útočné operaci vševojskové armády (překlad z rumunské Probleme de arta militara čís. 2/61)	VVIS-VDZ-V	7/1961	1–9
Hradecký Z.	Několik pohledů na nový obsah úkolů velení v soudobém boji a operaci	Sb. VAAZ	8/1961	11–25
Průša J.	K problematice spojení v soudobé útočné operaci vševojskové armády	VM	6/1960	88–100
Lalo J.	Plánování použití ZHN v útočné operaci vševojskové armády	VM	5/1961	96–109
Koreň J.	Vliv rozsáhlých zamořených prostorů na operace počátečního období války	VM	1/1963	17–23
Ulč J.	Některé otázky vedení průzkumu v soudobých podmínkách boje a operace	VM	1/1961	33–46
Kolektiv	Vliv raketových zbraní na charakter útočných operací	Sb. GŠ/OS	1/1960	3–85
Gramiš E. Mádr M.	K některým otázkám použití vzdušných výsadků v útočné operaci	Sb. VAAZ	6/1961	33–47

Autor	Název článku	Pramen		
		Název	Čís./rok	Str.
1	2	3	4	5
Kolektiv	Bojová činnost tankové armády v útočné operaci v počátečním období války	VM	2/1961	16-45
Soukal L. Hlásek J.	Místo a úloha tankových svazků v útočné operaci armády	VM	5/1960	14-20
Gregorovič M.	Závislost útočných operací na vlastnostech tankové techniky	Sb. T	1/1961	6-18
Kolektiv VD	Raketové prostředky a dělostřelectvo v útočné operaci frontu	VM	zvl. čís. 1960	49-59
Juha J.	Některé otázky dělostřeleckého zabezpečení motostřelecké divize v útočném boji	VM	5/1962	80-84
Novotný M. Jahoda F.	Některé otázky dělostřeleckého zabezpečení zasažení tankové divize v operační hloubce	VD	2/1962	123-138
Hajný J.	Letecké zabezpečení útočné operace frontu	VM	zvl. čís. 1960	3-39
Vlach O.	Letecké zabezpečení útočné operace armády	VM	2/1961	54-71
Kalický P.	Bojová činnost letecké armády ve frontové útočné operaci	VM	2/1962	34-43
Šebek J.	Ženíjní zabezpečení útočné operace frontu	VM	zvl. čís. 1960	65-75
Kolektiv VŽV	Některé zkušenosti z ženíjního zabezpečení operace v počátečním období války	VM	3/1961	58-69
Otmar J. Kubeš O.	Překonávání zátarasů v útočném boji a operaci	Sb. VŽV	2/1961	1-17
Šorm B.	Protiradiotechnická opatření v útočné operaci frontu	VM	zvl. čís. 1960	87-94
Svoboda J.	O některých otázkách operačního maskování v soudobých podmínkách s důrazem na útočnou operaci vševojskové armády	VM	3/1961	78-93
Sálík V.	Protivzdušná obrana tankových svazků v útočné operaci armády	Sb. VVPVO	1/1961	11-17
Slabý J.	Některé otázky týlu v soudobé útočné operaci	VM	5/1960	81-93
Mikulec J.	Některé zásady organizace týlu v soudobých podmínkách vedení útočných operací	VM	1/1961	46-51
Redakce	Operační týl v soudobých útočných operacích	Sb. TMNO	2/1961	1-16
Gregorovič M.	Některé problémy materiálního a technického zabezpečení armádní útočné operace	VM	2/1961	113-115
Oliva B. CSc	Některé problémy materiálního, zdravotnického a technického zabezpečení armádní útočné operace vedení do velké hloubky a ve vysokém tempu	VM	6/1960	77-84
Žižka J.	Zabezpečení frontové útočné operace v počátečním období války výzbrojí a municí	VM	1/1961	51-62
Jašek Z.	Organizace a provádění tankového technického zabezpečení útočné operace	VM	3/1961	101-108
MUDr. Drbal C.	Organizace zdravotnického zabezpečení útočné operace v počátečním období války	VM	4/1961	77-83

Autor	Název článku	Pramen		
		Název	Čís./rok	Str.
1	2	3	4	5
Redakce	Vojenská doprava v soudobých útočných operacích	Sb. TMNO	2/1961	16–35
Redakce	Zásobování PHM v soudobých útočných operacích	Sb. TMNO	2/1961	35–41
Redakce	Proviantní zásobování v soudobých útočných operacích	Sb-TMNO	2/1961	57–61
Kliment J.	Některé otázky organizace a činnosti předsunuté frontové základny	Sb. MNO/HT	1/1962	7–33
Peřina V.	Některé názory na organizaci a činnost armádní zásobovací základny v útočné operaci	Sb. MNO/HT	1/1961	101–106
Knop Z.	Zřizování hnízd poškozené techniky v útočném boji	Sb. TZV	2–3/62	80–88
Hladík J.	Řízení činnosti top v útočném boji	Sb. TZV	2–3/62	76–80

Vysvětlivky:

– VPIS-OSVV	= Vojenskopolitické informační středisko – Otázky socialistické vojenské vědy
– Sb. VAAZ	= Sborník Vojenské akademie Antonína Zápotockého
– VM	= Vojenská mysl
– Sb. GŠ/OS	= Sborník GŠ – operační správy
– VVIS-VDZ-V	= Vojenskovědecké informační středisko – Vojenský dokumentační zpravodaj – Vojenství
– Sb. T	= Sborník Tankista
– Sb. VD	= Sborník velitelství dělostřelectva
– Sb. VŽV	= Sborník velitelství ženijního vojska
– Sb. VVPVO	= Sborník velitelství vojsk protivzdušné obrany
– Sb. TMNO	= Sborník týlu MNO
– Sb. MNO/HT	= Sborník MNO – hlavní týl
– Sb. TZV	= Sborník technické zabezpečení vojsk

СОДЕРЖАНИЕ

ОПЕРАТИВНОЕ ИСКУССТВО И ТАКТИКА

Полковник Карол Витек:	
Встречный бой в современной операции	3
Подполковник Юрай Шалетрош, Майор Коломан Бартош:	
Разведывательное обеспечение танковой дивизии второго эшелона при ее вводе в наступление с хода	17
Майор Борис Неорал:	
Боевое применение воздушной армии	24
Подполковник Йиржи Мартинек:	
Противовоздушная оборона дивизиона войсковых ракет	28
Полковник Штефан Ромочуски:	
Некоторые вопросы инженерного обеспечения наступательной операции фронта в начальном периоде войны	38
Подполковник Ярослав Веймелка:	
Бригады защиты тыла в современной наступательной операции	46

ОПЕРАТИВНАЯ И ТАКТИЧЕСКАЯ ПОДГОТОВКА

Подполковник Иосиф Брож:	
Маневр армейской ракетной бригады в наступательной операции	54
Майор Вицент Василько:	
Планирование разведки и поражение ядерного оружия противника	60

ИЗ КАПИТАЛИСТИЧЕСКИХ АРМИЙ

Подполковник Честмир Берка:	
Французская бронетанковая дивизия на госгранице Чехословакии	68
Подполковник Яромир Лангер:	
Горючее и нефтяная промышленность капиталистических государств	70

ДИСКУССИЯ

Генерал-майор Ян Липови:	
Управление войсками в ходе стремительного развития боя	79
Подполковник Карол Поганка:	
К некоторым вопросам управления, организации и применения зенитноартиллерийского соединения	82
Подполковник Войтех Махулда:	
Перемещение пунктов управления тыла	88